

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. Posamezna številka Din 1.—, lanskoletne 2.—; mesečna naročnina Din 20.—, zatižno 30.—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo. Oglasi po tarifi in dogovoru.

Uprava
Ljubljana, Gradišče 10, tel. 30-63.
Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, tel. 29-60.
V Celju: Slomškov trg 4.
Pošt. šek. rač.: Ljubljana 15.621.

Št. 275

Ljubljana, nedelja, dne 22. novembra 1931

Leto II.

Zastopniki Kitajske in Japonske gredo na sejo Društva narodov v Parizu

Na levi: kitajski zastopnik Sze; na desni: japonski poslanik Yoschizawa.

Novi francoski poslanik v Moskvi

Moskva, 21. novembra. AA. Novi francoski veleposlanik v Moskvi grof Dejean je prispel semkaj.

Redukcija v sovjetskih trgovskih zastopstvih

Moskva, 21. novembra. AA. Komisariat za zunanjo trgovino je poslal svojim trgovskim zastopstvom v inozemstvu nalog, naj zaradi navedenih izvoznih in uvoznih trgovine skrajšajo svoje obrate in omejijo število nameščenecov. Najbolj bodo prizadeta trgovinska zastopstva Sovjetske Rusije v državah z visokimi carinskimi zaščitami. V Moskvo se bo vrnilo nad 800 uradnikov teh sovjetskih trgovskih zastopstev. Izjema velja za zastopstva v Berlinu in v Londonu.

Nove protifašistične demonstracije v Ameriki

New York, 21. novembra. AA. Italijanski zunanji minister Grandi je po uradnem sprejemu v New Yorku odpotoval dalje v Filadelfijo in Baltimore.

V stanovanju italijanskega generalnega konzula v Filadelfiji je eksplodirala bomba, ki je povzročila gmočno škodo.

New York, 21. novembra. R. Kljub temu, da je bilo odrejenih 2000 policistov, ki naj bi skrbeli za red ob Grandijevem prihodu, vendar včerajšnji sprejem ni minil brez incidenta. Ko je prišel sprejem do Pawngreena, so se začeli ogorčeni vzkliki: Gledjte, tam se vozi Mateottijev morilec! Z vseh strani je bilo slišati ostre življe. Velik del občinstva se je zavzel za Grandija. Prišlo je do resnega pretepa, ki mu je napravila konec šele policija.

Rim, 21. novembra. n. »Lavoro Fascista« javlja, da Grandi odpotuje iz Washingtona v London in se tam sestane z Macdonaldom in Simonom. Dogovoriti se hoče za skupno fronto Amerike, Angije in Italije na bližnji razorožitveni konferenci.

Strahovita rudniška katastrofa v Angliji

London, 21. novembra. n. Nocoj se je pripetila v rudniku pri Doncasteru v grofiji York strahovita rudniška katastrofa. Eksplozija plinov je presenetila v rovu veliko število rudarjev. Obseg katastrofe se za enkrat še ne more presoditi. Do sedaj so ugotovili 17 mrtvih in 29 težko ranjenih, od katerih pa je zopet nekaj umrlo, tako da se je število mrtvih dvignilo že na 24. Vse žrtve so strahovito obžgane, tako da jih ni mogoče spoznati. O usodi 40 rudarjev se še ničesar ne ve in obstoji verjetnost, da so vsi našli in rovu smrti.

Kriza v nemškem gospodarstvem svetu

Berlin, 21. novembra. AA. Nedavno tega je predsednik republike Hindenburg izrazil željo, naj bi vlada imenovala posvetovalni gospodarski svet. Namen tega sveta naj bi bil, olajšati gospodarsko krizo v Nemčiji in najti izhod iz nje. Ta poizkus se ni popolnoma obnesel, ker so nastala v svetu mnoga nesoglasja. V zvezi s tem so trije člani gospodarskega sveta iz južnih krajev Nemčije poslali državnemu kancelarju dr. Brüningu pismo o svoji ostavki. Ta svoj korak utemeljuje s tem, da ne soglašajo s podporo, ki jo je vlada podelila kmetovalcem v Vzhodni Prusiji.

Komisija Društva narodov za Mandžurijo

Kompromisna formula za rešitev kitajsko - japonskega spora najdena — Svet DN pošlje v Mandžurijo svojo preiskovalno komisijo, ki bo imela obsežna pooblastila — Pristanek Japonske — Rezerve kitajske delegacije

Pariz, 21. novembra. AA. Zdi se, da se bo Svetu DN vendarle posrečilo urediti spor med Kitajsko in Japonsko. Japonska vlada je včeraj predlagala Svetu, naj odpošlje v Mandžurijo anketno komisijo. Naloga te anketne komisije bo, da na terenu preišče vzroke sedanjega spora in najde način primerne rešitve. Ta predlog je bil sprejet od vseh članov Sveta z zadovoljstvom. Anketna komisija bo imela obsežna pooblastila. Japonska vlada je baje pripravljena prepustiti tej komisiji odločitev o vseh važnih vprašanjih. Komisija bo odločila tudi o vprašanju izpraznitve zasedenega ozemlja.

Pariz, 21. novembra. AA. Svet DN bo imenoval anketno komisijo, ki bo preiskovala mandžurski spor na terenu. To bo po mnenju večine članov Sveta najprimernejše sredstvo za ureditev kitajsko-japonskega spora. Predlog o imenovanju anketne komisije je v bistvu kredlog, ki ga je septembra meseca stavil kitajski delegat dr. Sze.

Poročilo in motivacijo o imenovanju te anketne komisije bo sestavil po vsej priliki angleški zunanji minister Simon.

Japonska delegacija je izjavila, da v načelu ta predlog sprejme. Kitajski delegati pa mu nemara tudi ne bodo nasprotovali, ker so izjavili, da hočejo podrediti svoje interese načelom Društva narodov.

Pariz, 21. novembra. AA. Včerajšnja posvetovalna in razprava v Svetu DN so potrdila optimistične napovedi, ki so jih v zadnjih dneh prinesli listi. Današnji listi se v glavnem bavijo k vprašanju sestave anketne komisije. Kakor piše »Matine«, vse kaže, da pojdejo v to komisijo zastopniki Francije, ameriških Združenih držav in Velike Britanije. »Excelsior« pa doznava, da bo predsedstvo te komisije ponujeno veleposlaniku ameriških Združenih držav v Londonu generalu Dawesu.

Pariz, 21. novembra. AA. Japonska je sprejela predlog, naj komisija Društva narodov prouči položaj v Mandžuriji. Svet Društva narodov je na včerajšnji seji ugotovil, da bi bil ta način najbolj primeren za rešitev te resne krize.

Pariz, 21. novembra. Davi so bili v poučenih krogih dokaj skeptični zastran poteka razgovorov. Skepsi je vzrok nastop kitajske delegacije. Kitajski delegat sicer v načelu ni proti temu, da se pošlje na Kitajsko preiskovalna komisija, ne pristane pa na to, da bi ta komisija imela tak mandat, o kakršnem govore Japonci, češ da bi tak mandat po njegovem mnenju pomenil nedopustno vmešavanje v kitajske notranje zadeve. Razen tega vztraja kitajska delegacija na točki, ki jo je naglašala

že od prvega dne, to je na takojšnji izpraznitvi kitajskega ozemlja.

V takih razmerah je umljivo vprašanje, ali bo Svet DN mogel soglasno sprejeti tako rešitev, da bi ostala v okvirju člena 11. Tudi je vprašanje, ali se ne bo Kitajska sama postavila na stališče, da se je treba ravnati po čl. 15, kar bi že itak težko nalogo Sveta DN še bolj kompliciralo.

Kitajski zastopnik se je davi sestal z generalom Dawesom.

Čang-Kaj-Šek v Mandžuriji

Nanking, 21. novembra. AA. Predsednik kitajske republike general Čangkajšek odpotuje danes z letalom v severno Mandžurijo. Kongres kitajske nacionalistične stranke ga je pozval, naj brani Kitajsko in ji povrne izgubljeno ozemlje.

London, 21. novembra. n. Iz Nankinga se službeno javlja, da je poveljstvo vseh kitajskih čet v Mandžuriji prevzel general Ma. Prihod Čangkajškega v Mandžurijo je dvignil moralo kitajske vojske. V kitajskih vojaških krogih se trdi, da bo Kitajska sama lahko postavila pod orožje dva milijona vojakov. Edina težava obstoji v tem, ker nedostaja Kitajski orožja in municije. Časopisje pozdravlja predsednika kitajske republike Čangkajškega in ga pozivlje, naj organizira močno vojsko za obrambo domovine. V svojem poslednjem govoru je Čangkajšek naglasil, da bo Kitajska v slučaju, ako bi se pakt o Društvu narodov in Kellogov pakt ne izkazala za dovolj močna za rešitev spora, posegla k samooobrambi, če bi tudi morala pri tem doprinesiti najtežje žrtve.

Japonska odklanja sklepanje premirja

Pariz, 21. novembra. n. Dočim je z ozidrom na japonsko-kitajski konflikt včeraj vladalo tukaj optimistično razpoloženje, se je isto vsoled neugodnih vesti iz Tokia, da japonska vlada odklanja predlog za premirje, znatno poslabšalo. Glasom poročil iz Tokia ni bil japonski delegat pri Društvu narodov Jožizava pooblaščen, da sprejme Briandov načrt, in se je s svojim korakom izpostavil možnosti, da ga njegova vlada takoj odpokliče. Japonska vlada izjavlja, da ne more svojih čet brez koristi držati v Mandžuriji in jih tudi ne more umakniti, ker bi to pomenilo poraz in bi izgubila v Mandžuriji svoje pozicije. Na ta način bi nastale samo komplikacije v mandžurskem konfliktu in situacija v Društvu narodov bi postala še bolj težavna.

Pariz, 21. novembra. n. Reuter javlja iz Tokia, da je japonska vlada svojemu delegatu v Parizu strogo naročila, da odbije vsak predlog za premirje v Mandžuriji. Do premirja bi moglo priti samo tedaj, če bi obstajalo vojno stanje. Premirje bi omo-

gočilo Kini, da zbere nove moči proti 15.000 Japoncev v Mandžuriji, kar bi onemogočilo japonski vladi, da napravi konec delovanju razbojniških kitajskih čet.

Ruski odgovor na zadnjo japonsko noto

Moskva, 21. novembra. n. Ljudski komisar za zunanje posle Litvinov je izročil japonskemu poslaniku Hiroti odgovor svoje vlade na zadnjo japonsko noto. Po informacijah iz službene strani je sovjetska vlada sprejela na znanje japonsko zagotovilo, da ne veruje, da bi sovjetska vlada spremenila svoje stališče glede nevmešavanja v mandžurski spor. Vendar se sovjetska vlada ne more pridružiti mišljenju Japonske, da bi obstajala gotova analogija med sedanjimi dogodki v Kini in sovjetsko-kitajskim sporom v letu 1929. To pa tem manj, ker tedaj ni obstajala možnost kršitve japonskih pravic in interesov. Sovjetska vlada tedaj ni izkoristila svoje vojno premoč, da bi Kitajski diktirala kake nove pogoje. Ruska vlada je dala upravi vzhodno-kitajske železnice nalog, v kolikor stoji pod ruskim vplivom, da v nobenem slučaju ne dovoli ne eni ne drugi stranki transportov za fronto. In v resnici je bila uprava železnice kljub neposredni bližini bojišča obdržala popolno nevtralnost. Nadalje naglašajo, da sovjetska vlada v noti, da je vzela na znanje zagotovilo japonske vlade, da ne bo v nobenem slučaju dopustila kršitev ruskih interesov pri vzhodno-kitajski železnici. Vendar pa naglašajo, da je Japonska kljub svojim izjavam in obljubam vseeno razširila svoje vojne operacije v Mandžuriji tako daleč, da to povzroča njeno pozornost. Sovjetska vlada vodi strogo politiko miru in polaga največjo pažnjo ohranitvi in utrditvi obstoječih odnosov napram Japonski. Zato pričakuje, da bo tudi japonska vlada gledala na to, da ne oškoduje interesov Sovjetske unije.

Nova japonska zagotovila Moskvi

Tokio, 21. novembra. n. Namestnik japonskega zunanjega ministra državni tajnik Nagai je sprejel odpravnika poslov sovjetskega poslanstva in mu po nalogu svoje vlade sporočil vzrok, zakaj je morala japonska vojska prekoračiti cono vzhodno-kitajske železnice. Poudaril je pri tem, da je japonskim vojakom in častnikom strogo prepovedano vsako poškodovanje proge. Izjavil je nadalje, da čim pride do voimenojani poveljnik japonske posadke v Ciciarku, se bo japonska vojska tekom par dni umaknila proti jugu. Končno je še prosil ruskega predstavitelja, da obvesti svojo vlado o tem, da Japonska nikakor ne bo spremenila prijateljskih odnosov napram sovjetski uniji.

Nemška akcija za preureditev reparacij

Vsebina spomenice berlinske vlade banki za mednarodna plačila — Nemško gospodarstvo insolventno — Angleži pozdravljajo nemško inicijativo, češ da bo pospešila rešitev temeljnih finančnih vprašanj

Berlin, 21. novembra. AA. Snoči je bila objavljena spomenica o sklicanju odbora Banke za mednarodna plačila, ki naj prouči plačilno zmožnost Nemčije. Nemška vlada pravi v tej spomenici, da je nemško gospodarstvo pred polomom, da je nemško gospodarstvo kot celota insolventno, da Nemčija ne more več plačevati anuitet po Youngovem načrtu in tako dalje. Nato navaja spomenica inicijativo predsednika Združenih držav Hooverja o enoletnem moratoriju, nakar je bila znana konferenca v Londonu in akcija za podaljšanje nemških kratkoročnih kreditov. Vlada pravi nato, da je Nemčija prebrodila najhujšo gospodarsko in finančno krizo in da naj zato mednarodna anketa ugotovi, kolikšni so sedanji zasebni dolgovi in ali lahko plača reparacije. Na kraju želi nemška vlada, naj bi ta odbor čim prej pričel svoje delo.

Berlin, 21. novembra. AA. Predlog o sklicanju odbora Banke za mednarodna plačila, ki bo proučil plačilno zmožnost Nemčije, je po mnenju tukajšnjih politič-

nih krogov šele začetek širše akcije nemške vlade proti dosedanjim reparacijam.

Berlin, 21. novembra. AA. Po mnenju poučenih krogov je predlog nemške vlade o sklicanju odbora Banke za mednarodna plačila začetek akcije, ki mora dovesti do splošne konference zainteresiranih veleposlanikov o reparacijskem vprašanju in o meddržavnih dolgovih.

Basel, 21. novembra. AA. Nemški predlog o sklicanju posebnega odbora Banke za mednarodna plačila je bil izročen ravnateljstvu zavoda včeraj popoldne. Izročil ga je nemški generalni konzul v Baslu.

Podpredsednik banke je po prejemu tega predloga brzojavno obvestil člane upravnega odbora o vsebini nemške note in jih prosil za pooblastilo, da lahko skliče ta odbor. Obenem je brzojavno naprosil predsednika nemške narodne banke in guvernerja narodnih bank Francije, Anglije, Italije, Belgije, Japonske in Združenih držav, naj imenujejo svoje zastopnike. Prvi sestanek tega posebnega odbora bo po vsej priliki 1. decembra v Baslu.

London, 21. novembra. Odbor nemških bank dolžnic je stopil v stike z odborom inozemskih upnikov, da bi razpravljali o nemških kratkoročnih kreditih, ki zapadejo februarja. Nemške banke so inozemskim upnikom predlagale takojšnji sestanek v Berlinu, na katerem naj bi se rešilo vprašanje nemških dolgov. Poučeni krogi menijo, da bo ta sestanek predpriprava na mednarodno konferenco o reparacijah in dolgovih, ki se sestane prihodnje leto.

V noti, predloženi reparacijski banki, nemška vlada poudarja, da se je po sprejetju Youngovega načrta finančni in gospodarski položaj v svetu, posebno pa v Nemčiji popolnoma izpremenil in da tudi Hooverov načrt ni olajšal svetovne gospodarske krize, niti odvrnil nevarnosti gospodarskega poloma.

Angleško časopisje je nemško inicijativo pričakovalo. Časopisi pozdravljajo nemški predlog in menijo, da bo pospešil rešitev temeljnih problemov za gospodarski preporod sveta.

Jugoslovanska petletka

Pjatiletka je sicer sovjetska iznajdba, ali vsled tega ni jugoslovanska petletka prav nič manj potrebna. Kajti jugoslovanska petletka ne pomeni nič drugega, kakor da si postavi jugoslovanski narod gotov načrt, na katerem se mora vršiti vse javno in državno gospodarstvo za gotovo dobo let. Jugoslovanska petletka hoče doseči to, da se bo izvedla gospodarska osamosvojitev jugoslovanskega naroda po načrtu, ne pa da se bo vse delalo le tako, ko sedaj, ko je naključje imelo glavno besedo. Tako na primer, bi se danes ne imeli cele vrste tovarov, če ne bi nekateri tuji industrijalci nakrat spoznali, kako mnogo se da zaslužiti v Jugoslaviji. Če bi mi imeli dobro izdelan gospodarski načrt, pa bi sami spoznali, katere fabrike nam morajo dati lepe zaslužke in ne bi čakali, da nam jih ustanovi tuje, temveč bi si jih sami ustanovili.

Jugoslovanska petletka pa ima še drug velik pomen, ker hoče preprečiti, da bi vsak vlekel na drugem koncu. Če pripustimo vse le slučaj, potem se prav lahko zgodi, da bodo kar vsi začeli ustanavljati samo ene vrste fabrik in da se bo stremenje za našo gospodarsko osamosvojitev nehalo s tem, da bomo nakrat imeli nekaterih izdelkov preveč, v drugih pa še naprej trpeli pomanjkanje. Gospodarski načrt naj torej prepreči, da se ne bo delalo brez glave in nič drugega ko gospodarski načrt je petletka.

Seveda pa mora imeti ta petletka še to veliko sankcijo, da se morajo vsi po njej ravnan. In zato je treba, da novi narodni poslanci že sedaj mislijo na to, kako bodo dali petletki tudi zakonsko sankcijo. Vsled tega pa je tudi potrebno, da se diskusija o jugoslovanski petletki kar prične, da bo že zbrano nekaj materiala, kadar pride predlog o jugoslovanski petletki na dnevni red parlamenta.

Izven vsakega dvoma je, da bomo tem preje prišli iz gospodarske krize, čim prej pričnemo po načrtu in sistematično urejevati svoje gospodarstvo. Nič drugega ko to, pa je tudi petletka.

Zato nadaljujemo s propagando jugoslovanske petletke, pa čeprav bomo morali vedno znova ponavljati že povedane razloge in čeprav je bil naš predlog dobro sprejet šele od nekaterih posameznikov. Ali sprejet mora biti od vsega naroda, ker je pravilen in koristen ter tudi v interesu vsega naroda. Prav v tem je tudi ena velikih nalog jugoslovanske petletke, da dokaže narodu, kako je jugoslovanska misel zanj materialna dobrot, ker dejansko je praktična izvedba jugoslovanskega programa za gotovo dobo za vse obvezen in dobro prevladarjen gospodarski načrt.

Ta načrt je v današnji dobi tem bolj potreben, ker je že na dnevnem redu veliki investicijski načrt, ki ga hoče izvesti Društvo narodov. Absolutno potrebno je, da temu načrtu prilagodimo tudi svoj investicijski načrt, zlasti še, ker hoče načrt Društva narodov zgraditi pred vsem nove prometne žile. Naša naloga je, da ob teh žilah postavimo potrebna podjetja, da bomo mogli tudi z uspehom uporabljati nove ceste in nove železnice, ki se bodo zgradile.

Vedno bolj pa se tudi oglašja potreba, da bo naša industrija v vsakem oziru — in tudi glede cene — konkurenčna s tujo. Da bi se to moralo doseči, vemo vsi, a naš konsument mora že enkrat videti, da ni ostalo le pri besedi, temveč da se je življenje v resnici pocenilo.

Jasno je, da tako obsežnega gospodarskega načrta, kakor je petletka, ni mogoče stresti kar iz rokava, temveč da je najprej treba zbrati vso statistiko, ki nam pove, česa nam manjka in kaj imamo v izobilju. Na potrebo te statistike smo tudi že opozorili, ali sedaj je treba gledati na to, da se bodo pričeli vsi ti podatki zbirati in da se bo pričelo delati. Jugoslovanska petletka je treba spraviti v tok, da ne bo tudi petletka ostala le nerešen problem. Vsa nesreča naše popreobratne politike je prav za prav le v tem, da so ostali tudi najboljši predlogi neizvedeni. Skoraj vedno smo vsi vedeli, kaj treba storiti, ali nikdar se ni gledalo na to, da bi se potrebno tudi izvršilo. Tako je bilo v naši upravi, tako v našem gospodarstvu. Po 6. januarju se je tudi v tem pogledu mnogo izboljšalo in zlasti v zakonodaji in upravi. Sedaj treba še to doseči v gospodarstvu in to se naj zgodi z jugoslovansko petletko. Načrt gospodarske osamosvojitve jugoslovanskega naroda mora postati dejstvo in zato na delo za jugoslovansko petletko.

Novi poljski glasovi o volitvah v Jugoslaviji

Vlada je dobila veliko večino, ker je postavila državne interese nad interese posameznikov in strank

Varšava, 21. novembra. AA. Poljski listi se še vedno živo bavijo z rezultati zadnjih volitev v Jugoslaviji in prinašajo o tem obširne komentarje.

Tako n. pr. piše »Gazeta Lwowska« pod naslovom »Konsolidacija jugoslovanskega edinstva« na uvodnem mestu tole:

Volilni rezultati kažejo, da je jugoslovanska vlada, ki je postavila državne interese nad interese posameznikov in strank, dobila podporo ogromne večine prebivalstva. Pokazalo se je celo, da je bila udeležba volilcev večja kakor pri vo-

litvah leta 1927. Jugoslovanski narod je trezno presodil strankarsko ideologijo in škodo, ki bi jo mogle povzročiti akcije tiših, ki ne priznavajo jugoslovanskega edinstva. Pokazalo se je, da je načelo absolutnega jugoslovanskega edinstva mnogo koristnejše. Narod je to razumel in je to načelo tudi sprejel.

Dnevnik »Polisie« naglašja pomen velike zmage vladne stranke in poudarja, da je opozicija doživela hud poraz zaradi svoje strankarske demagogije, medtem ko je resnica zmagala.

Borba med vlado in strankami v Romuniji

Predsednik vlade Jorga o svoji misiji — Opozicija zahteva nove volitve

Bukarešta, 21. novembra. n. Na včerajšnji seji parlamenta je predsednik vlade Jorga izjavil, da žrtvuje svojo popularnost interesom države in da njegova vlada ne bo branila političnih agitatorjev. Sedanja vlada se je od svojega začetka trudila, da obvaruje politiko od intrigantov. Z ozirom na napade liberalne stranke je dejal, da so pristali liberali v parlamentu na vladni program in da nimajo kaj grajati. Dalje je dejal Jorga, da mora dovršiti svojo misijo in, čim bo ta izvedena, da se bo umaknil. Minister za finance Argetoianu pa je v svojem govoru izjavil, da veže svoj položaj na predloženi budžet in da poda takoj ostavko, čim bi bil proračun za eno samo paro povišan. Zastopniki nacionalne

kmečke stranke so se izrekli, da sploh ne bodo sodelovali v debati o prestolnem govoru. Stojte pa na stališču, da sedanja vlada položaja ne more zboljšati.

Bukarešta, 21. novembra. n. Včeraj popoldne so se vršile pred poslopjem parlamenta velike demonstracije odpuščenih delavcev proti vladi in parlamentu. Ker je bila parlamentarna straža preslaba, je bila pozvana žandarmerija, ki je demonstrante razgnala.

Bukarešta, 21. novembra. n. Kralj Karel bo pozval na skupno avdienco vse šefe strank po sprejemu proračuna, ki bo sredi decembra. Večina šefov strank namerava zahtevati razpis novih volitev na temelju novega volilnega zakona.

Režim zaščitnih carin v Angliji

Nove carine stopijo v veljavo 25. t. m.

London, 21. novembra. AA. S prvo uredbo, sprejeto na podlagi zakona o omejitvi pretiranega uvoza v državo, se za 50% povišajo carinske postavke na tole blago: Domači pridelki za domačo porabo, sanitetni predmeti, barvasta opeka za gradnjo, stekleni izdelki za domačo porabo, oprava, ki je popolnoma ali v glavnem iz kovine, električni aparati za vse-savanje prahu, instalacije za brezžični brzojav, pisalni stroji, volnati izdelki, svil-

nate nogavice iz umetne ali prirodne svile, robci in tkanine iz sukanca, plašči in obleka za otroke in odrasle, vse vrste rokavic in blago za izdelavo rokavic, ovojni papir, zunanja in notranja guma za kolesa (bicikle), podpetniki in podplati iz kavnika, toaletne potrebščine, vse vrste dišav, parfumov in kozmetičnih predmetov, izvzemši alkohol, parfumskih esenc in mila. Povišek stopi v veljavo 25. t. m.

Seja srezkega cestnega odbora

pod predsedstvom župana dr. Puca

Ljubljana, 21. novembra.

Danes ob 9. dopoldne je imel sreski cestni odbor pod predsedstvom župana dr. Dinka Puca sejo v mestni posvetovalnici. Poleg vseh odbor-nikov, ki so večinoma župani iz ljubljanske okolice, je bil navzoč tudi sreski poglavar g. Znidaršič.

Predsednik g. dr. Puc je najprej pojasnil zborovalcem, da seja že preje ni bila sklicana ter se je vršila šele danes, ko je bila izvršena kolavdacija bivšega cestnega odbora. Prečital je nadalje odlok finančnega ministra, ki je odobril za naše ceste okoli 2 in pol milijona Din. Seznanil je odbornike z odlokom banske uprave, ki zahteva 2% štednjo. Omenil je, da je sedaj težko pričeti s štednjo, ker je proračunsko leto že skoro končano.

Poslanec banske uprave inšpektor Pirc je poročal o kolavdaciji bivšega cestnega odbora. Poročala sta nato cestna nadzornika Derganc za ljubljanski okoliš in Vojevec za vrhniški okraj. Iz njunih poročil je bilo razvidno, da se ceste večinoma v slabem stanju in da je vsekakor potrebno, da se jih posuje z gramozom. V nekaterih krajih kakor Škofljica in Turjak se ljudje boje za zemljo in prav nič ne gledajo na to, da bi bile ceste v dobrem stanju. O poročilih se je razvila živahna debata ter so bili zborovalci soglasno mnenja, da je treba kljub nedostajanju kreditov ceste posuti že sedaj v jeseni. Za večino cest je bil po blagajniškem poročilu določen prekorajen kredit. To se je zgodilo radi pomanjkanja cestarjev in se je moralo izdati veliko denarja za delavce ter je bil radi tega proračun prekorajen. Ako bi bilo zadostno število cestarjev, bi imel odbor še sedaj dosti denarja na razpolago.

Odbor je sprejel za tem nekatere prošnje za cestarje ter je razpravljal tudi o drugih personalnih zadevah. Predsednik je po izčrpanem dnevnem redu zaključil sejo ob 11.

Darovi za Belo krajino in kočevski ter novomeški srez

Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje je tudi tem slovenskim pokrajinam priznalo pasivnost. Vsi darovi v denarju ali živilih, nabrani v naši banovini, se bodo najprej dali Beli krajini, ker je tam potrebna največja — posebno primanjkuje sena —, potem pa tudi srezoma Kočevje in Novo mesto. Naše slovensko ljudstvo se je odzvalo klicu Rdečega križa in darovalo že do sedaj lepe denarne zneske kljub ostri krizi. Ta plemenita požrtvovalnost je vse hvale vredna. Potreba pomoči bo pa največja, ko nastopita zima in mraz. Nabiralna akcija se naj torej nadaljuje in naj doseže do Božiča svoj vrhunec. Saj bodo vsi darovi prišli v korist našim ožjim rojakom, ki jih obvarujemo stradanja. Odposlanec ljubljanskega pomožnega odbora za Belo krajino je že obiskal več občin na Gorenjskem in nabral lepo količino živil in sena, ki se koncentrirajo pri krajevnih odborih Rdečega križa in drugih primernih mestih. Posestnike lepo prosimo, da grede temu odposlanca na roko. Darovi v denarju pa se naj oddajajo v pisarni Rdečega

križa v Ljubljani, Wolfova ulica 12, ali pa se pošiljajo po pošti na št. 11.862. Zavešt, da ste storili nekaj lepega in plemenitega, bo Vaše plačilo, naši rojaki Vam pa bodo hvaležni.

Kongres duševnih delavcev v Bruslju

Letošnji Mednarodni kongres duševnih delavcev bi se moral vršiti v Beogradu. Tako bi bila Jugoslavija prva balkanska država, ki bi sprejela te mednarodno revijo duševnega dela. Beograjske organizacije duševnih delavcev pa se niso zavzele za ta načrt. Zato se je vršil letošnji kongres v Bruslju. Belgijci so sprejeli kongresiste z veliko pozornostjo. Vlada je bila zastopana po mnogih ministrih, ki so kongresistom nudili sestanke. Tako je bil belgijski kongres po zunanem poteku eden najslajnejših. Kongres se je bavil s svetovno gospodarsko krizo ter opozarjal kongrese, naj zveže duševnih delavcev v domovini studirajo možnost spremembe gospodarskega reda in se pripravljajo na novo obliko svetovnega gospodarstva.

Loucheurja zadela kap

Pariz, 21. novembra. AA. Bivšega ministra in poslanca Loucheurja je zadela kap.

Nove uvozne carine v Franciji

Pariz, 21. novembra. AA. Parlamentarni finančni odbor je sprejel zakonski načrt o novih uvoznih carinah. Po tem predlogu bodo carine povišane pri sirovinah za 2%, na poluizdelke za 4%, na manufakturno blago za 6%, za predmete luksusa pa za 12, 24 in 36%.

Nag človek na dunajski ulici

Dunaj, 21. novembra. AA. Listi poročajo, da se je sredi okoli 19.30 pokazal na najbolj obljudenem delu v Grabnu, eni najelegantnejših dunajskih ulic, neki mož, ki je bil popolnoma nag. Stopal je počasi proti cerkvi sv. Stefana. Seveda je to med prisotnimi zbudilo velikansko senzacijo.

Poklicani stražniki so neznanca naglo posadili v voz in ga odpeljali v bolnico za duševne bolezni, kjer ga bodo zdravniki pregledali.

VREMENSKA NAPOVED

Dunaj, 21. novembra. d. Nobene bistvene spremembe; v začetku prihodnjega tedna bo morebiti nekaj topleje.

Med. univ.

Dr. Vladimir Premrou

ordinira

od 9.—11. in od 15.—17.

TRŽIČ, LJUBLJANSKA CESTA 28.

Stanovanje

Štirisobno, lepo, z vsem komfortom, v sredini mesta, se odda v najem s 1. februarjem 1932. — Naslov v oglasnem oddelku lista.

Vojaška sila Kitajske

Vesti z Daljnega vzhoda so tu pa tam takšne, da se zdi, da bi se utesnili sedanja dejanska vojna spremeniti tudi v formalno s tem, da bi Kitajska napovedala Japonski vojno. Če pa je resničen pogovor »si vis pacem, para bellum« (če hočeš mir, pripravljaj se na vojno), velja na drugi strani prav tako trdno, da tisti, ki hoče začeti vojno, mora biti pripravljen nanjo, da mora biti sposoben za udarni nastop proti sovražniku ali vsaj za uspešen odpor proti njegovim napadom.

Ne v enem ne v drugem pogledu ni sedanja Kitajska sposobna za vojno. Dosedanje operacije v Mandžuriji so to jasno dokazale, posebno pa še zadnje pri Cicikarju, kjer so japonski oddelki, ki so šli da ali ne 5—6000 mož, popolnoma razbili in razpršili armado kitajskega generala Ma, ki je razpolagal s 25.000 možmi.

To dejstvo samo je zadosten dokaz, da je ne samo udarna, temveč tudi odporna vrednost kitajske armade minimalna. Temu tudi ne more biti drugače, če se pomisli, da sestavljajo to armado večinoma najslabši elementi kitajskega naroda, kateri so poleg tega še prav slabo opremljeni in oboroženi. Od nekdaj se rekrutira kitajska armada iz banditov in drugih malopridnežev, za katere je bila vojaška služba edini izhod iz bede ali iz banditskega, oziroma potepuskega življenja. Splošne vojaške dolžnosti ni. Pa tudi sicer je individualna vojaška vrednost Kitajca zelo nizka. Kitajska plemena so nebojevita in neodporna. Izjemo delajo le mongolski elementi, toda ravno te je nova politika nankinške vlade v svojem stremeljenju, da si ustvari čisto kitajsko vojaško silo, izločila iz armade.

Vse kitajske vlade, odkar je postala dežela republika, si močno prizadevajo, da bi organizirale armado po vzoru evropske vojaške organizacije. Ze 1. 1910. je bilo ustanovljeno vojno ministrstvo, ki je zamislilo velikopotezen načrt. Vsako leto bi se moralo ustanoviti po nekoliko novih divizij, ki bi bile opremljene na evropski način. Po tem načrtu bi morala Kitajska razpolagati v 1. 1922. s 36 kompletnimi divizijami.

Toda vsa ta reforma je ostala večinoma na papirju. Če se govori v 1. 1928. o vojaški sili Kitajske, ki jo sestavlja 114 divizij pehote, dalje 29 brigad in 13 polkov pehote izven divizijskega sestava, 8 divizij konjenice (h katerim naj se prištejejo še 4 brigade in dva polka izven divizijskega sestava), ne predstavljajo te impozantne številke nobene vrednosti, ker gre zopet za divizije, brigade in polke, ki obstojajo večinoma na papirju.

Tudi edinice, ki so v resnici konstituirane, so še daleč od popolnosti. Oprema, posebno tehnična, je zelo pomanjkljiva. Tako je bilo v 1. 1928. dotiranih onih 114 divizij pehote samo s 13 polki topništva. Oborožitev je neenotna, tako da predstavlja orožje pravo zbirko vseh mogočih modelov. Kitajska ga je kupovala v vseh deželah, ne da bi bila istočasno poskrbel za popraviljanje in vzdrževanje tega materiala. V isti diviziji se nahajajo čisto puške treh različnih modelov in celo ena in ista baterija ima topove različnih sistemov. Kitajska sicer razpolaga z nekoliko vojaških arsenalov, toda njihova produktivna zmoglost jeva zadostuje za popraviljanje starega materiala. Taki arsenalni so v Mukdenu, Tajvanju, Hankovu, Kantonu in Šanghaju. Te vojaške delavnice, kot rečeno, za proizvodnjo novega vojnega materiala ne zadostujejo. To dejstvo ima posebno hude posledice, ker so 1. 1919. vse države razen Rusije in Nemčije ustavile vsak izvoz orožja na Kitajsko.

Vojaška izvežbanost čet je skrajno slaba. Poznavalci kitajske armade pravijo, da so njene edinice počasne in okorne. V boju se poslužujejo večinoma samo frontalnih napadov. Glede rekrutacije smo že omenili, da splošne vojaške obveznosti ni. Ko potrebuje centralna vlada novih vojakov, ukaže posameznim deželam, da ji morajo dati na razpolago določeno število rekrutov. Rekruti morajo biti 20—25 let stari, imeti predpisano velikost, biti sposobni dvigniti 60 kilogramov, biti dobrega vedenja in poznati svoje prednike do tretjega kolena. Ti rekruti se potem obvežejo za deset let vojaške službe, tri leta v kadru in sedem let v rezervi.

Po prejšnji vojaški postavi so dobivali vojaki po štiri taele na mesec ves čas svoje aktivne službe, po poldrug tael na mesec v rezervi v prvem in po en tael v drugem pozivu. Poleg tega so dobivali starši vsakega vojaka po en tael na mesec ves čas njegove aktivne službe in so bili prosti davkov. V novejšem času so bile vse te ugodnosti — razen mesečne plače vojakov ob času njihove aktivne službe — odpravljene.

Kolika je torej resnična vojaška moč Kitajske? Vojaški strokovnjaki navajajo sledeče številke: okoli 750.000 pušk, 100 tisoč karabink, 2.500 poljskih in 500 gorskih topov, 5 tisoč strojnih pušk. Letalske čete so seveda šele v povojih, tako da s to vrsto orožja Kitajska sploh ne razpolaga. Enako velja tudi glede vojne brodogoja.

Če presojamo gornje podatke in luči kitajskih razmer in okoliščin, ki smo jih omenili v prejšnjih oddajah, pridemo do zaključka, da je kitajska vojaška sila zelo pičla. Vsled tega ne more ta dežela nikakor misliti na resen odpor proti Japonski in še manj na kakršenkoli ofenzivni nastop. Vojna Kitajske z Japonsko je torej enostavno nemogoča, ker je Kitajska zanj popolnoma nesposobna. Čim presojamo položaj na Daljnem vzhodu s tega vidika, postane takoj mnogo manj pomemben in nevaren, nego ga predstavljajo dnevna poročila iz Mandžurije in iz Pariza. In tak bo vsaj do tedaj, dokler ohranijo Rusija, Anglija in Amerika svoje dosedanje stališče nevmešavanja v sedanji kitajsko-japonski vojaški konflikt.

Amnestija na Bolgarskem

Solija, 21. novembra. AA. Ministrski svet je odobril amnestijo za politične zločince. Amnestiranih bo 290 oseb. Od amnestije je izključenih 124 jetnikov. Bivši bolgarski ministri Rosta Todorov, Obov, Stojanov, Atanasov, Sejanov in komunistični voditelj Dimitrijevič Kolarov niso bili amnestirani.

Obnova Južne Srbije

o spomladanskem potresu razdejani kraji so z državno pomočjo zopet pod streho — 2000 novih hiš zgrajenih

Skoplje, 19. novembra.

Teritorijalno obsežni potres, ki je letošnji pomlad na široko opustošil Južno Srbijo, ki je že sama na sebi po terenu in gospodarski razdelitvi bolj siromašen ko bogat predel Jugoslavije, nam je vsem še v dobrem spominu. Na tisoče družin je ob tej priliki izgubilo svoje domove. Narod v teh krajih je ubožen in na zelo nizki stopnji medsebojne socialne pomoči. Zato je bilo pričakovati, da bo obnovitvena dela vzela v svoje roke država. To se je tudi zgodilo. In to solidno in v zelo kratkem času.

Neposredno po samem potresu je v veliki in pohvalni meri oživilo zanimanje za prizadete v južnosrbskih krajih. Privatna iniciativa je bila v samem začetku izredno živa in je tudi materialno, še bolj pa moralno pripomogla, da je do obnovitvenih del tako kmalu prišlo. Vendar se je treba zavedati, da je bil potres eden največjih v zadnjih stoletjih na Balkanskem polotoku in da so bile posledice katastrofalne. Škoda, ki jo je potres prizadel, je bila toliko, da je privatna iniciativa z dobrodelnimi dajatvami v nobenem slučaju ni mogla pokriti.

Nj. Vel. kralj Aleksander je takoj po katastrofi odpoval z nekaterimi predstavniki vlade v razdejane kraje in uvidel položaj naroda. Na licu mesta je z denarnimi darovi pomagal kjer in kolikor je mogel. Ko se je vrnil, se je takoj začelo z organizirano obnovitveno akcijo. Osnovan je bil poseben državni odbor, katerega naloga je bila, da do bližnje zime dá obupanemu prebivalstvu vsaj prvo pomoč. Za delegata je bil imenovan beograjski podžupan dr. M. Stojadinović, ki je vzel v roke vso skrb in ki je pred par dnevi, ko je bilo delo na restavraciji v glavnih potezah dovršeno, prispel v prestolnico.

Po potresu porušeni kraji imajo danes popolnoma novo lice. Delo vlade je doseglo popoln uspeh. Večina so obnovljeni na istem mestu, kjer so se preje nahajala. V nekaj slučajih pa se je tudi v tem oziru izvršila izprememba. Takoj po potresu so začeli pripravljati posamezni arhitekti, ki dobro poznajo terenske razmere južnosrbskih vasi in njihovo nezdravo lego, da bi se posamezne vasi obnovile na drugem, bolj zdravem in pripravljenem terenu. Vendar so kljub tem na prvi pogled praktičnim, vendar teže izvedljivim predlogom, merodajni krogi kmalu uvideli, da je prva potreba prizadetih družin in naselbin, da dobe najosnovnejše: lastno streho. Izjeme so bile le redke in le v nekaj slučajih je prišlo do stvarne menjave terena. To pa radi tega, ker bi sicer logično moralo priti do novega katastra in novih stroškov.

Nasprotno pa so korekcije v malem izvajane dosledno in povsod. Stari način gradnje hiš, ki ni bil ne praktičen ne estetski, je zavržen. Nova poslopja so grajena po načrtu in s premislekom. Mesta in vasi so dobila široke ulice in bolj simetrično lice. Posebej mnogo pozornosti se je polagalo na graditev javnih zgradb, ki so, če je bilo le mogoče, osredotočene na eno mesto. Sem spadajo v prvi vrsti cerkve, šolska poslopja, občinske zgradbe, razne prosvetno-kulturne institucije, domovi itd. Hiše so grajene po posebnih regulacijskih načrtih. Na večjih trgih v posameznih mestih so postavljeni javni vodnjaki, ki estetično zelo dobro vplivajo. Starinsko grajena in do konca nehigijenska naselja so izginila in povsod se je do mogočih meja gledalo na praktično stran graditev in predvsem na javno higijeno.

Posamezna mesta bi človek, ki je preje obšel te kraje, po obnovitvi komaj poznal. Tako je **Demir Kapija**, ki se je preje nahajala drugod, dobila čisto nov obraz. Obnovljeno mesto je zgrajeno na terenu prejšnje vasi z imenom Banje in po najnovejših regulacijskih načrtih. Delo je vodil sam dr. Stojadinović, ki je izdelal detajlni regulacijski načrt. Po mnenjih nekaterih bo **Demir Kapija** radi svojega naglega, pa solidnega razvoja v kratkem postala sedež sreza, da bo še bolj napredovala.

Podobno so mnogo pridobila tudi nekatera druga večja središča, predvsem **Valandovo**, ki je bilo s potresom do tal porušeno in najtragičnejše prizadeto od vseh južnosrbskih naselbin. Prav tako je tudi s **Piravo**, ki je bila prav tako občutno prizadeta.

Posebej hvaležno je prebivalstvo teh krajev jugoslovanski vojski. Cete, ki so bile zaposlene na terenu, je z vsemu in znanjem vodil podpolkovnik **Stevan Živadinović**. Delo je začelo v mesecu aprilu in je trajalo do zadnjih dni. V samem začetku je primanjkovalo potrebnih kvalificiranih delavcev, posebej zidarjev in mizarjev. Gradbeni material, ki ga je v teh krajih tako težko dobiti, je bil po veliki večini zastojen dovažan iz drugih delov države. Organizirana so bila večja skladišča gradbenega materiala, v prvi vrsti v mestih **Miletkovo** in **Udovo**, odkoder so ga potem v manjših potrebah količinah odposiljali v posamezne vasi. Vojno ministrstvo se je posebej dobro izkazalo. Znano je, da je Južna Srbija v prometnih sredstvih zelo na slabem. Železnice je malo. Dobrih cest tudi še ni. Z vojaškimi tovornimi avtomobili je bila premagana tudi ta težava.

V samem začetku so tedensko zgradili le do 20 domov. Pozneje pa je delo zelo naglo na-

predovalo in je bilo dnevno zgrajenih po 7 do 10 hiš, pozneje pa celo po 20. Do danes je postavljenih približno 2000 poslopij! Vporabljan je najmodernejši gradbeni material, opeka in cement. V kamenu se je zidalo manj. Gradbeni odbor je podprl tudi produkcijske potrebe, ki so zavisne od letnega časa. Tako so v krajih, kjer uspeva sviloprepka, najprej zgrajena v to svrhu potrebna poslopja, tako da prebivalstvo tudi v poljskem delu ni vidno zastalo radi elementarne katastrofe.

Na novo zgrajene so te vasi in mesta: **Valandovo**, **Gradac**, **Udovo**, **Grčiste**, **Karadjordjevo**, **Demir Kapija**, **Kovanci**, **Miletkovo**, **Konjsko**, **Mirovče**, **Pirava**, **Petrovo**, **Karadjordjevac**, **Mrzenci**, **Davidovo**, **Crničani**, **Rabrovo**, **Negovci**, **Marvinci**, **Predejci** in **Čestovo**. Tujci, ki so zadnje mesece potovali skozi Južno Srbijo, so z začudenjem opazovali njen napredek.

Razen tega je zgrajenih več cest in potov, n. pr. od **Miletkova** čez **Semenin** v **Konjsko**

Naš novi obrtni zakon, ki štiti obrtovanje kot noben tuj obrtni zakon

Poročilo tajnika dr. J. Pretnarja o določbah obrtnega zakona glede začetka in izvrševanja obrtov

Novi obrtni zakon je plod 12-letnega intenzivnega dela, pri katerem je s konkretnimi predlogi in z zbiranjem gradiva pomagala tudi naša zbornica. Zakon sicer ni povsem tak, kakoršnega se ga je zahtevalo, vendar nudi legalnemu obrtovanju zaščito, kakršne v večjem obsegu ne nudi niti eden obrtni zakon tujih držav.

Novosti obrtnega zakona

Vsa stvarina je sistematično predelana ter omogoča dober pregled. Od starih predpisov je v mnogih ozirih različna. Opozoriti hočem na najvažnejše nove predpise, ki se razlikujejo od dosedanjih.

Novi obrtni zakon našteva kakor stari takoj v začetku obrtna opravila. Novost je, da vidimo med poljedelskimi opravili, ki so izvzeta, tudi cvetličarstvo, kar je občutno zadelo naš vrtnarski obrt, kateremu preostaja samo delokrog glede izdelovanja vencev. Med izvzetimi obrtnimi opravili naštetimo na zrakoplovni promet. Izvzeta so pridobitna opravila v vojaških zavodih in delavnicah, v javnih humanitarnih, vzgojevalnih in popravilnih zavodih, v zavodih za izvršitev zaporne kazni in v zavodih za izvršitev varnostnih odredb, ako se ne dela po naročilu in za javno prodajo.

Obrtna opravila po obrtnem zakonu so razdeljena v dve glavni skupini: na obrte za katere je potrebno pooblastilo »dosedanji obrtni list« in na obrte, za katere je potrebno dovoljenje (do sedaj koncesija). Izdajajo jih tudi v bodoče obrtna oblastva. Navedeni skupini obsegata rokodelske obrte, t. j. produkcijske in rokodelske postrežne obrte, za katerih nastop je potreben dokaz usposobljenosti, trgovske in industrijske (tovarniške) obrte.

Splošni pogoji za nastop obrtov

so v glavnem enaki dosedanjim. Važnejše novosti so:

Inozemci morajo za izvrševanje obrta v naši državi dobiti dovoljenje bana. Izjema je, ako gre za delniške družbe, zadrage in družbe z omejeno zavezo. Te morajo imeti dovoljenje ministra trgovine in industrije. Družabništvo teh družb z domačimi podjetji je podvrženo dovoljenju bana.

Delniške družbe, družbe z omejeno zavezo in gospodarske zadrage ne morejo rokodelskih obrtov niti izvrševati, niti ustanavljati, produktivne zadrage pa le, ako so vsi člani izključno samo obrtniki. Potrošne (konzumne) zadrage, ki so izvzete od določb obrtnega reda, smejo izvrševati rokodelska opravila samo za svoje člane, ako imajo usposobljenega poslovodjo, pod pogojem, da izda ban posebno dovoljenje z ozirom na javne interese. Izjema velja tudi za državo in samoupravna telesa. Javna trgovska družba sme izvrševati rokodelske obrte le, če je eden družabnikov usposobljen; za prijavo takega družabnika je določen rok enega meseca.

Za nadaljevanje obrta po smrti obrtnika na račun vdove ali nedoraslih otrok in vnukov določi minister obrte, pri katerih mora imeti vdova poslovodjo. Tako nadaljevanje obrta je treba prijaviti v roku treh mesecev. Za konkurznega upravitelja je določen rok enega meseca za prijavo nadaljevanja obrta. Obrt sme nadaljevati žena kaznjena za časa njegovega zapora, ali mož obsojen čene za časa njenega zapora, ako ima obrt ona.

Tudi poslovodje morejo v načelu izvrševati obrti. Rokodelske obrti, za katere je predpisan dokaz usposobljenosti, se smejo izvrševati po poslovodji le v izjemnih primerih, ki so v zakonu izrecno določeni (vdova, osebe z omejeno premoženjsko sposobnostjo itd.).

Posebni pogoji za izvrševanje posameznih vrst obrta

1. **Trgovski obrti.** Doba učnega razmerja in pomočniškega službovanja za trgovske obrti, ki so vezani na dokaz usposobljenosti, je skrajšana za eno leto in velja dveletna učna in dveletna pomočniška doba. Srednja šola nadomesti usposobljenostno dobo, dovršitev nižje srednje šole, ali njej enake strokovne šole pa vso prakso razen enega leta pomočništva. Petletni rok, predpisan pri nastopu trgovskega obrta za rokodelce in obrtnike, ki izvršujejo opravilo, za katero ni potreben dokaz usposobljenosti, je skrajšan na tri leta.

2. **Rokodelske obrti.** Stari obrtni red jih je naštel 56, novi pa 88. So to: keramiki, slikarji, porcelanska obrt, galvanizerji in galvanoplastiki, izdelovalci karoserij, parketarji, vozovni tapetniki in ličarji, tkalci in predilci, krojači ženskih oblek in perila, copatarji, opankarji, kosmetiki, izdelovalci kosmetičnih predmetov in dišav, mlinarji, orijentalški slaščičarji, izdelovalci predmetov iz cementa in umetnega kamna, tiskarnarji, podkovski kovači, puškarji in

in od Brljeva do Negoraca. Preje so namreč ti kraji imeli skrajno nezadovoljujoča komunikacijska sredstva in je do novih graditev cest prišlo že iz razloga, ker na drugi način niti gradbenega materiala mnogokrat ni bilo mogoče z lahkoto spraviti na potreben kraj. Tudi med Gabrovom in Petrovom je zgrajena dobra avtomobilska cesta.

Narod Južne Srbije je dober in delaven in je decela v duhu jugoslovanske državne zamisli, da mu je bilo tako izdatno pomagano v veliki sili. Obenem pa je prebivalstvu na indirektn način podan primer, kako naj v bodoče skrbi za higijenske in praktične domove. Uverjen sem, da se bo prebivalstvo prizadetih krajev izkazalo hvaležnega vsem, ki so mu ob tej priliki pomagali in da posebej ne pozabi na dobroto in veliko skrb Nj. Vel. kralja Aleksandra, ki se je nasproti siromašnemu in zapuščenemu narodu tako velikodušnega izkazal.

OKUSNA IN ZDRAVA JE KOLINSKA KAVA!

pirje na odplačilo smejo izdajati samo delniške kreditne ustanove, občinske in banovinske ter regulativne hranilnice in protokolirana bančna podjetja, ki obstoje najmanj pet let. Dovoljenja za zastavljalnice se v prvi vrsti dajejo občinam. Dovoljenja za potovalne pisarne in agencije se izdajajo prvenstveno tujkoprometnim in humanitarnim društvom in ustanovam. Od gostilničarske obrti pozna zakon hotel, restavracijo, prenočišče, gostilnico, kavarno, pension, buffet, ljudsko kuhinjo in krčmo. Pojem krajevne in osebne pravice izpade. Zakon pozna samo dovoljenje za izvrševanje gostilničarskega obrta, ki je vezano na osebo in pa točilno pravico. Pri podeljevanju dovoljenja se zaslišujejo pristojne gostilničarske zadrage glede krajevne potrebe. Določbe glede točenja lastnega pridelka so omejene in more ban odrediti, da smejo pridelke točiti siromašni vinogradniki v kraju, kjer je vino pridelano.

Pričetek in prenehanje obrtovanja

Po novem zakonu izdajajo obrtno pravico obrtna oblastva. Obrtna oblast I. stopnje je v večini primerov sresko odnosno mestno načelstvo. Za nekatere obrte, ki so koncesijonirani in so z ozirom na javne interese posebno važni, izdaja dovoljenje ban, v redkih primerih trgovski minister. Pri prijavi obrtov, ki so vezani na dokaz usposobljenosti, mora prijavitelj priložiti priložiti izjavo Zbornice, da so usposobljenostna dokazila v redu. Zbornica mora podati to izjavo v 10 dneh, sicer se obrtna oblast na zbornično izjavo ne ozira več. Za rešitev obrtne oblasti je določen obvezni 15-dnevni rok pri pooblastilih, pri dovoljenjih pa 30 dni. Za dovoljenje bana in ministra je določen rok 60 dni. Proti izdaji pooblastila ima Zbornica pravico pritožbe v roku 14 dni. Pritožba ima odločilno moč.

Postopanje pri izdaji odobritev za delavnice in poslovne prostore je skrajšano. Za rešitev so določeni roki, ki bodo postopanje znatno pospešili.

Pravica za izvrševanje obrta preneha v primeru smrti, ako se obrt ne nadaljuje na račun vdove odnosno otrok, z oddajo, z odvzemom, s končno razprodajo v primeru, da se obrt ne začne v roku enega leta, ali če se za to dobo prekine obrtovanje.

Pridobljene pravice ostanejo v veljavi tudi potem, ko stopi v veljavo novi obrtni zakon. To velja za lastnike obrtov, kakor tudi za njihove zakupnike.

Pri revmatizmu v glavi, ledjih, plečih, živčnih bolečinah v kolkah, usedu (Hensenschuss) se uporablja naravna »Franz Josefova« voda z velikim pridom pri vsakdanjem izpiranju prebavnega kanala. Univerzitetne klinike izpričujejo, da je »Franz Josefova« voda posebno v srednjih letih in starosti dobi izborni čistilno sredstvo za želodec in čreva. »Franz Josefova« grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Gledališče Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

Drama

Začetek ob 20. uri zvečer

Nedelja, 22. novembra ob 15. uri: **Princeska in pastirček**. Izven. Znižane cene. — Ob 20. uri: **Pri belem konjčku**. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 23. novembra: **Zaprto**.

Torek, 24. novembra: **Vest**. Red D.

Opera

Začetek ob 20. uri zvečer.

Nedelja, 22. novembra ob 15. uri: **Viktorija in njen huzar**. Izven. Znižane cene. — Ob 20. uri: **Koštana**. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 23. novembra: **Zaprto**.

ŠENTJAKOBSKI GLEDALIŠKI ODER
Nedelja, 22. novembra ob 20:15: **Preiskava**.

Repertoar narodnega gledališča v Mariboru

Začetek ob 20. uri.

Nedelja, 22. novembra ob 15. uri: **»Zemlja smehljaja«**. — Ob 20. uri: **»Slaba vest«**.
Ponedeljek, 23. novembra: **Zaprto**.
Torek, 24. novembra: **»Ptičar«**. Ab. A.

Akademija Ljubljanskega Sokola

Kot vsako leto, priredi matično društvo Ljubljanski Sokol tudi letos svojo telovadno akademijo 30. t. m., na predvečer praznika »Zjedinenja«. Izredno zanimanje, ki so ga vsakokrat vzbudili res vzorni nastopi, je napotilo društveno upravo, da prenese letošnjo akademijo v veliko dvorano »Uniona«, ker so dosežani prostori v telovadnici Narodnega doma postali znatno pretesni in neprimerni.

Dosedanje akademije in letošnje vsestranske skrbne priprave jamčijo, da bo letošnja akademija prekosila vse prejšnje. Ljubljanski Sokol, kot matično društvo jugoslovanskega Sokolstva se v polni meri zaveda svoje naloge, dati vsem bratskim društvom smernice, vzgled in pobudo, saj razpolaga naše najstarejše dru-

štvo s prvovrstnim materialom. Naš sokolski prvak, priznan strokovnjak in mednarodnem telovadnem svetu in najodličnejši telovadni skladatelj, brat dr. Viktor Murnik nas bo iznenadil z novo sestavo prostih vaj po Mendelsohnovi »Scherzi«. Ta njegova najnovejša telovadna skladba je zopet mojstrsko delo za sebe. Vsaka nota ima svoj gib, muzika in telovadba sta nerazdružljiva celota. Ze na amsterdamski olimpijadi smo videli učinek njegovih kompozicij »Jugoslovanske epopeje«. Takrat sicer niso uživale odkritega priznanja sodnikov, pač pa absolutno priznanje vseh drugih telovadnih strokovnjakov in navdušene publike. Ze pri naslednji mednarodni telovadni tekmi pa se je pokazal pri sestavi vrhunskih telovadcev vseh narodov močan vpliv dr. Murnika. Počasi ali sigurno se uveljavljajo načela br. dr. Murnika, da je ritmika neobhodno potrebna ne samo pri orodni telovadbi, marveč tudi pri prostih vajah.

Akademija bo revija priprav za tekmo za prvenstvo Slovenske Sokolske Zveze v Pragi leta 1932. Pri akademiji nastopijo preizkušeni borci z mednarodnih tekem in olimpijad in sicer bratje Derganc, Sumi, Antosiewicz, Zilič, Gregorka, Forte, oba Zupančiča, Varšek in nekaj članov mlajše generacije, ki v nobenem slučaju nečejo zaostati za svojimi starejšimi. Društvo je v zadnjih letih odlično napredovalo. Prehodno darilo meč Nj. Vel. kralja si je že dvakrat priborilo.

Pa tudi naraščaj, članice in deca s svojimi vajami pokazali sadove vztrajnega in sistematičnega dela v telovadnici.

Pri akademiji zapoje ga. Pavla Lovšetova nekaj pesmic, godba Sokola I Tabor pa bo poživila razpoloženje pri akademiji. Vabimo vse prijatelje Ljubljanskega Sokola k čim večji udeležbi. Zdravo!

Prošnja Slovencev izseljen- cev iz Buenos Airesa za knjige

Slovenska Matica je prejela ta-le dopis:

Znano Vam je, da se je število Slovencev izselilo v Argentino in v Južno Ameriko sploh. Ker pa smo Slovenci po naravi družabni ljudje, smo si pred dvema letoma ustanovili »Slovensko prosvetno društvo«, Buenos Aires, v katerem naj bi se shajali, izobraževali in zabavali tu v daljni tujini.

Ker pa smo raztreseni po celi Južni Ameriki in ni bilo mogoče spraviti vseh Slovencev pod okrilje enega samega društva, smo ustanovili zraven tega še pet drugih društev pod istim imenom in z enakimi pravili, katera so »zdržiti vse Jugoslovane ter si medsebojno pomagati na socialnem in gospodarskem področju.«

Ostala društva se nahajajo: Slov. Pros. društvo Buenos Aires, S. P. D. 3 Cordoba, S. P. D. Triglav Rosario, S. P. D. San Paolo (Brasil) in S. P. D. Montevideo (Uruguay).

Vsa ta društva se pa vedno obračajo na nas, kot prvo društvo v glavnem mestu Južne Amerike, ki začasno zastopamo zvezo, naj bi jim pomagali s knjigami, notami in dramskim materialom.

Ker so naša sredstva radi velike brezposelnosti neznatna, jim žal niti z najpotrebnejšim ne moremo pomagati. Zato se s tem obračamo do Vas s prošnjo, da nam pomagata s knjigami ali notami ter po možnosti igrami.

Ker vemo, da Vam je na sru naša nemila usoda ter da čutite z nami, ki se moramo v daljni tujini boriti za kosček kruha, ker so naša sredstva radi velike brezposelnosti zelo omejena, upamo, da boste iz Vaše rodoljubnosti pripomogli k čim lepšemu razvoju naših društev ter ugodili naši prošnji, za kar se Vam že vnaprej zahvaljujemo.

Slovenska Matica bo darovala nekaj svojih knjig, od vsake po več izvodov. Knjige naj se izročijo ali pošljejo na Slovensko Matico na Kongresnem trgu št. 7 v Ljubljani, ki bo preskrbela odpremo vseh knjig v Buenos Aires.

Iz Dravske banovine

d Na udanostno brzovajko o priliki otvoritve nove šole v Lescach je prejel župan Ivo Ažman to pismo: »Predsedniku šolskega odbora v Lescach! Nj. Vel. kralj je blagovolil odrediti, da izjavim njegovo zahvalo za izraze udanosti, izrečene o priliki otvoritve nove šole v Lescach. Minister dvora: B. Jeftić.« — Nadalje je prejel g. Ažman še to pismo: »Gospod predsednik ministrskega sveta je prejel pozdravno brzovajko, ki ste jo poslali o priliki otvoritve nove šole v Lescach pri Bledu in odredil, da vam izjavim njegovo zahvalo. Šef kabineta predsednika ministrskega sveta.«

d Kontraktualni in honorarni uradniki ter dnevnicaarji so zavezani zavarovanju po ZZD. Okrožni urad za zavarovanje delavcev je v konkretnem primeru ugotovil, da neki javen zavod ni prijavil v zavarovanje svojega honorarnega uradnika, sklicujoč se na določbo § 173. zakona o uradnikih. Ta določba ne prihaja v poštev pri honorarnih in kontraktualnih uradnikih ter dnevnicaarjih, ki so po zakonu o zavarovanju delavcev zavezani zavarovanju. Uradi naj v vseh nejasnih primerih zahtevajo pojasnila pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev, da ne bodo trpeli škode in da zavarovanci ne bodo imeli neprijetnosti glede priznanja podpor. — OUZD.

d Darovi za Belo krajino in druge pasivne pokrajine. Rdeči križ je prejel: Sresko načelstvo Logatec 1238-25 Din, Kraj odbor R. kr. Ribnica 100 Din, kraj. odbor R. kr. Šoštanj 1000 dinarjev, šola Sv. Lenart 5 Din, šola Pušcava 25 Din, šola Svetinje 46-50 Din, šola Javorje 106 Din, šola Blagovica 270 Din, Sresko načelstvo Novo mesto 665-50 Din, neimenovani 20 dinarjev, neimenovani 35 Din. Iskrena hvala!

d Opozorilo avtomobilistom! Avtomobilski klub, sekcija Ljubljana, poroča: Po obvestilih obmejnih kontrolnih organov je na Ljubelju danes okoli 10 cm snega. Prehod čez Ljubelj je mogoč samo z dobrim motorjem in z verigami. Na avstrijski strani je sneg odkidan. Podkorensko sedlo in Jezerski vrh 5 do 8 cm snega, prehod mogoč.

d Umrla je v Gorici 18. t. m. gospa Olga Černe, vdova pred leti na lovu tragično ponesrečenega sodnega predstojnika Filipa Čereta v Komnu na Krasu. Pokojnica je bila iz znane narodne trgovske Kuštrine rodbine. Zapuščila 2 nedoletna otroka. Blag ji spomin!

d Novi odbor Zveze slušateljev. Na zadnji 3. redni skupščini ZSAU 14. novembra t. l. je bil izvoljen ta-le odbor: predsednik Wilfan Joža abs. jur. stud. phil., podpredsednik Prezelj Marjan stud. tehn., tajnik I. Medvešek Marjan stud. jur., tajnik II. Vogelšek Adolf cand. jur., blagajnik I. Bajuk Božidar abs. phil., blagajnik II. Milčinski Breda cand. phil., gospodar Venigerhole B. stud. tehn., zapisnikar Tepež B. cand. tehn., načel. ak. urada dela Mihelič Stane cand. phil., načel. ak. podpor. fonda Kolman Ludvik cand. jur., načel. ak. prop. informac. odseka Kraigher Uroš cand. phil., načelnik ods. za počit. kolonije Kulovec Tomaž stud. med.

d Volna, bombaž, nogavice in pletenine v veliki izbiri pri Karlu Prelogu, Ljubljana, Židovska ulica 4 in Stari trg 12. 600

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd.
škrabi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

685

tovarna Jos. Reich.

Rokavice

moške triko Din 12—
moške usnjene Din 68—
damske glace Din 46—
Vam nudi trgovina

CIRIL AHLIN

Miklošičeva št. 14,
Poljanska št. 5, Celovška št. 56

d Kri zaradi dekleta. Oba sta Janeza, oba iz Dobrave pri Zalogu — nič čudnega, da sta postala velika prijatelja. Prijateljstvo pa mnogokrat preneha, če pride vmes kako dekle. To sta morala skusiti tudi naša prijatelja. Pred dnevi sta šla pod noč vasovat. Dekleta pa so bila tiste noči sila nesprejemljiva za sladke besede obeh Janezov. Janez št. I. se je kmalu naveličal pohajkovanja in je pozval prijatelja, da gresta domov. Prijateljski poziv pa je imel čudne posledice. Janez št. II. je bil tako razjarjen, da je podrl svojega prijatelja na tla, potegnil nož in ga ranil po životu in nogah. Tako vsaj je v ljubljanski bolnišnici, kamor so ga prepeljali, pripovedoval uradnikom. Mogoče se je zadeva zgodila malo drugače, na vsak način je zgodba precej fantastična.

b Martinovanje v Splitu. Dne 14. t. m. so martinovali splitski Slovenci pod okriljem nedavno ustanovljene Ciril-Metodove podružnice. Izvrstno aranžirani večer je privabil množico gostov, za katere je bila prostorna dvorana restavracije Kovačević skoraj pretesna. Poleg raznih zabavnih točk ter licitacije Martinove gosli je nastopil tudi mali društveni zbor z nekaterimi našimi pesmimi, katere so gosti toplo sprejeli. Brez dvoma bodo postale podobne prireditve živo osredje slovenske družabnosti v Splitu, katerih gmodni uspeh bo podprl plemenite družbene smotre.

TELOVADNA AKADEMIJA Ljubljanskega Sokola 30. XI. — UNION — ob 20. uri

Ljubljana

■ Opozorjamo na akademijo v proslavo stoletnice rojstva Franca Levstika, ki jo prirede gojenci drž. moškega učiteljskega sodelovanjem gojenk ženskega učiteljskega jutri ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice.

■ Alpinski film »Durmitor«. V prvih dneh meseca decembra (najbrž 2. in 3. decembra) bomo videli v Ljubljani v kinu »Dvor« vlezanim drugo jugoslovanski alpski film iz malo ali nič poznane planinskega sveta Črnogorskega (Durmitor, Bioč, Maglič, Prutaš, Bobotov kuk), opevanega v srbskih pesmih. Film je last Planinskega društva »Sijeme« v Zagrebu ter ga bo predvajalo Slovensko planinsko društvo v Ljubljani.

■ Smučarski klub »Ljubljana« naznanja, da priredi 2. decembra t. l. ob 20. v dvorani delavske zbornice predavanje »O smučarstvu«. Predava Ante Gnidovec s 100 slikami.

■ Primorske rojake in prijatelje vabimo na družabni večer prosvetnih društev »Tabor« in »Zore«, ki se vrši danes ob 18. v salonu pri »Levku«. Sodelujejo pevski zbor, mandolinistični zbor in solisti. Na programu so razni kupleti, recitacije, šaljiva pošta itd. Vstopnina je prosta.

■ Miklavžev večer Ljubljanskega Sokola bo v soboto dne 5. decembra v telovadnici Narodnega doma (Vhod iz Bleiweisove ceste). Popoldne ob 4. za otroke. Ob pol 9. zvečer za odrasle s plesom.

**Koks za kovače
in centralne kurjave**

iz angleškega premoga

75 Din za 100 kg

Izbrano ali naravno nudi

Ljubljanska mestna plinarna.

Za splošno ključavničarstvo se priporoča Ivan Kralj, Gregorčičeva ulica 5.

■ Splošno kleparstvo, krite lesenocementnih streh, napeljava strelodvodov. M. Jankovič, Rimska cesta št. 19. Za delo se jamči. 1896

■ MOTOH kava dnevno sveža! Kličite telefon 25—77. 1470

V najkrajšem času izide

Obrtni zakon

v avtoriziranem slovenskem prevodu. Cena broš. Din 20— vez. Din 25—, s poštnino Din 3— več. Naroča se v tiskarni

»Merkur«, Ljubljana, Gregorčičeva 23

Gelie

* Ustanovni občni zbor društva »Trgovski kolegij« v Celju. Pripravljali odbor društva »Trgovski kolegij« v Celju sklicuje za 28. november svoj ustanovni občni zbor, ki se bo vršil ob 11. popoldne v klubovi sobi hotela »Union« v Celju.

* Danes vsi na mladinski koncert. Dopoldne ob 11. priredi mladinski pevski zbor iz Trbovelj matinejo za svoje tovariše iz celjskih šol. Popoldne pa bo ob 16.30 v veliki dvorani Ljudske posojilnice velik koncert. Prispevajte za počitniško kolonijo revnih rudarskih otrok iz Trbovelj s tem, da poselite ta koncert.

* Predavanje o naši mornarici. Jutri zvečer ob 20. bo v risalnici deške meščanske šole zanimivo predavanje o »Razvoju naše trgovinške in vojne mornarice«. Predaval bo znani publicist in predavatelj g. Rudolf Crnić ob številnih skioptičnih slikah.

* Prvi smučarji. V četrtek je zapadel prvi sneg na Tovstem vrhu in na Celjski koči, v petek pa je že odšlo nekaj neustrašenih celjskih smučarjev tja. Smučali so ves dan. Snega je zapadlo 6 cm.

* Izguba. Dne 19. t. m. je šofer avtobusa, ki vozi iz Celja v Sv. Peter pod Sv. Gorami, z avtomobila izgubil velik kos usnja, vreden 1300 Din. Najditelj naj odda usnje na mestni policiji ali naj ji javi svoj naslov.

* Nezgode. 3letni sinček železničarja v Zidanem mostu Pavel Kuleto se je igral s tovariši ob nekem plotu. Nenadoma pa se je plot podrl in padel na otroka, ki si je pri tem zlomil levo roko. — 15letni Albert Rebernak iz Kovinarske ulice št. 5 v Gaberju je v petek zvečer stopil na neko pločevino in se nevarno ranil na levi nogi. — 41letnega delavca Matveža Meštinška iz Bezgovice pri Zibiki je v petek neki posestnik v prepiru vrgel s tako silo na tla, da si je Meštinšek zlomil levo roko. — Vsi ponesrečenci se zdravijo v celjski javni bolnici.

* Aretacija. 20. t. m. je policija aretirala 38-letnega rudarja Matijo Levca iz Blagovice pri Kamniku. Ker je bil ta dan petek in je na ta dan beračenje dovoljeno, se je tudi Levce poslužil te ugodnosti in beračil po celjskih trgovinah. Zvečer pa je vse zapil in razgrajal po mestu.

Maribor

m Slava 45. pehotnega polka. Jutri v ponedeljek ob 10.30 bo v svoji vojašnici v Melju slavil tukajšnji 45. pehotni polk svojo slavo v spomin na osvobodjenje Maribora l. 1918. K proslavi se vabijo vsi patrioti, posebno še zastopniki nacionalnih in patrijotičnih organizacij.

m Poziv hišnim posestnikom. Mestno načelstvo mariborsko poziva hišne posestnike, hove namestnike (hišne upravitelje) in hišnike, da pred nastopom zime v lastnem interesu izpraznijo in zaprejo vrtno in dvorišne vodovodne napeljave in jih tako obvarujejo poškodb zaradi mraza. Glede hišnih vodovodnih instalacij je iz istega razloga ob nastopu mraza paziti na to, da bodo okna na hodnikih, v kletih in kletnih prostorih zaprta. Jaški z vodommeri se morajo vedno držati v snažnem stanju.

m Znaki gospodarske krize. Gospodarski položaj Maribora se je poslabšal po nesrečnem plebiscitu na Koroškem in pred leti po ukinitvi samoupravne oblasti in velikega županstva, ostalo pa je opravila sedaj še splošna gospodarska kriza, ki se zaradi navedenega v Mariboru čuti še veliko bolj kakor drugod po naši domovini. Za presojo krize so pa najvidnejši znaki stečaji in poravnave. Skoraj vsak dan napove katero trgovsko ali drugo slično podjetje konkurz ali poravnavo. Kmalu bo v Mariboru malo podjetij, ki še niso bila v poravnavi. Pri tem izgubljajo interesenti velike vsote kapitala in prizadeto je vsaj posredno tudi ostalo meščanstvo. Ker kupna moč uradništva, kmetov in delavcev še vedno pada, tudi ni v doglednem času upati na izboljšanje splošnega položaja. Nekoliko bodo pa splošno krizo vendar omilile velike investicije mestne občine in ostalih ustanov prihodnje leto, ko se bo v Mariboru gradilo novih stavb in drugih naprav za skoraj 40 milijonov dinarjev. Priskočiti bi ji morala na pomoč tudi država z novimi investicijami.

Odvetniška pisarna

dr. Kukovca Vekoslava
se je preselila iz
Aleksandrove ceste 19
v Mariboru v
SODNO ULICO št. 9
I. vrata desno
v pritličju palače OUZD
nasproti sodnije

m Maribor in državni investicijski program. Kakor je naše časopisje te dni poročalo, je vlada izdelala velik investicijski načrt za omiljenje brezposelnosti in gospodarske krize, po katerem bi se porabile za javna dela mednarodnega pomena skoraj 4 milijarde dinarjev posojila Društva narodov. Po objavljenem načrtu bi se gradile v prvi vrsti nove železnice in avtomobilske ceste, ki so že nujno potrebne. Nikjer pa nismo v tem načrtu našli projekta »avtomobilske ceste, ki bi vezala Avstrijo preko Maribora in Ljubljane z Rakekom in Italijo, dasi bi taka cesta bila največjega pomena za vso srednjo Evropo. Prav tako bi pa bila potrebna tudi nova železniška zveza Maribora preko Savinjske doline z Gorenjsko, katero bi bilo treba zgraditi samo še v odseku od Šmartnega ob Paki do Kamnika, odnosno Kranja, kar je že davna želja in potreba. Obračamo se zato na naše gospode poslance s prošnjo, da se v Beogradu zavamejo tudi za ta dva projekta, ki sta za Maribor in mariborsko okolje ogromnega pomena.

m Predavanje »Svoboda«. Delavska prosvetna organizacija »Svoboda« se seli v novo palačo OUZD, kjer bo imela odslej tudi svoja predavanja. Prvo bo v sredo, dne 25. t. m. zvečer predavanje dr. Tume iz Ljubljane.

m Rezervnim častnikom in bojovnikom. Zdrženje rezervnih častnikov in bojovnikov, pododbor v Mariboru obvešča svoje člane, da praznuje v ponedeljek 23. t. m. tukajšnji 45. pehotni polk svojo krstno slavo ob 10.30 na dvorišču vojašnice na Meljski cesti. Člani združenja se udeležijo slave korporativno in prisostvujejo tudi zabavi vojakov popoldne. Prijatelji dobrodošli!

m Kaj bo danes v gledališču? Danes, v nedeljo, 22. t. m. bosta v gledališču dve predstavi: Prvič v sezoni se bo uprizorila kot popularna predstava Leharjeva privlačna opereta »Zemlja smehljaja«. Vse dosedanje uprizoritve tega nad vse melodioznega dela so bile razprodane, kar priča o njegovi priljubljenosti in dobri izvedbi. Na to predstavo opozorjamo zlasti izvenmariborsko občinstvo in občinstvo, ki sicer med tednom ne more v gledališče. — Zvečer ob 20. uri se bo ponovila kmečka komedija »Slaba vest«, igra izredno zabavne vsebine, katere dejanje se godi v našem domačem preškem okolju in so vpletene kot pevske točke domače narodne pesmi. Abonma D.

m Pred nakupom ruma, slivovce, brinjevca, droženke, brandyja (konjaka), likerjev, špirita itd. obrnite se na tovarno Jakob Perhavec, Maribor, Gosposka ul. 9, tel. 25-80. 2280

m Lutkovno gledališče. V lutkovnem gledališču Sokola v Narodnem domu se bo danes popoldne ob 15. uri ponovila pravljica igra »Princ« in Lilijana.

m Konec zadnjega madjarskega lista v Murski Soboti. Te dni je v Murski Soboti nehal izhajati še zadnji v madjarski pisani prekmurski tednik »Mura Videk«, ker je število njegovih naročnikov in ljudi, ki čitajo madjarski, v zadnjem desetletju padlo na premajhno število, da bi se list mogel obdržati.

LUNA MARIBOR nogavice vseh vrst.
m Sedemstoletnica svete Elizabete. Danes ob 16.30 bo priredila Krščansko ženska zveza v dvorani Zadrugne gospodarske banke proslavo 700-letnice sv. Elizabete. Na sporedu so govor, deklamacije in igra.

m Nočna lekarniška služba. Od danes opoldne do prihodnje nedelje opoldne bosta opravljali nočno lekarniško službo lekarni »Savost« pri sv. Magdaleni na trgu kralja Petra in Sirak »Pri angelu varhu« na Aleksandrovi cesti.

m Predstava Sokola v Hočah. Dramski odsek Sokolskega društva v Hočah vprižori danes v nedeljo ob 15. v svojem domu igro »Kraljična z mrtvim srcem«.

m Korze motorne plovbe po Dravi. Pred dvema letoma ustanovljena »Dravska plovba d. d.« je zaradi finančnih težkoč v likvidaciji. Svoj veliki motorni brod »Maribor«, ki je oskrboval promet med mestom in mariborskim otokom, je že prodala nekam v Osijek, kamor je pred dnevi odplul po Dravi. Dasi je bila letos vožnja poceni kakor na avtobusih, vendar je bilo potnikov razmeroma malo in se obrat ni rentiral.

m Današnje sportne prireditve. Danes ob 9. uri dopoldne bo na Rapidovem igrišču klubski lahkotletski miting SK Železničarja; ob 13:30 bo na Mariborovem igrišču pokalna tekma za poškodbeni fond LNP med LSK Mariborom in SK Svobodo (sodil bo g. Bizjak); ob 14:30 bo pa tudi na Mariborovem igrišču pokalna tekma med SK Železničarjem in SK Rapidom (sodil bo g. Bergant).

m Kinematografi. Grajski kino: »Moja žena pustolovka«; kino Union: »Valček čar«.

m Sobotni trg. Včerajšnji sobotni trg je bil precej dobro založen in obiskan. Slaninariji so pripeljali 146 zaklanih prašičev, 1 govedo in 1 tele. Okoličanke so prinesle 1127 glav perutnine, kmetje pa so pripeljali 18 voz sena, 5 voz otave, 1 voz detelje in 4 vozove slame. Nekaj je bilo tudi divjih zajcev in kuncev. Cene so bile: govedina 8 do 15 Din, svinjina 8 do 16 Din, ovčje meso 8 do 10 Din, piščanci 25 do 55 Din par, goske 40 do 80 Din ena, race 25 do 35 Din, divji zajci 20 do 35 Din eden. Krompir se je prodajal po 1:25 do 1:75 Din, paradižniki po 2 Din kg, glavna solata, zeljne glave in ohrovti 1 do 3 Din, jabolka in hruške 3 do 6 Din kg, grozdje 3 do 8 Din kg. Lesena roba, pletene košare, koši, jerbasi, peharji itd. je stala po velikosti in delu od 5 do 80 Din. Zelenjadne cene in cene cvetic se niso bistveno spremenile, prav tako tudi ne cene sena, otave, detelje in slame. Na trgu je bilo tudi več vreč koruznega lubja, ki se je prodajalo po 15 do 20 Din vreča.

m Zabava strelske družine v Hotinji vasi. Strelska družina v Hotinji vasi bo imela danes ob 14. uri popoldne pri Kosiču v Hotinji vasi društveno zabavo.

m Nezgoda dečka. Stroj za rezanje mesa je v petek raznesel levo roko 13-letnemu Francu Simoniču iz Gornjega Dupleka. Zdravi se v tukajšnji bolnici.

m Nesrečen padeč. Posestnik Simon Novak iz Bohove je v petek zvečer pred tamkajšnjo kovačnico tako nesrečno padel na pluzno železo, da se je občutno ranil in je moral v tukajšnjo bolnico.

m Obsodba Marije Klančnikove. Včeraj se je pred senatom tukajšnjega okrožnega sodišča zagovarjala Marija Klančnikova, žena nedavno na 20 let obsojenega Mohorkovega roparskega tovariša Friderika Klančnika. Obtožena je bila zaradi zamočevanja Mohorkovih, Kovačevih in Klančnikovih zločinov, za katere je vedela. Obtožena je pred sodniki zanimala vsako krivdo, kar ji pa ni pomagalo. Obsojena je bila na 6 mesecev zapora. Ker se ji je pa vstrel v kazenski preiskovalni zapor, je bila po razpravi izpuščena. S tem je zaključeno zadnje poglavje iz vrste zločinov pokojnega Rudolfa Mohorka in njegovih pajdašev.

m Tatvina svetilke. Ferdinandu Steherju je v petek neznanec ukradel s kolesa, katero je pustil za trenutek v veži hiše št. 51 na Aleksandrovi cesti, 70 Din vredno dinamo-svetilko.

m Tatvina pisalnega stroja. Trgovski potnik Vitomir Dolinšek iz Celja se je v petek zvečer pripeljal z avtomobilom pred Weissovo trgovino na Aleksandrovi cesti. Vstopil je v trgovino in ko se je vrnil, je opazil, da mu je nekdo ukradel ročni pisalni stroj znamke »Adler«, vreden 4100 Din, skupaj s kovčgom, v katerem ga je imel spravljeno.

m Arestacije. V petek so bili v Mariboru aretirani: Karol F. radi tatvine, Koloman in Gustav B. radi suma tatvine, Jurij Z. radi beračenja, Pavel S. in Martin D. radi nedovoljenega krošnjarenja, Jožef S. radi suma prevare in poneverbe ter Marija P. radi splošnega suma.

m Vlom v hlev. V noči od petka na soboto je neznanec s ponarejenim ključem vlomil v hlev Janeza Lobnika na Batnanski cesti št. 73 in ukradel 4 kokoši. Razen tega je z žepnim nožem trikrat zabel kravo v pleča in jo nevarno ranil. Lobnik je vloma, tatvine in zlikovstva osumil nekega 40 do 45 let starega neznanca, ki je dan poprej hotel v hlevu prenočevati in zagrozil, da se bo maščeval, ker ga je gospodar nagnal. Doslej ga policija še ni izsledila.

Prekmurje

m Murska Sobotica. Na tukajšnji gimnaziji se je pojavila davica. Zbolel je četrtošolec Varga, ki so ga takoj spravili v bolnišnico.

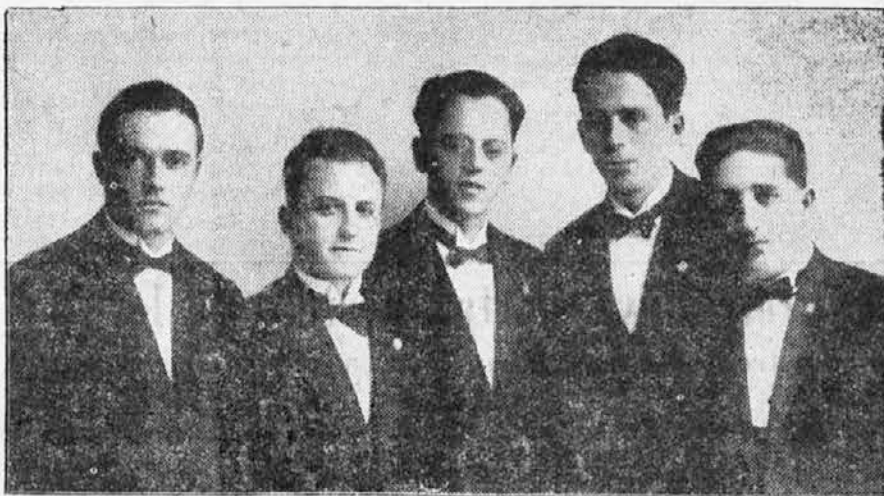
m Požari. Börc Jancz iz Brezovcev je že dalje časa v Ameriki z vso svojo družinico. Svoje posvetstvo v Brezovcih in gospodarsko ter stanovanjsko poslopje pa je dal v najem, da mu je s tem tudi čuva. Sedaj je zlobna roka podtaknila ogenj, ki je gospodarsko poslopje docela uničil. Zahvaliti se je le domačim in sosednjim gasilcem, da so očuvali stanovanjsko poslopje.

m Glas iz Amerike. Pred leti je umrl v Ameriki prekmurski rojak Kūčan, a sedaj je še neusmiljena smrt pobrala njegovo ženo Julijano. Tajnik cestnega odbora g. Gomboc Jancz je nastopil svojo službo v Murski Soboti.

m Zopet požar. Na Hotizi je požar vpepelil gospodarsko poslopje posestnika Hozjan Ivana in so le nekaj gospodarskega orodja rešili.

m Delavcem. Borza dela v M. Soboti ima na razpolago mesto čevljarja, ki je več spodnjih in gornjih delov prirojanja. Delo dobi tudi spreten delavec usnjenih dokolenic. Oni delavci pa, ki so prišli z dela, naj se prijavijo pri Borzi dela v Murski Soboti.

Koncert časnikarjev

Ljubljana, 21. novembra.

Kakor vsako leto, tako bodo tudi letos ljubljanski novinarji praznovali narodni praznik 1. decembra s tradicionalnim novinarskim koncertom, ki je v teku let dobil glas ene izmed najboljših družabnih in plesnih prireditev v Ljubljani. Vsi dosedanja novinarski koncerti so vzbujali pozornost zaradi svojih privlačnih sporedov. Letošnja prireditev tudi ne bo v ničemer za prejšnjimi.

Na koncertu bodo sodelovali orkester Narodnega železničarskega glasbenega društva »Slog« pod taktirko H. Svetela, pevski zbor »Grafike« z dirigentom g. prof. A. Gröbmingom, slovenski vokalni kvintet bratov Petrovičev, Stibernika, Jaga in Sulea, dalje pevski kvintet Ljubljane (Grobeljšek, Gril, Premelj, Plevelj in Križnar), pevsko društvo »Ljubljanski zvon«

z dirigentom Z. Prelovecem, operna pevka ga. Gavella-Gjunjenae ter mladi violonist Miran Viher iz Celja.

Slika nam kaže člane slovenskega vokalnega kvinteta, ki si je kljub kratki dobi svojega obstoja — komaj drugo leto — pridobil splošno priznanje. Kvintet je na Dunaju pel znamenite gramofonske plošče »His Masters Voices« ter je vseh 10 plošč prav dobro uspelo. Pogostokrat je nastopil v našem radiu in na koncertnem odru.

Artistično vodstvo kvinteta je v spretnih rokah L. Zepiča. Svojevredna odlika kvinteta so ubrani lirčni glasovi in stvarna interpretacija skladb.

Na novinarskem koncertu bo nastopil kvintet s Fibichovo »Tiho nočjo« in R. Savinovim »Tehtnim vzrokom«.

50letnica Rudniškega gasil. društva v Trbovljah

Danes proslavi Rudniško gasilsko društvo Trbovlje svojo 50-letnico. Društvo sega nazaj v čase, ko se je pričelo rudarsko življenje v Trbovljah šele razvijati. Od ustanovitve živi edino še vedno čvrst in delaven g. Frankovič Jakob.

Društvena kronika poroča o plodonosnem delu društva v teh 50 letih. Ne samo pri požarih, temveč tudi pri drugih nesrečah so vršili rudniški gasilci požrtvovalno in uspešno svojo nalogo. Pred in med vojno je bilo delo društva precej ovirano, ker so bili gasilci zavedni Slovenci, kar nekaterim ni bilo po volji.

Po preobratu je zavel v društvo zopet zdrav naroden duh in društvo je stalno napredovalo. Nabavilo si je svoj društveni prapor, ki je menda najlepši v Posavju. Nato si je zgradilo Gasilski dom, ki je bil dograjen leta 1923. Z ustanovitvijo lastnega doma se je Gasilsko društvo še uspešneje razvijalo. Leta 1926. si je nabavilo avto za prevoz moštva, še isto leto si je nabavilo tudi motorno brizgalno za 24 konjskih sil. Tri leta kasneje si je nabavilo še manjšo motorno brizgalno in je bil s tem notranji tehnični preustroj društva za vršitev gasilske službe v glavnem dosežen.

Rudniški gasilci pa so skrbeli tudi za to, da se pripravijo na svojo drugo nalogo. Tako si

je društvo nabavilo reševalni avtomobil. Ker je teritorij, na katerem deluje društvo, zelo obsežen, si je društvo nabavilo še drug kombiniran avtomobil, ki služi v slučaju požara za prevoz moštva, sicer pa se uporablja za prevoz bolnikov. Da bi društvo tem bolj vršilo svojo samaritsko službo, je priredilo poseben tečaj o prvi pomoči pri nezgodah. Tečaj je vzorno vodil društveni zdravnik dr. Baumgarten.

Društvo pa skrbi tudi za naraščaj in danes ima 18 navdušenih mladih gasilcev, ki bodo brez dvoma postali vredni potomci naših starih gasilskih korenin.

A tudi za socialno pomoč svojih članov skrbi društvo. Vsi gasilci so zavarovani pri »Samopomoči« JGZ v Ljubljani. Poleg tega so zavarovani proti nezgodam pri zavarovalnici »Croatia« v Zagrebu. Za vse člane plačuje društvo zavarovalnino.

Enako zasluži tudi kulturno delo rudniških gasilcev vso pohvalo. Društvo ima lasten pevski in tamburaški odsek ter šramel-sekstel. Nadalje ima društvo dobro urejeno knjižnico. Na vseh poljih je tako doseglo društvo velike uspehe in k njegovi lepi 50-letnici rudniškimi gasilcem tudi naše najiskrenejše čestitke!

Proračunska seja občinskega odbora v Kranju

Kranj, 20. novembra.

Pretekli torek in sredo zvečer se je vršila v novi posvetovalnici mestne hiše proračunska seja občinskega odbora, ki se je je udeležil tudi sreski načelnik g. dr. Franc Ogrin. Zupan g. Ciril Pirc je najprej prebral naznanila, ki so bila naslovljena na županstvo. Zupni urad v šmartnu pri Kranju je prosil, naj se mu dovoli porabiti izkupiček za prodani travnik kot odplačilo dolga za nabavo zvonov. Občinski odbor je prošnji ugodil. Drugi dopis sreskega načelnstva je vseboval obširen seznam inventarja, ki bi bil potreben za opremo kontrole sodov. Inventar naj bi se nabavil do konca 1. 1923. Vso stvar bo proučil finančni odsek.

Na predlog policijskega odseka sta bila sprijeta v domovinsko zvezo Matevž Bevk in Josip Fejfar, pridobiti pa si morata še jugoslovansko državljanstvo. Istotako občinski odbor ni ugovarjal podelitvi zaprosene koncesije g. Franca Sirca v Savskem predmestju, ker obstoja krajevna potreba za novo obratovalnico.

Gimnazijski direktor g. Ivan Košnik je podal poročilo o Dijaški kuhinji. Za šolsko leto 1931. —32. so bili izvoljeni v društveni odbor g. Miho Peterlin, Jurij Gregorc in Ivan Kumer, za pregledovalca računov pa g. prof. Franc Watzl in Rudolf Hlešč. Odborovemu blaginiku g. prof. dr. Simonu Dolariu naj se izreče zahvala za njegovo požrtvovalno in vestno delovanje.

Nato se je obširno odpravilo vprašanje novega ljudskošolskega poslopja. Načelnik odbora za zgradbo tega poslopja je podal obširno sestavljeno poročilo in posebno podčrtaval teh-

nični in finančni načrt gradbe. Debate se je udeležilo več članov občinskega odbora, vsi pa so bili edini v tem, da je treba vsa denarna sredstva osredotočiti za novo šolsko stavbo, ki naj bi bila zgrajena do jeseni 1. 1933. V ta namen bi bilo potrebno, da se najame najmanj 3 milijone Din posojila, ki ga bo treba kriti z izrednimi dohodki.

Glavna točka dnevnega reda je bil proračun za leto 1932, ki izgleda takole:

Redni dohodki	Din 426.817'50
Izdatki	Din 1.212.466'45
Primankljaj	Din 785.648'95

Ta primankljaj naj se krije s 35% doklado na direktne davke in doklado na vino, vinski mošt, pivo, žganje in likerje ter užitno meso.

Vsi davki in doklade bi znašali Din 840.874'80. Prebitek Din 55.225'85 bi se porabil za ljudskošolski fond.

Izredni dohodki, ki se bodo tudi porabili za ta prepotrebni fond, obsegajo v prvi vrsti: Davščine na blagovni promet Din 100.000, izredne doklade na pivo Din 50.000.

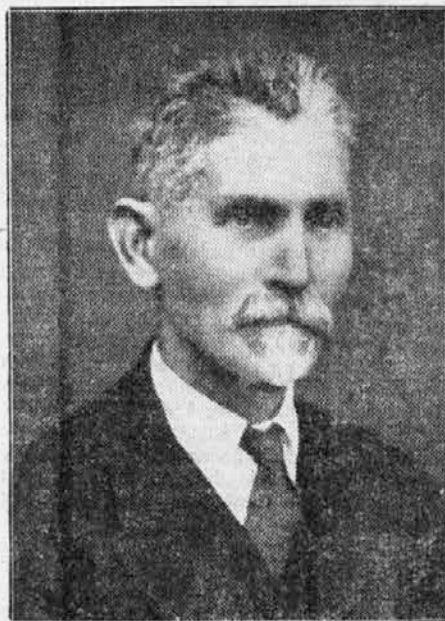
Različni fondi pa znašajo: Šolski fond Din 15.000, mestna klavnic Din 62.264, gasilsko društvo Din 12.500, gimnazija Din 14.017, ljudska šola Din 94.300, tekstilna šola Din 69.000, obrtnonadaljevalna šola Din 12.000, trgovskogremijska šola Din 10.000, glasbena šola Din 10 tisoč, olepševalno društvo Din 10 tisoč, tujski promet 6.000, godba 2.400, banovinski bednostni sklad Din 10.000, kopališče Din 40.000.

Odsek za zgradbo novega mrzlega kopališča bo porabil teh 40.000 Din za nabavo potrebnih načrtov in proračunov ter za razne vodovodne naprave.

50-letni jubilej dela vzornega nameščenca

Trbovlje, 22. novembra.

Danes, 22. novembra t. l. slavi v krogu svoje družine eden najstarejših rudniških nameščenec g. Medvešek Leopold 50letnico svojega službovanja pri trboveljskem rudniku.

Jubilant izhaja iz stare ugledne trboveljske rodbine Pustov. Njegov stari oče Ivan Pust je bil zaposlen pri trboveljskem rudniku od postanka, t. j. od leta 1837 do leta 1882, torej tudi okrog 50 let. Leto dni kasneje, t. j. leta 1881, pa je vstopil v službo rudnika Trbovlje njegov vnuk — današnji jubilejant g. Medvešek, ki je bil takrat star komaj 16 let. Po 3 letih pridnega dela v delavnici rudnika, kjer je bil zaposlen kot strojni ključavničar, so ga njegovi predstojniki po izvršenem izpitu spoznali sposobnega za vodstvo parnih lokomotiv, kajti ravno takrat je pričel rudnik uvajati na rudniških ozkotirnih železnicah obrat z lokomotivami, ki so nadomestile dotakratni obrat s konji. — Kot strojevodja se je jubilejant izkazal kot odlični strokovnjak, kar najbolje dokazuje dejstvo, da je leta 1885 zaprosil zanj takratni ravnatelj zagorskega rudnika Vrisnik, da mu izvežba njegove ključavničarje za strojevodje. Ko se je čez nekaj mesecev vrnil nazaj v Trbovlje, ga je tehniško vodstvo delavnic uporabljalo za vsa važnejša specialna dela pri strojnih napravah, ker je jubilejant kazal v tej stroki izredno nadarjenost in usposobljenost, četudi so se nanj stavile še tako težke naloge. — Zato je bil leta 1895 pozvan v rudnik Huda jama pri Laškem, katerega je voda popolnoma zalila. Z večjo roko se je lotil dela ter je poverjeno mu nalogo, da izčrpa s sesalkami iz zalitih rovov vode, kljub smrtnim nevarnostim, katerim se je izpostavljal, rešil v največje zadovoljstvo svojih predstojnikov v razmeroma kratkem času, tako da se je lahko pričelo v rovih zopet obratovanje.

Po 20 letih vestnega in vzornega delovanja kot strojni ključavničar in strojevodja je bil leta 1900 imenovan za paznika pri nakladanju premoga na separaciji, katere službo je z enako vestnostjo vršil do leta 1912, ko je bil imenovan za paznika v elektrarni, kjer še danes službuje. Menda je naš jubilejant edini med nameščenici družbe, ki more s ponosom naglašati, da je služil 8 rudniškim ravnateljem, in sicer ravnatelju Herdenu, Terpetitzu, Friedlu (Vrisniku v Zagorju), Tentschertu, Draschu, ing. Heinrichu in sedanjemu ravnatelju in. Pauer-ju, in kakor kaže, bo služil tudi še 9 ravnatelju, kajti jubilejant je še vedno krepak in čil, dasiravno je bilo celo njegovo življenje le en sam delavni dan, dan skrbi in trpljenja.

Ko je naš jubilejant dosegel 35letno službeno dobo, po kateri mu je pripadala pri Bratovski skladnici pokojnina, ga je, kakor mnoge druge današnje staroupojočence, pregovoril takratni zdravnik Bratovske skladnice, da naj vzame pokojnino, katero je Medvešek sicer prejemal, vendar pa iz previdnosti radi vojne dobe službe ni pustil, in to je bila njegova sreča, kajti danes prejema komaj 25 Din mesečne pokojnine, kakor drugi staroupojočenci.

Čestitkam mnogih njegovih prijateljev in znancev se pridružujemo tudi mi.

Plui

p Prijava nabornih obveznikov. Mestno načelstvo pozivlja vse mladeniče, rojene leta 1912, ki stanujejo v področju mestne občine, da se javijo pri mestnem načelstvu kot naborni obvezniki najkasneje do 31. decembra t. l. Ako se mladenič ne more iz kateregakoli vzroka osebno javiti, so ga dolžni javiti njegovi starši ali delodajalec. Vsakdo ima prinesiti seboj družinski list ali pa listino, nanašajočo se na rojstne podatke cele družine, kakor tudi listino o domovinstvu in o izpolnjeni vojaški obvezi zadržarjev. Kdor se temu pozivu ne bi odzval, se kaznuje po zakonu o ustroju vojske.

p Iz policijske kronike. Radi razgrajanja in kaljenja nočnega miru je bilo 5 oseb prijavičenih oblasti. Jožef Pristolič, nadkomisar finančne straže v p. je izgubil denarnico z manjšo vsoto denarja. Najditelj naj jo izroči policiji.

p Smrtna kosa. Kakor smo že pred nekaj dnevi poročali, je zadela kap Alojzija Simončiča, splošno znanega gostilničarja v Orešju. Njegovo stanje se je bilo že nekoliko zboljšalo, toda dne 20. t. m. se je napad ponovil, kateremu je tokrat podlegel. Umrl je v tukajšnji bolnišnici, kamor je bil prepeljan pri prvem napadu. Njegovo truplo se prepelje 22. t. m. k Sv. Lenartu v Slov. gorah in se pokopuje na ondrtjem pokopališču. Prizadetim naše sožalje.

p Nalezljiva bolezen. V občini Vurberg so se pojavile ošpice. Zbolelo je že več otrok. Istotako so širi v tej občini španska bolezen.

p Predavanje. V sredo 18. t. m. je predaval g. Golouh iz Maribora v dvorani hotela »Slon« s skioptičnimi slikami o temi »Novi Dunaj«. Predavanje je bilo zanimivo, za kar je g. predavatelj žel burno odobravanje.

Omejitev prekupevanja z mlekom

Kr. banska uprava je pod VI. No 15676/1 z dne 11. novembra t. l. izdala sledečo okrožnico.

Vsem srezkim načelstvom, srezki izpostavi v Skofji Loki, mestnim načelstvom Ljubljana, Maribor, Celje, Ptuj.

Povodom predstavitve Centralnega mlekarškega društva v Ljubljani, z dne 16. junija 1931 glede higijskih nedostakov pri prometu z mlekom, se naslovi opozarjajo na določila zakonika o nadzorstvu nad življenjskimi potrebščinami, z dne 8. februarja 1930. Ur. list 156/34 z dne 26. februarja 1930 zlasti pa na člene 8, 17 in 28 pravilnika o natančnejših določilih za izvrševanje zakona o nadzorstvu z žvili, z dne 3. junija 1930 službeni listi 139/23 z dne 4. septembra 1930.

Posvečati je posebno pažnjo trgovcem in prekupcem, ki zalagajo z mlekom večje konzumne centre (mesta, zdravilišča, letovišča in industrijske kraje) ter jih kontrolirati, ali ima vsak na domu zbiralnice, to je higijsko urejen prostor, ki se sme uporabljati samo za zbiranje mleka. Za čiščenje posod mora imeti poseben prostor, ločen od prostora, kjer se mleko shranjuje. Ta prostor se ne sme uporabljati za druge namene, zlasti tudi ne za pranje perila. Prevorna sredstva morajo biti označena, in se ne smejo uporabljati istočasno za prevažanje stvari, s katerimi bi se utegnile mleko onesnažiti, zlasti pa je zabraniti prevažanje pomij.

Pri ugotovljenih nedostatkah je postopati strogo po določilih zakona in pravilnika in nemudoma ukreniti vse potrebno, da se takoj odstranijo.

Kr. banska uprava je z zgornjo, precej strogo okrožnico pomagla zakonu do veljave, ker je nekvalificirano prekupevanje že v resnici ogrožalo delo tako realne mlečne trgovine, kot sploh vsakega, ki je hotel delati na kvalitativnem podvigu našega mlekarstva.

V Dravski banovini je okoli 1300 ciganov, ki živijo v plemenih

Slov. Bistrica, 21. novembra.

Ciganska nadloga bo menda zdaj za vselej odpravljena. Po odloku banske uprave se morajo cigani naseliti tako, da se ne bodo več klatili z vozovi po cestah. Naše mesto je bilo precej prizadeto, ker se stekajo v bližini mesta širi ceste in je tako vsa sodrga prišla v mesto.

V Dravski banovini živi okoli 1300 ciganov, ki živijo v plemenih. Najtjete pleme so Hudo-roviči, ki štejejo blizu 30 rodbin.

Pri delu si je prerezal živec Nevarna operacija

Slovenjgradec, 20. novembra.

Tukajšnji kleparski mojster Jakelj Franc si je pri delu še meseca maja ponesrečil tako, da je imel skoro nevidno rano na levi roki, na katero ni polagal nobene važnosti. Po preteku časa pa je začutil neznosno bolečino in takoj odšel v bolnišnico, kjer so ugotovili, da si je prerezal živec, kar bi lahko imelo katastrofalne posledice. Iskal je pomoči v tukajšnji bolnišnici in v bolnišnici v Mariboru. Ker niso imeli primernih priprav za operacijo, je ponesrečenec odšel v graško kliniko, kjer so mu z največjo težavo in tveganostjo zašli pretrgani živec. Priključeni obrtnik se sedaj ni brez nevarnosti in mu želimo skorajšnjega okrevanja brez težkih posledic!

Strašilo je pod oknom...

Litija, 21. novembra.

Mnogo lahkovernih ljudi je še na svetu, pa to so običajno le stare žene. Da pa so lahko verni tudi mlada dekleta, kaže ta-le zanimiv dogodek.

Dobrih 10 minut od Litije ima lepo trgovino posestnik R., ki radi tega zaposluje tudi več trgovskih moči. Stanovanje imajo kot povsod drugod ločeno, moški zase, ženske zase. Pred več leti je v isti hiši umrla mati posestnika R., domači pa trdijo še danes, da hodi »strašiti« z onega sveta. Pomagali niso nobeni ugovori sosedov, domači, posebno pa dekleta, so venomer prepričevalno govorila, da straši.

In res so se poslednje mesece godile pod oknom teh deklet čudne reči. Čim je odbila ura polnoč, torej ob uri duhov, je priletela v okno ali poleg njega — steklenica, ki se je z velikim žvenketom razbila. Da, enkrat je priletela steklenica celo na posteljo ene izmed teh deklet. Te steklenice so imele čudni svojstvi — znotraj so bile vse umazane in so dišale po — firnežu.

Zato so vzeli sosedu na piko najbližnjega sosedu R. trgovino, nekega M., po poklicu mizarja, ki je res rabil firnež za mešanje barv. Tako so se slednji oddahnili dekleta, a za M. se je začelo zanimati orožništvo.

Aretacija vlomilca, ki ima na vesti drzne vlome na Remšniku

Mrenberg, 17. novembra.

Ze od lani je neznan tat uveljavljal svojo tatinsko spretnost pri raznih posestnikih na Remšniku in okolici. Toda vkljub vestnemu zasledovanju orožnikov so ostale tatvine nepojasnjene ter krivca nikakor niso mogli izslediti, dasi so budno pazili na vse v poštev prihajajoče sumljiveže.

Prva večja tatvina se je zgodila lani novembra pri posestniku Šrajnerju Ivanu na Remšniku. Tat je vlomil v shrambo tega posestnika. Z lešenim drogrom je dvignil železno omrežje pri oknu. Še prej pa je pobil šipe. Pri tej priliki je odnesel 30 kg masti v vrednosti 600 Din, 7 litrov domačega žganja, par moških čevljev ter precejšnjo množino jajc. Vsa škoda, ki jo je napravil posestniku Šrajnerju, je znašala nad 1200 Din.

Kmalu nato se je izvršila ponovna tatvina pri istem posestniku. Zopet je bilo na isti način vlomljeno v shrambo. Tudi tokrat je šlo tatu

vse posreči ter je odnesel zopet lep plen. Spet se je vlomilec spravil nad mast ter je odnesel nad 20 kg, 5 kg masla, nekaj petroleja, žganja in več drugih potrebščin. Skupna vrednost presega vsoto 500 Din.

Ne dolgo po tem vlovu je bilo vlomljeno v klet istega posestnika. Iz kleti mu je bilo odneseno nad 100 litrov mošta.

Letos poleti pa je bilo vlomljeno v klet Vinšek Ferdinandova, posestnika na Remšniku. Tat je zlomil žabico, ki je zaklepala kletna vrata ter odnesel okoli 150 litrov mošta in nekaj litrov vina.

Meseca septembra pa je bilo ukradeno Ter-

Pretresljiva smrtna nesreča na lovu

Lovca je ustrelil 7-letno deklico, oblečeno v živo obleko, misleč, da je srna

Šoštanj, 20. novembra.

V četrtek 19. novembra je Anton Rožič, posestnik v Šoštanju, priredil v svojem lovišču v Belih vodah lov. Med lovci se je nahajal kot gonjač tudi Franc Jerak, posestnik v Belih vodah. Popoldne okrog 14. so lovili od Grebenška proti Studencu, kjer je v bližini znana Zijalka in vrelci šoštanjskega vodovoda.

Ravno so psi glasno zalajali, znamenje lovca, da so zasledili divjačino. V tem trenutku zapazi lovec Franc Jerak, da se je kakih stopetdeset korakov pred njim med grmovjem nekaj sivga premaknilo. Podžgan od lovske strasti in vesel, da se mu je zasmejala lovska sreča, Jerak urno pomeri in sproži. Zadata stvar se zgrudi po tleh. Toda oči groza! Ko lovec pride k svojemu plenu, se mu nudi grozen prizor. Na mestu srne, na katero je streljal s kroglo, se zvija pred njim v smrtnih

tineku Francu, urarju v Kozjem vrhu, občina Remšnik, dve srebrni uri. Vsi ti vlomilci so ostali dolgo časa nepojasneni.

Sumi se, kakor tudi vsi znaki kažejo, da je moral biti vlomilec domačin ali pa doma iz bližnje okolice, ki dobro pozna razmere pri gori omenjenih posestnikov.

Po dolgem zasledovanju je žandarmerija izsledila nekega V. Julija, delavca iz Remšnika, kateremu so dokazali, da ima nekaj teh vlovov na vesti. Natančnejša preiskava pa bo ugotovila, koliko in katere tatvine ima V. Julij na vesti.

krhkih drobna deklica, iz vratu pa ji curkoma lije kri.

Lovca je otroka, ki je bil oblečen v živo obleko in imel na glavi belkast robec, zamenjal za srno, ustrelil po njem in ga smrtno zadel. Sedemletna deklica, ki je bila žrtev lovčeve pomote, je posestnikova hči Marija Stifter, ki je pasla ta popoldan drobno svojo očeta. Svet, kjer se je zgodila nesreča, je neraven, nepregleden in na mnogih mestih porasel z drevjem in grmovjem. Videč, kaj se mu je pripetilo, je nesrečni Jerak, ki je priden in pošten posestnik ter sam oče malih otrok, izročil puško lovskemu zakupniku ter se napotil v Šoštanj, se javil orožnikom in jim vse prepaden in obupan opisal nesrečo in prosil, da ga zaprejo. Preiskava bo dognala, koliko ga zadene krivda.

Skrivnosten neznanec, ki napada z nožem ljudi v Zagorju

Skriva se najbrž v okoliških gozdovih in ga doslej še niso prijeli

Zagorje, 21. novembra.

V preteklih dneh se je mnogo pisalo o korziškem banditu, zato ni čuda, če se ljudje boje vsakega bolj sumljivega nepoznanega človeka. Tudi Zagorjani živijo sedaj v velikem strahu, ker se je pojavil v nočnih urah neznanec, ki napada ljudi.

Na poti izpod Koprivčevega klanca proti gostilni »Pod Velno« je ta bandit izvršil že več napadov z nožem in pripoveduje se, da je celo streljal. Delavec France Zajc iz Potoške vasi se je ponoči vračal proti domu in ga je bil neznanec napadel z nožem. Napad se je izvršil takole: Ko se je Zajc približal znamenju, je iznenada skočil predenj neznanec, visoke in suhe postave ter mahnil z nožem proti Zajcu, kateremu je prerezal vrhno in spodnjo sukno, kakor tudi perilo in seveda njemu prizadejal

tudi precejšnjo poškodbo. Da ni zadel z nožem na kovinasto ploščico naramnice, bi družinskega očeta Zajca ne bilo več med živimi.

Drugi napad je izvršil na delavca Sajovica. Tega je zadel z nožem po obrazu, pred delavcem Zibretom pa je pobegnil, ker je opazil, da je Zibret pripravljen braniti se. Kdo je neznanec nočni napadelec, je za Zagorje velika uganja. Kljub zasledovanju se še ni posrečilo predreža prijeti. Ljudje so radi teh napadov zbegnili in zlasti se ženske ne upajo v poznejših urah po tej poti. Pripoveduje se, da ima svoja skrivališča po raznih kozolcih, odkoder ima razgled na tamošnjo cesto, nekoliko ljudi pa ga je videlo pod kozolcem g. K. Bolj verjetno je, da se neznanec skriva v okoliških gozdovih in upamo, da mu ne bo uspelo izmakniti se roki pravice.

Možnar se je razletel in raztrgal kovaču nogo

Huda nesreča zaradi neprevidnosti ob praznovanju godu sv. Elizabete

Slovenjgradec, 20. novembra.

Pri nas je še vedno navada, da se ob slavnostnih prilikah, kakor ob žegnanju, godovih itd., strelja z možnarji, pri katerih je treba velike previdnosti in tudi vaje. Nesreče ob taki priliki so zato zelo pogoste.

Tako so hoteli fantje iz Raduš pri Slovenjgradcu posebno svečano proslaviti god sv. Elizabete in so na večer pred tem godom s strelji iz možnarja proslavili god. Pri možnarju je bil

zaposlen tudi 23letni brezposelni kovač Kolar Jožef. Vse je bilo za izstrel pripravljeno, kar pa se začuje velik pok, prežgodna eksplozija, ki je bila tako močna, da je raznesla možnar in je precejšen kos eksplozirane možnarja z največjo silo zadel Kolarja in mu zlomil levko nogo. Ostali so še ob času zbežali in tako ostali nepoškodovani. Ponesrečenca so takoj prepe-ljali v tukajšnjo bolnišnico.

tam ponoči egiptovska tema, bi se to ne bilo dogodilo. In pa poštni nabiralnik bi bil tam nujno potreben. Najbližji je šel na sami pošti.

S kozolca je padel pos. sin Jože Repovž iz Gomile pri St. Janžu. Zlezel je gori po mrvo, nazaj grede pa je izgubil ravnotežje in zgrmel na tla. Zlomil si je desno nogo nad kolonom.

Čevljarjeva nezgoda. Vajenec Jože Nardin iz Dol. Toplice je nabijal podplate na stare čevlje. Z vsa silo je udrihal. Pa je hotela nesreča, da je priletelo kladivo na levi palec mesto na podplat, in palec je zmečkan.

Škocijan

Prosvetno delo našega Sokola. Danes se vrši v tukajšnji šoli sokolsko predavanje ob 11.15. Predaval bo društveni prosvetar br. Malešič o organizaciji in nalogah Sokolstva obče. Naše mlado društvo priredi prihodnjo nedeljo 29. t. m. ob 15. uri humoresko »Kakršen gospod, tak sluga« v prostorih gostilne Zupet. Režijo vodi br. Malešič.

Poljčane

Smrtna kosa. Umrl je krog 75-letni upokojeni železničar Sikolec v Sp. Poljčanah. Z njim je odšel od nas sila delaven in blag človek. Pokopan bo v nedeljo na tukajšnjem pokopališču. Naj v miru počiva!

Slovenska Bistrica

Sokolsko delo. V proslavo ujedinenja pri-lodi naš Sokol 30. t. m. svečano telovadno akademijo. Nastopili bodo vsi oddelki in sokolski orkester na lok. — Rapallo nam je ostal v trajnem spominu. Naš sokolski prosvetar g. Rom nam je predaval v spomin tega za nas tako usodnega dne.

Cesta se udara. Iz kamnoloma v Zg. Bistrici so pričeli voziti gramoz z dvema 7 tonskima avtomobiloma. Pred hišo dr. Črneja se je pod težo prišla udirati cesta. Cesto so pričeli takoj popravljati.

Premeščen je bil iz tukajšnje orožniške stanice h kolesarskemu oddelku v Beograd orožniški podnarednik Lovro Por. Obenem odhaja iz tukajšnje orožniške stanice orožniški kaplar Perić za 4 mesece v patrolsko šolo v Ljubljano.

Strelna družina v Leskovcu pri Slov. Bistrici bo priredila danes popoldne veselico v gostilni Berglez na Pragerskem.

Mestni kino predvaja v soboto in v nedeljo dramo »Plesalka bogove«, prosvetno društvo pa v nedeljo popoldne Finžgarjevo »Verigo« s predavanjem o Finžgarju.

Ljutomer

Preselitev. V kratkem se odseli v Strigovo tukajšnji zdravnik g. dr. Jirku, ker nekaj mesecev tam ni zdravnika. Prejšnji zdravnik se je premestil v Mursko Središče. V občini, ki šteje nad 6000 prebivalcev, je zdravnik pač nujno potreben.

Nezgoda pri delu. V usnjarni Sinigoy je delavka Skrbec iz Nunske grabe padla tako nesrečno z nekega stojala, da si je zlomila desno roko in najbrž tudi nekaj reber. Spravili so jo v bolnišnico.

Davica se precej širi v našem okolišu. Zbo-lel je tudi tukajšnji zdravnik dr. Porekar ter se zdravi v mariborski bolnišnici. Za njegovo življenje ni več nevarnosti.

Na lovu se je ponesrečil posestnik Pihlar s Kamenščaka, ki ga je po neprevidnosti nevarno obstrlel kovač Rudolf iz Cezanjevcev.

Kmetška nadaljevalna šola prične dne 3. decembra z rednim poukom v prostorih meščanske šole. Pouk bo vsak četrtek in soboto od 14. do 18.

Slovenjgradec

Z mlekom se je nevarno opekla. Vivot Barbara, 30-letna dekla pri posestniku Bučniku v Legnu pri Slovenjgradcu, je pripravljala za-jutrek. Tedaj se je spodtaknila, prevrnila lonec z vročim mlekom in se hudo opekla na obeh nogah. Morala je v bolnišnico.

Davica. V Vuzenici se je pojavila zelo nevarna in zahrbtna otroška bolezen davica. Oboleli otroci so morali takoj v tukajšnjo izolirnico.

Zivinski in kramarski semenj se je vršil kakor običajno na dan godu sv. Elizabete, in sicer v znamenju vsestranske krize.

Proslava 80letnice rojstva glasbenika H. Sattnerja. Tukajšnje pevsko društvo in salonski or-80. rojstni dan našega tako plodonosnega glasbenika H. Sattnerja. Sattnerjev koncert bo v nedeljo 29. novembra ob 18. uri v dvorani Sokolskega doma.

Inšpekcija. Te dni je nadzoroval tukajšno osnovno šolo srezki šolski nadzornik Grmovšek Miloš.

Marenberg

Za proslavo 1. decembra s tukajšnji Sokol, kakor tudi državna osnovna šola, pridno pripravljata ter bodeta priredila proslavo skupno. Na ta dan bo izjučen v prosvetne namene tudi nov sokolski oder ter se bo vršila na njem vsa proslava.

Iz šolske službe. Na marenberško osnovno šolo je bila te dni premeščena učiteljica gospa Zora Cerčekova.

Gasilska veselica. Danes prirede tukajšnji gasilci svoj vsakoletno veselico v gostilni pri Deutschmannu. Vsi prijatelji gasilstva vabljeni!

Iz Sokola. Ker je starosta Sokola Marenberg-Vuhred br. poslanec Pahernik Franjo preoblo-žen z delom, vodi posle do nadaljnjega brat Janko Cerček, sodni predstojnik.

Radio

Ljubljana, nedelja, 22. novembra. 9.30 Prenos cerkvene glasbe. 10.00 P. dr. R. Tominec: Galerija slovenskih konvertitov. 10.30 Reportaža iz Narodnega muzeja v Ljubljani. 11.00 Ob 25letnici smrti Simona Gregorčiča, govori prof. Ivan Dolenc; Gregorčičeve pesmi poje Akademski kvartet. 12.00 Čas, dnevne vesti, plošče. 15.15 Dekliška ura: Prijateljstvo (gdč. A. Lebar). 15.45 Lovrač samospevi s citrimi. 16.15 Zabavni kotiček. 16.40 Plošče. 17.00 P. Claudel: »Menjavac« — drama (Ljudski oder). 20.00 Koncert »Sloga«. 21.00 Nemški potujoči dijaki pojo vesele in nemške narodne pesmi. 22.00 Čas, dnevne vesti. 22.15 Salonski kvintet. 23.00 Napoved programa za naslednji dan.

Beograd, nedelja, 22. novembra. 9.00 Pravoslavno bogoslužje. 11.00 Narodne melodije. 11.30 Plošče. 12.00 Zvonjenje. 12.30 Opoldanski koncert radio orkestra. 15.00 Koncert osnovne šole v Vel. Bečkereku. 17.00 Medicinsko pridavanje. 17.30 Narodne pesmi, poje g. Boško Nikolič. 18.00 Cerkevni koncert. 19.00 Sportne vesti. 20.00 Vokalni koncert g. Drag. Petroviča, člana beogr. opernega gledališča. 20.30 Simfonični koncert iz Vel. Bečkereka. Ga. Olga Vei-novič-Kristić in orkester vojne godbe. — Dnevne vesti. 22.00 Večerni koncert radio orkestra.

Zagreb, nedelja, 22. novembra. 11.30 Plošče. 12.30 Kuhinja. 16.45 Poljedelstvo. 17.00 Plesna glasba. 20.15 Kulturne in društvene vesti. 20.30 Simfonični koncert, prenos iz Vel. Bečkereka. 22.00 Poročila in vreme. 22.10 Lahka glasba.

Praga, nedelja, 22. novembra. 7.30 Prenos koncerta iz Karlovih Varov. 8.30 Plošče. 9.00 Bratislava. 10.20 Plošče. 11.00 Brno. 12.05 Opoldanski koncert. 13.05 Plošče. 16.00 Moravska Ostrava. 17.30 Plošče. 19.00 Popoldni večer. 20.30 Večerni koncert. 21.30 Kvartet.

Ljubljana, ponedeljek, 23. novembra. 12.15 Plošče. 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče, borza. 17.30 Salonski kvintet. 18.30 Prof. Pengov: Iz anatomije in fiziologije človeškega telesa (Tenko črevo). 19.00 Dr. I. Burian: Češči-na. 19.30 Zdravstvena ura; Ing. Germ: O mleku. 20.00 Zabavno čtivo. 20.30 Zborov koncert. 21.15 Koncert dveh flaut (izvajata gg. Slavko Korosec in Aleks. Drapal). 22.00 Harmonika, g. Kovač. 22.30 Čas, dnevne vesti, napoved programa za naslednji dan.

Beograd, ponedeljek, 23. novembra. 11.00 Plošče. 12.00 Zvonjenje. 12.05 Radio orkester. 15.30 Pravljičice. 16.00 Plošče. 16.30 Gimnastika. 17.00 Narodne pesmi, poje g. Čkonjović. 17.30 Citre. 18.00 Citre. 18.00 Lahka glasba. 20.00 Predavanje. 20.30 Violinski koncert g. prof. Milana Dimitrijevića. 21.10 Komedija. 21.40 Poročila. 22.00 Večerni koncert radio orkestra.

Zagreb, ponedeljek, 23. novembra. 12.20 Kuhinja. 12.30 Plošče. 13.30 Novice. 17.00 Zvočni film. 19.05 Kulturne in društvene vesti. 19.20 Književna ura. 20.00 »Sv. Elizabeta«, prenos iz Ljubljane. 22.00 Poročila in vreme. 22.10 Spre-hod po Evropi.

Praga, ponedeljek, 23. novembra. 11.00 Plošče. 12.35 Moravska Ostrava. 14.10 Plošče. 16.00 Bratislava. 17.10 Radio tehnika. 17.20 Brno. 17.35 Mladinska ura. 17.55 Plošče. 19.40 Schubertove pesmi. 20.25 Pevski koncert zbora ju-dovske sinagoge. 21.00 Radio orkester. 22.20 Plošče.

Odpornost našega gospodarstva proti posledicam krize

(Nadaljevanje iz poročila guvernerja Narodne banke g. Bailonija.)

Državna hipotekarna banka. Konec tretjega tromesečja so hipotekarna posojila znašala skupno 2,308 milijonov, in so zrasla za 12 milijonov nasproti stanju dne 30. junija (v septembru 1930 so znašala 2,238 milijonov). Posojila samostojnim upravam so zrasla s 497 milijonov v juniju na 542 milijonov v septembru (443 milijonov 1. 1930). Fondi in kapitali javnih ustanov so se znižali z 1.463 na 1.430 milijonov (1.541 milijonov), privatni kapitali, ki predstavljajo v glavnem hranilne vloge, in ki so v majhnem porastu, pa so znašali 615 milijonov (522 milijonov). Obligacij in založnic je bilo v prometu za 873 milijonov (917 milijonov), torej za 11 milijonov manj.

Privatne banke. V tretjem tromesečju so morale jugoslovanske banke prestatiti hud boj proti reperskijam evropske finančne krize v naši državi. Zaradi dviga vlog, ki je nastalo v tem tromesečju, so morale kreditne ustanove znatno zmanjšati svoje poslovanje in obrniti vso pozornost na ohranitev likvidnosti. Zda se že lahke reče, da so banke prebrodile kritično situacijo z relativno majhnimi izgubami. Nobena izmed njih ni zaprla svojih okenc in jih niti ni bilo potrebno zaščititi z zakonodajnimi odredbami.

Iz statistike glavnih 20 delniških bank, ki jo vodi Narodna banka, se vidi, da so vse postavke pri teh bankah v tretjem tromesečju 1931 padle. Tako so njihove gotovine in žiro-račune pri Narodni banki padli za 37 milijonov, menični portfelj je padel z 2.038 na 1.848 milijonov, posojila na tekoče račune pa s 5.132 na 4.999 milijonov.

Hranilne vloge so pri vseh jugoslovanskih bankah padle s 14.242 na 13.255 milijonov. Pa vendar so za 75 milijonov večje nego v septembru 1930.

Državne finance

Skupni državni dohodki v prvih petih mesecih (april—avgust) tekočega proračunskega leta so znašali 4.549 milijonov Din nasproti 4.737 milijonov v istem času lanskega leta, pokazali so torej znižanje za 187 milijonov Din.

Dohodki od neposrednih davkov so dosegli vsoto 734 milijonov (771 milij. 1. 1930). Znižali so se v glavnem splošni neposredni davki (67 milij.). Davek na poslovni promet se je povečal za 23 milij., nameštenski davek pa za 6 milij. Din.

Posredni davki so v prvih petih mesecih letošnjega proračunskega leta dali znatno manj kakor v istem času leta 1930. Leta 1930 jih je bilo 1460 milij., letos pa 1287 milij., torej za 173 milij. Din manj. Temu zmanjšanju je v glavnem vzrok padec carinskih dohodkov.

Monopolistični dohodki so znašali 956 milij. nasproti 997 milij. v lanskem letu, znižali so se torej za 41 milij. Din.

Dohodki državnega gospodarstva pa so se povečali z 1.475 milij. leta 1930 na 1.534 milij. v tekočem letu, povečali so se torej za 59 milij. Din. To povečanje je posledica večjih dohodkov prometnih ustanov.

Razni dohodki so dali letos 29 milij., lani pa 34 milij. Din.

Da se popravi položaj, ki sta ga ustvarila moratorij za plačila po Joungovem načrtu in znižanje državnih dohodkov, je kraljevska vlada izdala tele odredbe, ki naj zagotovo popolno proračunsko ravnotežje.

Dohodki, predvideni v proračunu za leto 1931-32, se znižajo za 715 milij. Din, in to na tale način:

Dohodki splošne administracije 391 milijonov Din;

dohodki državnih podjetij 320 milij. Din.

Najvažnejše redukcije proračunskih izdatkov se izvrše pri prometu (za 250 milij.) in pri ministrstvu vojske in mornarice (za 152 milij.).

Razen tega se reducirajo osebni izdatki za okoli 250 milij. Din.

Istovremeno se z namenom, da se zvišajo državni dohodki, zviša cena nekaterim tobačnim izdelkom, trošarina na sladkor pa se je povečala s 5 na 6,25—6,55 Din na kg. Povišek, ki se pričakuje na ta način pri monopolističnih dohodkih in pri neposrednih davkih, se cenil na približno 300 milij. Din.

Odredbe, ki jih je vlada izdala, da za vsako ceno zagotovi ravnotežje v proračunu, so ugodno vplivale na naš kredit v inozemstvu, o čemer je dokaz posojilo 300 milij. francoskih frankov, ki ga je naša država pred kratkim dobila v Franciji.

Po sklepem računu za leto 1929-30 so doseženi redni in izredni dohodki znašali skupno 14.604 milij., redni in izredni izdatki pa 13.969 milij., tako da se je v tem proračunskem letu pokazal prebitok 635 milij. Din.

Poljedelstvo

Iz naknadnih podatkov poljedelskega ministrstva se vidi, da je bila žetev žita boljša od časne ocenitve in da — izjemši turščico — znatno prekaša količino lanske žetve. Po teh podatkih je slika letošnje žetve v primeri z žetvami v lanskem in v zadnjih petih letih taka (v kvintalih):

	1931	1930	1926—1930
pšenica	27.785.089	21.861.501	22.132.696
ječmen	4.329.206	4.043.931	3.802.345
rž	2.182.625	1.987.561	1.879.527
oves	2.939.048	2.849.886	3.303.466

Po prvih ocenitvah je žetev turščice dobra po kakovosti, toda nasproti lanski žetvi je po količini manjša. Številke so tele (v tisočih kvintalov):

	1931	1930	1926—1930
	32.180	35.025	32.788

Konec septembra je bilo stanje površine in industrijskih zelišč dobro. Stanje koreninskih in krompirjevskih zelišč je dovolj dobro, prav tako stanje sadja. Stanje vinske trte je splošno ugodno. Stanje živine je dobro.

Posejana površina v letu 1931 kaže v primeri s stanjem leta 1930 toliko sliko (v tisočih ha):

	1931	1930	razlika
koruza	2.492	2.467	+25
pšenica	2.183	2.171	+12
ječmen	453	459	-6
rž	254	253	+1
oves	398	420	-22

Domači vsi poljski pridelki se nahajajo v padanju, razen koruze, ki je z 99,50 Din za 100 kg v juniju skočila na 103,50 v septembru, in pšenice s 70 na 172,50. Največji padec kažejo suhe višnje, ki so s 550 Din za 100 kg v juniju padle na 355 v septembru. Oves je padel s 177,50 na 147,50, fižol z 210 na 180, ječmen s 177,50 na 112,50 in mezza s 410 na 390 Din.

Med živalskimi produkti so jajca najbolj poskočila in so se 65,50 Din (za 100) v juniju popravila na 75 v septembru. Cena težkih svinj je zrasla s 7,625 Din na kg v juniju na 10, srednjih s 6,625 na 8,50, slanina z 10,50 na 12,50, masti z 12,50 na 13,50. Medtem ko ti produkti rastejo, pa sirove kože padajo; tako so sirove kozje kože padle z 28 na 22,50, jagnječje s 23 na 20,50 za kos, goveje pa s 7,50 na 6,50 na kilogram. Cena zaklani živini je padla s 17,25 na 15 Din na kg, ovcam s 5,25 na 3,75, volom I. s 7,25 na 6,75, volom II. pa s 6,375 na 5,75.

Industrija

V tretjem tromesečju t. l. so se v rudarski produkciji (v primeri s istim tromesečjem lanskega leta) pokazali zadovoljivi rezultati pri produkciji: premoga (za 0,5% več nego v letu 1930), bakrove rude (za 18%), svinčne rude (za 89%), kromove (za 12%) in soli (za 21%). Padla pa je produkcija železne rude za 73%, boksita (42%) lignita (5%) in pirita (27%).

Topilnice so zvišale svojo produkcijo železa za 10%, znižale pa produkcijo bakra za 12%, svinca za 40% in cinka za 11%.

Zaradi svojega izrazito izvozniškega značaja je trpela gozdna industrija pod neugodnimi pogoji, ki vladajo na svetovnem tržišču lesa. V prvih devetih mesecih t. l. je bil izvoz lesa (po vrednosti) za 41,9% manjši nego v istem razdobju lanskega leta.

Po žetvi je mlinska industrija znatno oživel. Vendar je produkcija ostala omejena samo na zadovoljitev potreb domačega konzuma, ker je izvoz naletel na nepremagljive težkoče.

Slabe vremenske razmere so znatno škodile letošnji sladkorni kampanji.

Industrija za predelovanje mesa je bila dobro zaposlena in, sodeč po vsem, so njene nade za bodočnost ugodne.

Nekoliko se je poslabšalo stanje v premogovni industriji. V industriji sode se je produkcija povečala. Opaža se, da se je domači konsum povečal, medtem ko je izvoz padel.

Industrija karbida in cijanamida je stala pod vplivom svetovne krize; navzile znatnemu znižanju cen je bilo nemogoče povečati izvoz, tako da je bilo treba delo deloma ustaviti.

Padec cen je hudo prizadel industrijo ferosilicija, ki z velikimi napori vzdržuje svojo produkcijo.

Zaradi znižanja kupne sile kmeta se je zmanjšalo tudi povpraševanje po superfosfatu. Vendar obstoji upanje, da se bo v tem pogledu položaj popravil po zvišanju cen cene pšenice.

V industriji umetnih gnojil se je posrečilo vso produkcijo plasirati v Ameriki, vendar po znižanih cenah.

V industriji usnja se je stanje poslabšalo. Vendar se v začetku jesenske sezone pokaže v industriji čevljev neko oživiljenje.

Zaradi porasta inozemske konkurence so bile razne tovarne papirja in kartona prisiljene omejiti produkcijo in prodajati po ceni, ki je deloma pod produkcijskimi troški. V produkciji svinčatega papirja se opaža nekoliko zboljšanja.

V industriji stekla se je produkcija znižala zaradi manjšega povpraševanja.

Živejša gradbena aktivnost je ugodno vplivala na industrijo cementa.

V težki kovinski industriji se je nekoliko znižala produkcija jekla, produkcija železa pa se je povečala. Splošno je položaj v tej industrijski panogi zadovoljiv.

V industriji za predelovanje železa in kovin v prošlem tromesečju ni bilo izjememb.

V industriji emajlne posode se opaža povečanje produkcije za 10%.

Razmeroma dobro je bila zaposlena tekstilna industrija.

Zunanja trgovina

V tretjem tromesečju 1931 je znašal obseg zunanje trgovine 2.584 milij. Din (za 357 milij. man, nego v istem tromesečju 1930). Vrednost izvoza je znašala 1.366 milij., vrednost uvoza pa 1.218 milij. Din, kar predstavlja aktivnost 148 milijonov Din. Lani se je tretje tromesečje zaključilo s pasivom 155 milij. Din.

V prvih devetih mesecih tekočega leta se je izvozilo 2.543 tisoč ton v vrednosti 6.682 milij. dinarjev, uvozilo pa 856 tisoč ton v vrednosti 3.801 milij. Din. V naši trgovinski bilanci se je doseglo ravnotežje med uvozom in izvozom; tako se je pasivnost znižala z 272 milij. Din (v prvih devetih mesecih 1930) na 119 milij. Din (v prvih devetih mesecih 1931). V tretjem tromesečju 1931 je Jugoslavija izvozila pšenice v vrednosti 322 milij. Din (v tretjem tromesečju 1930 za 153 milij. Din) gradbenega lesa v vrednosti 161 milij. Din (261 milij., svinj za 93 milij. (72 milij.), svežega sadja za 79 (101 milij.), sirovega bakra za 70 milij. (126 milij.), jajc za 67 milij. (103 milij.), volov za 51 milij. (101 milij.), rud za 48 milij. (57 milij.), cementa za 43 milij. (35 milij.), svežega mesa za 42 milij. (46 milij.) itd.

Kongres gospodarstvenikov, ki se je vršil 13. in 14. septembra t. l., je precenil naš izvoz od 1. septembra 1931 do 31. avgusta 1932 na skupno 5.666.842.000 Din, kar pomeni znižanje za 96,8 milij. Din nasproti številkam v istem razdobju leta 1930/31.

Pri uvoženih predmetih pride na prvo mesto železo in njega izdelki v višini 148 milij. Din (v tretjem tromesečju 1930 se je uvozilo železa in

izdelkov za 186 milij. Din); nato pridejo: bombaž in njega izdelki, ki se ga je uvozilo za 132 milij. Din (345 milij.), volna in izdelki za 106 (168 milij.), stroji, orodje in aparati za 86 (120) milij., elektrotehnični predmeti za 49 (48) milij., premog za 39 (57) milij., usnje za 31,5 (68) milij., prevozna sredstva za 31 (42) milij., kava za 22 (29) milij., oljni plodovi za 19 (31) milij. itd.

Med glavne države, v katere smo izvažali v prvih devetih mesecih 1931, spadajo: Italija, ki je udeležena pri našem izvozu s 25,92%, Avstrija 14,77%, Češkoslovaška (14,47%), Nemčija (11,56%), Madjarska (7,01%), Grčija (4,91%), Francija (4,75%), Švica (3,13%), Romunija (1,56%), Anglija (1,55%) itd.

Med glavne države, iz katerih smo uvažali v devetih mesecih leta 1931, spadajo: Nemčija, ki je pri naši uvozni trgovini udeležena z 19,33%, Češkoslovaška (17,64%), Avstrija (15,53%), Italija (10,34%), Anglija (6,99%), Madjarska (5,37%), Francija (4,28%), ameriške Združene države (4,06%), Švica (3,32%), Brazilija (2,10%) itd.

Cene

Padec cen se je nadaljeval tudi v tem tromesečju. Totalni indeks, ki je lani meseca junija znašal 74,4, je v avgustu padel na 73,1 in v septembru na 71,6. Med posameznimi skupinami izkazuje različni proizvodni največji padec. Tako so po majhnem skoku s 77,8 v juniju na 78,9 v juliju, padli na 75,7 v avgustu in na 70,4 v septembru. Živalski produkti so, čeprav beležijo manjši padec kakor rastlinski, vendarle dosti popustili, in sicer z 71,7 v juniju na 74,7 v juliju, 75,6 v avgustu in 76 v septembru. Kovirski izdelki, ki so v juniju znašali 77,4, so se spustili v juliju na 76, v avgustu na 75,7 in v septembru na 74,2. Memtem ko kačjo gornjo proizvodno tendenco navzdol, pa se industrijski po padcu z 71,7 v juniju na 71,3 v juliju in 78 v avgustu, začinjajo pod konec tretjega tromesečja popravljati na 72,2. To izboljšanje je v glavnem posledica skoka cen moki, cementu, opeki in židakom.

Izvozni predmeti so po skoku s 73,7 v juniju na 75,3 v juliju spet padli na 74,9 v avgustu in zaključili tromesečje s 70,7. Uvozni predmeti stalno padajo, in se s 70,1 v juniju spuste na 69,1 v juliju, 68,9 v avgustu in 66,9 v septembru.

Brezposelnost

Povprečno mesečno število brezposelnih delavcev, prijavljenih delovnim borzom, je znašalo 7.297 nasproti 8.167 v drugem tromesečju t. l. in 6.440 v tretjem tromesečju leta 1930.

Stečajni in poravnave

Število stečajev znaša v vsem tretjem tromesečju 135, v poprečnjem pa je znašalo 127, v istem tromesečju lanskega leta pa 198.

Promet

Število natovornjenih vagonov na državnih železnicah je bilo 147.574 v juniju, 164.402 v avgustu, 161.150 v septembru, kar da skupno 473.126. Nasproti istemu tromesečju v letu 1930. pomeni to povečanje za 32,915 vagonov.

V naša primorska pristanišča je prišlo 10.376 ladij v juliju, 10.274 v avgustu in 9.489 v septembru. Njih tonaža je bila: 1.699.411 v juliju, 1.632.248 v avgustu in 1.645.310 v septembru, skupno torej 30.139 ladij s tonažo 4.976.969 ton, nasproti 27.100 ladij in 4.153.168 ton v tretjem tromesečju lanskega leta.

Državno rečno brodarstvo je prepelalo v juniju 28.183,825 kilometrskih ton, v avgustu 64.178.413, in v septembru 25.808.722. Skupno število prepelanih kilometrskih ton znaša v tromesečju 128.170.960 in je za 6.636.848 manjše od števila v istem tromesečju 1930.

Borzna poročila

dne 21. novembra 1931.

Jugoslovanske efektne in devizne borze danes niso poslovale.

Curih. 21. novembra. Beograd 9-05, Pariz 20-14, London 19-24, Newyork 514-75, Bruselj 71-30, Milan 26-5250, Madrid 43-75, Amsterdam 206-25, Berlin 122-20, Stockholm 104, Oslo 104, Kopenhagen 104, Sofija 3-71, Praga 15-23, Varšava 57-20, Budimpešta 90-025.

Zitna tržišča

Budimpešta. 21. novembra. Tendence: slaba. Promet: sreden. — Pšenica: dec. 11-10—10-60 (10-60—10-61), marc 12-45—12-64 (12-64 do 12-65). — Rž: dec. 12-60—12-70 (12-65—12-70), marc 13-65—13-75 (13-76—13-78). — Koruza: maj 14-35—14-50 (14-50—14-55).

Dobave.

Direkcija državnega rudnika Kakanj prejema do 26. novembra t. l. ponudbe glede dobave 30.000 kg ovasa.

Direkcija državnega rudnika Banja Luka prejema do 26. novembra t. l. ponudbe glede dobave 10.000 kg bukovnega oglja.

Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 30. novembra t. l. ponudbe glede dobave 100 m³ plohov za žage.

Direkcija državnega rudnika Zabukovca pri Celju sprejema do 3. decembra t. l. ponudbe glede dobave 12.000 komadov kranjnikov.

Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 10. decembra t. l. ponudbe glede dobave 100 pol krovne lepenke.

Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 15. decembra t. l. ponudbe glede dobave cevi.

(Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Pri Glavnem sanitetskem skladišču v Zemunu se bodo vršile naslednje ofertalne licitacije: Dne 3. decembra t. l. glede dobave 1000 kg hidrofilnega kinina; dne 8. decembra t. l. glede dobave 2000 kg kokosovega mila; dne 10. decembra t. l. glede dobave 405.000 komadov zamaškov iz plutovine; dne 12. decembra t. l. glede dobave raznih zdravil; dne 15. decembra t. l. po glede dobave 1500 kg glicerina.

(Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem skladišču.) Dne 15. decembra t. l. se bo vršila pri Intendanturi Komande Dravske divizijske oblasti v Ljubljani direktna pogodba glede dobave 4000 kg masti. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Uredba o prodaji trsnega materijala

Prodaja trsnega materijala je dovoljena v območju Dravske banovine samo javnim trsnicam in privatnim trsničarjem, ki imajo zato dovoljenje od ministrstva. Kdor pa želi prodajati svoj trsni material v druge banovine izven Vardarsko, mora predložiti tukajšnji banski upravi z Din 5— in 20— kolkovano prošnjo. Obvezen pregled za izvoz določenega trsnega materijala izvrši pristojni sreski kmetijski referent na stroše trsničarja.

Vinogradnike Dravske banovine opozarjamo z ozirom na predpise zakona in pravilnika o obnavljanju in pospeševanju vinogradništva, da nabavljajo potrebni trsni material za zasajanje novih vinogradnikov — dobro vkoreninjene in dobro razvite cepljenke I. razreda na pravih podlagah-izključno iz sledečih banovinskih in spodaj navedenih privatnih trsnic, ki imajo za izvrševanje trsničarstva dovoljenje od ministrstva za kmetijstvo:

A. Banovinske trsnice:

1. Banovinska trsnica in drevesnica v Pekrah, p. Limbuš; 2. Banovinska trsnica in drevesnica v Kapeli, p. Slatina Radenci; 3. Banovinska trsnica in drevesnica v Leskovcu sresko načelstvo Krško; 4. Banovinska trsnica in drevesnica v Kostanjevici sresko načelstvo Krško; 5. Banovinska trsnica pri Sv. Uršuli, p. Dramlje; 6. Banovinska trsnica Vinji vrh, sresko načelstvo Novo mesto; 7. Banovinska trsnica sresko načelstvo Črnomelj; 8. Banovinska trsnica sresko načelstvo Metlika; 9. Banovinska trsnica in sadjarska šola Maribor; 10. Banovinska kmetijska šola na Grmu, p. Novo mesto.

B. Privatne trsnice:

1. Prva trsničarska družba Sv. Lovrenc, p. Juršinci pri Ptuj; 2. Rižner Martin, Zagorci; 3. Grabar Alojz, Zagorci; 4. Stebi Lovro, Dragovič; 5. Zeher Franjo, Zamušani, p. Moškanjci; 6. Reberc Franjo, Zamušani, p. Moškanjci; 7. Riml Franjo, Zamušani, p. Moškanjci; 8. Pušenjak Mihajl, Kamenščak, p. Ljutomer; 9. Hrga Martin, Bratonež, p. Sv. Tomaž p. Ormož; 10. Senekovič Ivo, Zg. Velka, p. Marija Snežna; 11. Ročnik Janko, Pivola, p. Hoče; 12. Vesenjak Stefan, Korenjak p. Zavrč; 13. Bežjak Izidor, Sv. Lenart, p. Velika Nedelja; 14. Petrič Martin, Jiršovci, p. Sv. Urban pri Ptuj; 15. Ulin Maks p. Zavrč; 16. Tašner Franc, Oblaki, p. Juršinci pri Ptuj; 17. Gradnik Ivan, p. Dobrna pri Celju; 18. Čeh Franc, Grlinec, p. Juršinci pri Ptuj; 19. Kovačič Miha, Meljski hrib, Sv. Peter pri Mariboru; 20. Mestna občina Ljutomer, p. Ljutomer; 21. Bratuš Josip, p. Ljutomer; 22. Oskrbništvo Meran, p. Limbuš pri Mariboru; 23. Gošnik Josip, Konjice; 24. Bouvier Clotar, Gornja Radgona; 25. Novak Drago, Numska graba, p. Ljutomer; 26. Pihler Avgust, Stročja vas, p. Ljutomer; 27. Brumen Franc, Gor. Kaplja, p. Ljutomer; 28. Koren Gabrijel, St. Ilj pri Velenju; 29. Bežjak Ivan, Zamušani, Sv. Martin p. Moškanjci; 30. Lašič Franjo, Vitan, p. Sv. Boltenk pri Središču; 31. Petek Friderik, Cvetkovi, p. Velika Nedelja; 32. Pronc Franc, Gor. Kaplja, p. Sv. Marjeta pri Moškanjci; 33. Elžnar Anton, Cvetkovi, p. Velika Nedelja; 34. Stebih Anton, Sakušak, p. Juršinci; 35. Zelenko Franc, p. Juršinci; 36. Turin Anton, Modrače, p. Studenice pri Poljčanah; 37. Matzašič Anton, Dragovič, p. Juršinci; 38. Stampar Franc, Vitan, p. Sv. Boltenk pri Središču ob D.; 39. Horvay Jakob, Zamušani, p. Sv. Marjeta pri Moškanjci; 40. Muršič Franjo, Senčak, p. Juršinci; 41. Oskrbništvo Windischgrätz, Konjice; 42. Kmetijska poljužnica, Konjice; 43. Mlakar Anton, Čadran, p. Oplotnica; 44. Possek, p. Loče pri Poljčanah; 45. Kolar Friderik, Breg pri Konjicah; 46. Črešnar Leopold, Partinje, p. Sv. Jurj v Slov. Gor. (Maribor 1. b); 47. Kupčič Anton, Ptujška gora; 48. Pongraz Guido, Dornava pri Ptuj; 49. Zorko Anton, Tolsti vrh, Spitalje, p. Konjice; 50. Strmšek Franc, Breg Konjice; 51. Likavec Jernej, Sv. Peter pri Mariboru; 52. Dolinšek Vinko, Selnica ob Dravi; 53. Hönigmann Ivan, Loče pri Poljčanah; 54. Varga Modjar, Dol. Lendava; 55. Ložak Stefan, Dobrova pri Konjicah; 56. Seršen Franc, Veržje; 57. Belec Franc, Kristanci, p. Križevci pri Ljutomeru; 58. Fras Jakob, Muršak, p. Slatina Radenci; 59. Rantaša Franc, Muršak, p. Slatina Radenci; 60. Knez Franc, Rinkovec, Galuškak, p. Sv. Jurij ob Ščavnici; 61. Forle Janko, Svibno, p. Radeče; 62. Zel Jožef, Zgor. Portič, p. Sv. Trojica v Slov. Gorici; 63. Vidovič Martin, Bresterica, p. Maribor. Pri nakupu naj zahtevajo vinogradniki od trsnice oziroma trsničarja račun, iz katerega mora biti točno razvidno, koliko komadov cepljenk I. razreda so kupili, kakšne sorte in na kakšnih podlagah.

Dobavitelje trsnega materijala, ki bi na kakršnikoli način postopali neredno, je prijaviti preko pristojnega sreskega načelstva banski upravi.

Fede:

Francoska reportaža

»Tjaška«

... »To je bilo res klaverno življenje. Ob pol šestih zjutraj smo vstajali, potolčeni, -biti, trudni, se umili in oblekli, šli zajtrkovati neko črno brozgo, ki ji je reklo kava, prijeli nato za vile, kramp ali kar je že bilo in delali. In pošteno. Tu se ni dalo markirati, odnosno, kar smo mi z največjo mujo delali, so Poljaki imenovali markiranje. Opoldne smo dobili krompir s kruhom, krompir in nekaj mesa, nato garali do šestih zvečer. Zvečer smo legli na naša ležišča, vsak steklenico vina k postelji, to je bilo vse, kar smo si lahko privoščili. In še to smo pili le, da smo lahko spali. — Pa danes, ko je vse to za nami, se le včasih smeje, če v spominih tavamo nazaj v one dni... se smeje Marij, ki se je spomnil na razne manjše in večje dogodivščine, posreblje čašo čaja — o, naš Kitajec kuha dober čaj in vsak gost ga dobi pri kosilu vrh — mesto vode —, prižge si cigareto in nadaljuje svoje pripovedovanje.

*

Razen par Francozov in nas so bili vsi ostali delavci le Poljaki, med njimi eden, ki je bil vojaki begunec in kot tak si ni mogel podaljšati regularno potnega lista na poljskem poslaništvu. Neki njegov kamerad, ki je gotovo tudi imel kakšno maslo na vest, mu je oskrbel neko tekočino, tako zvani korektor, s katerim si je vsakih šest mesecev podaljšal potni

list, na najenostavnejši način. S to tekočino je izbrisal datume, ki so veljavnost potnega lista določali in napisal nove številke, ki so mu potni list znova obveljavile. To samovoljno podaljšanje vsakega pol leta mu je pa postalo že prenaporno, ali preneumno in ko je zopet prišel termin, ko bi njegov potni list potekel, je sedel v skrit kotiček hleva, zvlekel iz denarnice potni list, ga razgrnil preko kolen, postavil pred se stekleničico in mal čopič in otvoril »uradno postopanje«. In ko je takole premišljeval: sedaj podaljšam ta-le papir zopet za šest mesecev, čez šest mesecev ga moram zopet, torej večno zbrisavanje in popisanje, vrag, kdo pa zna tu poljsko — moško in odločno je zrl na pred seboj ležečo knjižico, prijel za pero, pomočil jo v črnilo in brez oklevanja, energično napisal: velja »za vedno«.

Ta je bil naš prvi kamerad.

Drugi je bil neki surov, pol podivjan starejši mož, mimo katerega vojna ni šla brez sledov. Delal je čez teden kot žival, zmenil se ni za nikogar in štedil. V nedeljo zjutraj se je pa oblekel v pražnjo obleko, drgnil čevlje, da so se svetili ko solnce, in se peljal v Pariz. Ves denar, ki ga je med tednom prislužil, je vzel s seboj. V Parizu je poznal le eno pot, v St. Paul, v hišo, kjer stane deklet, ki tri franke. Tu je popival ves dan z neko Poljakinjo in se ponoči ves zbit, pijan in brez centima v žepu zvlekel v kravji hlev in zaspal. Nato

je garal zopet ves teden do nedelje.

Tretji se je bavil s politiko; naročen je bil na neki poljski časopis in pri obedu razlagal vedno svetovne dogodke. Znal je precej dobro francosko in čital na paši tudi francoske časopise. Njegova edina želja je bila, da bi se mu le za en teden dovolilo voditi francosko republiko. Ta nam je bil najbolj naklonjen, a izgubili smo kmalu njegovo milost, ko mu je nekoč Marij zabrusil, da republika ni krava...

Ostali niso bili nič boljši, razen nekega Rusina, ki je ves dan prepeval pri delu in zvečer v gostilni in trkal ponoči na okna vaških deklet. Proti nam je imel neko nezaupanje, ker smo mu bili za trdo delo le premehki. In Milan, ki je imel smolo z delom in prenašal ves dan težke žaklje ovsu in nam ob vsaki priliki jamral, kako je njegovo delo težko, je dobil od njega priimek »tjaško«, ki se je sčasoma oprijel vse trojice. Bili smo tu brezimni in edina naša oznaka je bila »ta dolgi« ali »ta kratki, tjaško in tjaško z vrečami«.

Z delom res nismo imeli sreče. Ivan je ratoviral hlode, Marij je pa imel največjo smolo, da je dobil koso v roke. In tu je odpovedal. A sreča v nesreči je bila, da ga je gospodar pri teh njegovih brezupnih poskusih videl in ga premestil v hlev, na mesto, katero je do sedaj opravljal politik. Krave, konji, prašiči so bili sedaj njegov resor, in politik od tega dne najhujši sovražnik naše trojice. »Vesel naj bi bil, da je prišel na sveži zrak,« se je režal Marij, »pa ne ljubosumen na smrad in gnoj, v katerem sem ves dan domoval.«

Novo življenje je prišlo v nas, ko nam je France pisal, da pride. Takoj smo mu pisali, kje smo in mu zabičali, naj jo kar k nam mahne, kjer dobi delo. Milan, ki je klical vse svetnike na pomoč, ko je prenašal vreče in na svojo nesrečo še ponoči sanjal o delu in v bolečinah vse noči prestokal, je vest o Francetovem prihodu sprejel z največjim veseljem. »Fantje, če pride France, grem jaz nazaj v Pariz. Jaz tu ne vzdržim več. Truden in zbit sem tako, da ne zmorem več. Trije smo sklenili kontrakt, trije boste zopet.« Z Ivanom mu nista ugovarjala, saj je njegovo večno jamranje in tarnanje tudi naju dva deprimiralo. Z gospodarjem smo zadevo uredili, vse bo v redu.

France je držal besedo in res prišel. Gospodar ga je zadovoljno motril, saj je bil velik in širok in pravi orjak na farni. Pa tudi mi smo bili veseli in Milana nismo pogrešali. France se je vedno zadovoljno smejal, dela je bil vagen in z njim smo dobili vsi neki respekt v gospodarstvenih očeh, pa tudi pri Poljakihi. »Hodlér, ta ti je pa, ta, ne pa tjaško,« so ga motrili Poljaki, ko se je kosal z njimi pri vsakem delu. »Fantje, to ni no... to delo, pri nas ta Dolenjskem bi šel na polje, pa bi se ne režal več tako pretkano,« je ogledoval Marija, ki je štrigal konja z neko gotovo previdnostjo. »Daj sem štriglo, glej, tako moraš prijeti,« mu je razlagal, Marij pa je rekel: »Kar štrigaj, pa pazi, tale brca, ta grize, to mrho štriglam brez strahu.« In res, ta konj je bil najlepše osnažen.

(Dalje prihodnje nedeljo.)

Kako je pretkan Amerikanec rešil gospodarsko krizo za sebe

Nedavno so izhajali nekaj dni v vseh velikih ameriških listih velikanski oglasi, njihova vsebina pa je vzbujala splošno pozornost.

Prva, debelo tiskana vrsta se je glasila:

»Pomagajte reševati krizo!«

Potem pa: »Narod, gospodarski krogi in politiki si belijo glave, kako bi se rešili iz sedanjne krize in kako bi zopet zaposlili milijone brezposelnih in jim dali z možnostjo zaslužka tudi možnost nakupovanja.«

Zato razpisujemo veliko nagrado za rešitev tega vprašanja. Kdorkoli misli, da vé kaj pametnega, naj to napiše in pošlje nam. Zbor najbistrejših glav v Ameriki bo vse dopise in predloge proučil. Najboljša dela bomo nagradili, in sicer znaša prva nagrada 10.000 dolarjev, druga 5000, tretja pa 2000 dolarjev. Dela bodo objavljena in v obliki letakov bodo razposlana po celi deželi v milijonih izvodov.

Amerika, tako se konča inserat, poziva vsa svoja inteligenca na delo. Dela se morajo doposlati do 10. septembra. Za kritje raznih malih izdatkov pa je treba priložiti 1 dolar.

Ta oglas je podpisal »Mednarodni odbor za pobijanje brezposelnosti«.

15. oktobra bi isti morali objaviti rezultat tekmovanja. Minil pa je ta dan in še nekaj dni, a nič se ni zganilo. Zato so časopisi poslali na naslov svoje poročevalce, da ugotove, kaj je s to zadevo. Rezultat je bil prava ameriška genzacija.

»O »Mednarodnem odboru« ni bilo nikjer ne duha ne sluha. Samo na mali tablici na vratih je še stalo to ime, drugega pa nič. Vratar pa je povedal, da je ves »urad« obstojal le iz ene same sobe, kjer je stanoval mož, ki se vozi sedaj že v Evropo, da prouči brezposelnost še v Evropi.

Poročevalci so si nato ogledali cel »urad«. Dolgo niso našli nič. Končno pa so le odkrili neko shrambo, kjer so bili zbrani predlogi ameriške inteligence za odpravo brezposelnosti. Po skromni cenitvi je moralo biti teh predlogov precej več kot 1 milijon — ravno toliko dolarjev pa tudi, ki jih je pretkani Amerikanec lepo spravil v svoj žep. In če sedaj računamo izdatke za inserate itd. na pol milijona dolarjev, vidimo, da je mož »zaslužiti« tudi pol milijona dolarjev in tako je na sijajen način rešil iz gospodarske krize sebe samega!

Stvar je imela pa tudi svojo dobro stran. Mnogo časnikarjev in tudi drugih ljudi je zahtevalo, naj se nabrano gradivo ne uniči, ampak naj se objavi. Izvolili so res poseben odbor, ki je poslano gradivo pregledala in ugotovila, da se nahajajo v zbirki sijajne stvari, iz katerih se da točno sklepati naziranje naroda o krizi. Nekateri založniki pa so že začeli objavljati nekatera dela v knjigah.

Linčanje

V Zedinjenih državah so ustanovili posebno komisijo, ki naj preiskuje način, kako bi se dalo sramotno in nekulturno pobijanje zamorcev brez prave sodnijske obsodbe (linčanje) odpraviti.

Komisija, ki deluje že eno leto, je ugotovila, da so v Zedinjenih državah od leta 1889. pa do danes bilo 3693 zamorcev. Največ so jih linčali v državi Georgiji, na drugem mestu stoji država Mississippi, potem pa sledita Teksas in Lujziana. Linčanje opravičujejo s tem, da gre vedno le za napade črncev na čast belih žena. Ta izgovor pa ne drži, ker določa tudi zakon sam smrtno kazen za zamorca, ki se pregreši proti pravosti. Komisija je ugotovila, da vsaj polovica pobitih zamorcev ni imela nič opraviti z belimi ženskami. Največ zamorcev so linčali iz osebnega sovraštva. Komisija je nadalje dognala, da zastopniki oblasti prav redko nastopajo proti kolovodjem linčanja, kar je tudi protizakonito. Na splošno pa se lahko reče, da je začelo linčanje zadnja leta ponehavati.

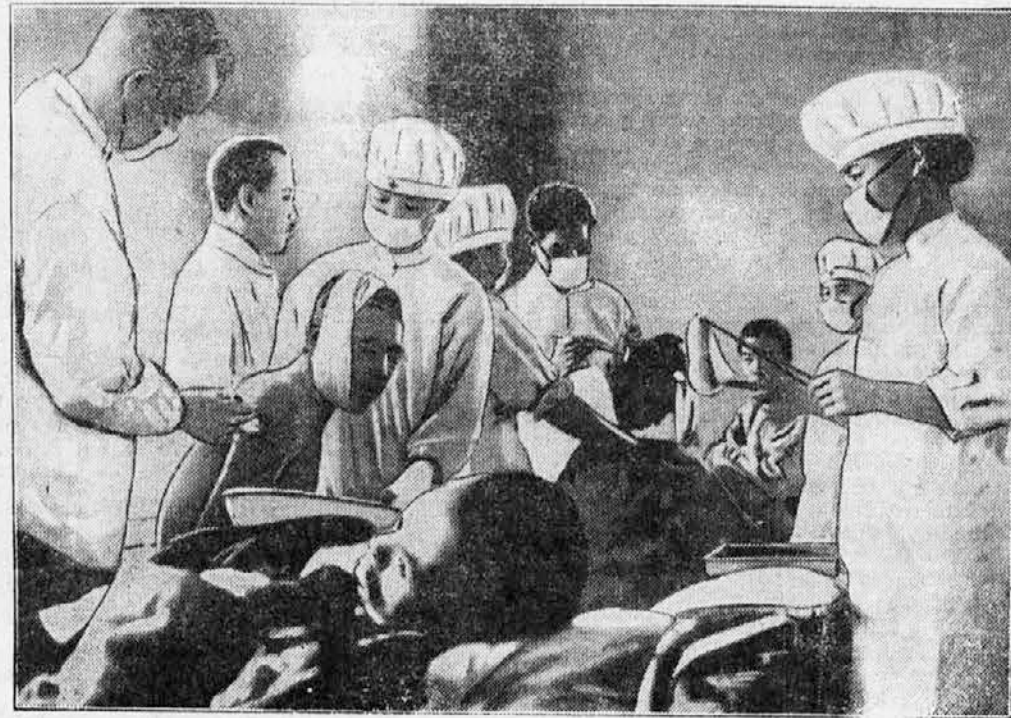
Velik sovražnik parlamenta

Nikjer niso kmetje menda tako nezadovoljni s svojim gospodarskim položajem kakor v Avstriji in na svojih zborovanjih dajejo krepko duška svoji jezi na parlament in na parlamentarce, ki so baje krivi vsega zla. Za kmeti pa tudi avstrijski obrtniki ne zaostajajo in na nekem zborovanju obrtnikov je rekel krepak in zastaven mesar: »Kar meni izročite vse parlamentarce in poslance, pa bodo kmalu vsi skupaj podelani v klobase.«

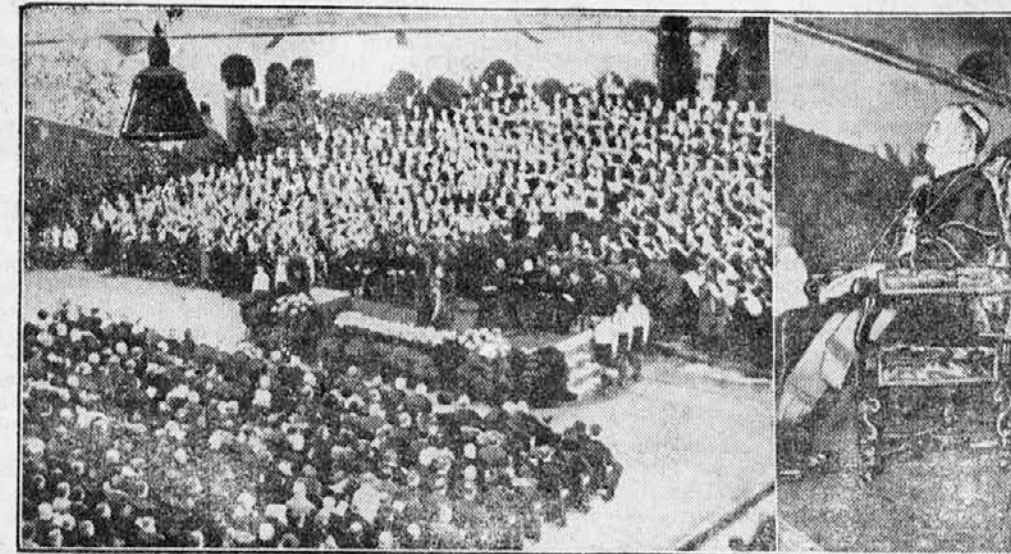
Danski kralj je sprejel raziskovalce Grenlandije

Na levi: dr. Kurt Wegener, na desni: dr. Watkins oba stojita pred kraljevskim gradom v Kodanju.

Ujeti in bolni kitajski vojaki v japonskem taborišču

Japonske čete so začele v Mandžuriji zmagovito prodirati in so osvojile mesto Cicibar.

Spominska svečanost na čast sv. Elizabete v Berlinu

Slavnost je priredila »katoliška akcija«. — Na desni: škof dr. Schreiber.

Ženitovanjske čajanke

V Berlinu živi starejši zakonski par, ki oglašuje v berlinskih listih skoro vsak dan svoje »ženitovanjske čajanke«. Pri teh čajankah pa se morajo obnašati gostje skrajno lepo in dostojno. Mlada dekleta ali vdove, ki bi se rade omožile, se začno zbirati na označenem stanovanju točno ob petih popoldne. »Vstopnina znaša za osebo poldrugo marko, nato pa jih seznani gospa z gospodi, ki bi tudi radi sami preiskusili vse bridkosti in težave zakona. Nato posede cela

družba okrog malih mizic, gospa pa vodi pogovore. Imena ne slišiš nobenega, kajti molk je častna zadeva; zgodilo se pa je že, da so oženjeni moške našli tukaj svoje poročene gospe... Nato razdeli gospa številke. Vsak dobi svojo številko in prične se pisanje pisma. Gospod št. 6 piše n. pr.: »Na št. 16! Vi ste mi všeč — ali vas smem prositi, da se z Vami seznanim? Podpiše se s svojo številko. Gospa zbere pisma in jih razdeli. Naslovenci berejo pisma, se drug drugemu nasmihaajo, pijejo čaj in ob sedmih zvečer se razidejo ali pa nadaljujejo svojo novo znanje na ulici ali pa v kakšni kavarni.

Število porodov in socijalni položaj

V 7. letniku periodične tiskovine »Öffentliche Gesundheitspflege« sta objavili Dresel in Fries rezultat svojih študij o razmerju med številom otrok in med socijalnim položajem raznih rodin. Preštudirala sta 900 zakonov, ki trajajo že 15 let.

Povprečno so imeli:

- akademiki po 2-7 otrok,
- prosti poklici po 3-4 otrok,
- uradniki in učitelji po 3-2 otrok,
- trgovci po 3-4 otrok,
- obrtniki po 3-8 otrok,
- nameščenci po 4-3 otrok,
- delavci po 6 otrok,

Prav tak pojav so opazovali tudi v drugih industrijskih deželah. Na Angleškem se je celo neka škofovska konferenca (anglikanskih škofov) izrekla za ureditev števila porodov. V angleški lordski zbornici pa so povedali, koliko otrok pride na 100 zakoncev, ki so stari manj kot 50 let:

- pri učiteljih... 93,
- pri duhovnikih 100—102,
- pri zdravnikih in uradnikih 103—105,
- pri izučenih delavcih 153,
- pri neizučenih delavcih pa 247.

Upanje na božič

V Ameriki obstoji veliko število »hranilnih društev za božič«. Člani teh društev redno vplačujejo vsak teden določeno svoto v blagajno, za božič pa dvignejo svoje prihranke, da nakupijo božična darila. Po skromni cenitvi so letos ta društva nabrala okoli 30 milijard dinarjev in trgovci upajo, da bo ta svota znatno omilila ves gospodarski zastoj, če bo prišla za božič med ljudi.

Vatikan in letalke

Vatikan se je prejšnja leta večkrat izjavil proti udeležbi žensk v onih športnih panogah, ki ogrožajo žensko čast in dostojanstvo, ali pa zdravje žen. Letalstvo pa Vatikan ženskam celo priporoča in uradno glasilo Vatikana »Osservatore Romano« smatra letalstvo naravnost za idealen šport za ženske.

Za kratek čas

»Ali veš, kaj je napravil Škot, ko mu je nekdo podaril mazilo proti kurjim očem?«

»Ne!«

»Kupil si je pretesne čevlje!«

*

»Ko me je sodnik vprašal, koliko sem stara, res nisem vedela, ali sem jih 27 ali že 28!«

»Koliko si pa rekla?«

»Devetnajst!«

*

»Zakaj pa si dal krstiti tvojega sina na ime Jurij?«

»No, če bo enkrat dorastel in se bo oženil, bo vsaj zmaja lažje premagal!«

*

»Gospod krčmar! V juhi iz volovskega repa plava zob!«

»Se je pa že vol v rep vgriznil, ko so ga zaklali!«

*

»No, ali si zadovoljen s svojo ženo?«

Pisatelj: »Iz njene preteklosti sem napisal že 3 romane!«

Glej — rodna zemlja ...

(H knjigi Fr. Ramovša »Dialektološka karta slovenskega jezika«)

Ko je pred 25 leti izdal Aleks. Belič svojo »Dialektološko karto srbskega jezika«, ga pri nas ni bilo, ki bi enako delo priredil za slovenski jezik in njegova narečja, čeprav smo po Kopitarju, Miklošiču, Oblaku zasloveli kot narod jezikoslovcev. Stari rod, ki je za svojo dobo izvršil velike naloge, je bil na izumrtju, a novi je stoprva spodlašal in zorel v Breznike, Nahitgale, Ramovše.

Ideja o potrebi kartografiranja slovenskih dialektov je že dokaj starega datuma. Kakor smo do nedavna imeli najboljša dela o slovenskih narečjih od Rusa Ismaila Sreznjevsega in Baudovina de Courtenaya, tako se je tudi misel o narisu slovenske dialektološke karte rodila na Ruskem, kjer je bil vedno živ interes za njihovega najmanjšega slovenskega brata na skrajnem jugozapadu. Prvič je pala beseda o tem na ustanovnem zboru Moskovske dialektološke komisije, drugič pa, ko se je sestavljal program za široko zasnovano Jagičevo Enciklopedijo slovenske filologije pri petrograjski akademiji in bila oskrba slovenskega oddelka poverjena Stanislavu Skrabcu. Do izvedbe ne ene ne druge zamisli pa ni prišlo in tudi ni priti moglo, ker je bilo poznavanje slovenskih narečij dotlej še preveč pomanjkljivo in predela premalo sistematična, slučajnostna in glede zapisovalne metode medsebojno premalo enotna.

S kolikernimi težavami je zvezano tako delo, odseva iz zaključnega odstavka avtorja profesorja Ramovša, kjer pravi, da je tudi njegova klasifikacija slovenskih dialektov le začetna skica, in da je za poedina tako delo prenaporno in naravnost nemogoče. Vzlic tej kakor decidirani tako skromni avtorjevi izjavi pa pomenja predloženo delo v slovenistiki epoho, obracun pa tudi delovni program prihajajočim pokolenjem. Meja med dialektom ter dialektom je sedaj čvrsto zakoličena in bodočim dialektičnim preiskavam nakazana vodilna pot. Še ta zgodovinski moment velja posebej poudariti, da je prof. Ramovš zajel slovenske dialekte v času, ko so še v polni življenjski sili in historično-genetični izvirnosti, kakor napredujoča civilizacija, šola, cerkev, promet vrže veliko »nasilje« in »kvarijo« dialektologu njegov posel, tako da bo vedno težje razpoznavati prvotni, tako rekoč nepopačeni materinski obraz dialektične edince. Dialektolog črpa svoje bogastvo v onih »srečnih rovtah, kjer po stari šegi kramljajo, kjer ne zmajejo dosti al' nič jezika«, iz one priste materinske neprimenih dedov in babice, Rousseaujevski nepokvarjen otrok iz enajste šole. Dialektična raziskavanja in dognanji niso zgolj sama sebi namen, marveč so prevažna tudi za praktičnega slovničarja knjižnega jezika, in šele na podlagi komparativnega razbora vseh knjižno-historičnih ter dialektično-genetičnih čimteljev mogoče izobrazitev in določitev oblik, kakor jih naj prikazuje sodobni knjižni jezik, ki je torej nujno umetna kompromis-

na tvorba iz celokupnosti elementov, ki gredo v pojem slovenskega jezika.

Dialektološka karta prof. Ramovša nam podaja sintezo vsega znanja in živo sliko sedanjega stanja slovenskih narečij, medtem ko je njih podroben opis prihranjen za VII. oddelke njegove voluminozne Historične gramatike. Delo je izšlo v zborni opremi Univerzitetne tiskarne J. Blasnikova naslednikov ter obsega poleg karte same še 72 strani pojasnjajočega besedila s 7 skicami v tekstu. V uvodnih poglavjih ugotovi pisec nalogo predmeta, opredeli pojem dialekt in govora ter se v kratkem pregledu ozre po dosedanjih poskusih klasifikacije slovenskih dialektov, pri čemer je zlasti zanimiva ugotovitev, da je bil prvi poskus delitve Izmaila Sreznjevsega obenem tudi najboljši.

Ko so Slovenci zapustili svojo pradomovino, je bil njihov jezik vsaj sprva idealno še enoten praslavski dialekt, ki se je začel oddaljevati od svoje osnove šele na geografsko tako razčlenjenih tleh, kakor jih predstavljajo alpski predeli, ki so oblikovali usodo slovenskega jezika naravnost s centrifugalno silo. Poleg tako tipične konfiguracije tal so politične in cerkvene razmere pospeševale dialektično cepljenje matice ter nekako v 15. stoletju ustvarile v glavnem stanje, kakor ga imamo več ali manj še danes. Prof. Ramovš pri vpoštevanju lingvističnih pojavov opira svojo delitev predvsem še na empirično-sluhovno metodo, ki nam brez kakih posebnih analiz ne odda ova pripadnika tega ali onega govora, čim spregovori. V celum razlikuje 19 samostojnih dialektičnih skupin oziroma 36 dialektov in 31 govor. Osnovnih tipov, ki jih je čas razčlenil v tolikšno število dialektov ali pa je pregrinjanje valov iz tega in sosednega centra rodilo nove dialekte, je sedem: 1. panonski na severovzhodu, 2. štajerski v coni Pohorje-Bohor, 3. koroški, 4. gorenjski, 5. dolenski, 6. rovtarski (v pasu severne italijansko-jugoslovanske meje) ter 7. primorski (na Krasu in ob zapadni meji slovenskega jezikovnega ozemlja). Vse to nam plastično in bujnim šarenili barv kaže v kartografsko točno in očesu prijetno izdelani karti, ki se obenem krije z etnografskimi mejami slovenskega plemena. Oznaka političnih mej bi samo motila pregled in kalila čustva, ko je toliko naših sobesednikov po sili obsojenih na krčenje svete slovenske zemlje onkraj državnih mejnikov.

Ogromno in zgodovinsko nujno delo je opravil prof. Ramovš, po njegovi večnostni vrednosti istorodno Vukovemu delu za srbsko narodno pesem, ter nam poklonil spomenico, kakršnih rodi pri nas le nekoliko vsako stoletje. Podal nam je svojevrstno magno charto, ob kateri se je težko vzdržati vzhitov ljubezni, spoštovanja in občudovanja.

»Glej — rodna zemlja, naša draga prsti!

Boš rod, ki bivaš tod, boš v duši čvrst?«

M. Jelenc.

Kralj na Betajnovi na mariborskem odru

Razdalja skoraj tridesetih let nam je dala drugo perspektivo in drugačen kriterij za presojanje Cankarjevih dram, posebno pa še »Kralja na Betajnovi«, kakor ga je imela tedanja doba. Vse subjektivno je izginilo, naš pogled je objektivni in zato nam je marškaterra črta jasnejša. In prav pri sedanjih naši mariborski vpriporitvi »Kralja« sem takole spoznal, da je bil Ivan Cankar v bolj tesni zvezi z vso evropsko literarno in posebno še gledališko tedanjostjo, kakor bi utegnili misliti. Danes vidimo, da je njegova umetnost zares izraz njegovega časa, da je tedaj tesno povezana z njim in življenjem našega naroda, da je globoko zakoreninjena v resničnost, ki pa je v svojem najglobljem bistvu vendar brezčasna, večna. In po tem najglobljem bistvu je »Kralj na Betajnovi« zares umetnina in Ivan Cankar je zares umetnik.

Bistvo prave umetnine in vsa njena skrivnost je prav to, da nikoli ali vsaj zelo dolgo ne zastari. Če gledamo danes »Kralja«, vidimo da je še vedno nov, živ in sodoben, morda še bolj nov, živ in sodoben kakor kdajkoli poprej. Tak Kantor je naš dobri znanec, ki ga čisto srečamo, tudi župnika poznamo, Bernotov, Kruccev, sodnikov in podobnih je vse polno in tudi še nekaj Maksov hodi po naši deželi.

Zato je bila režiserjeva naloga jasna. Zamisliti si je moral vse te posameznike in celoto v živi podobi življenja, vdahniti jim je moral duh našega duha, da ožive v Cankarju, ki je od vseh morda še vedno najbolj naš. Jože Kovčič je to umel, saj mu je Cankar bolj pri srcu kakor kakšen Francoz, Nemec ali Rus, ki se mu včasih zaradi svoje tuje učenosti rad izmuzne iz rok. Cankarja je zagrabil in ga je držal, le prav malo je bilo šibkih mest. Prevladovala so močna, zato je »Kralj na Betajnovi« bil po režiji in igri uspeša predstava.

S »kraljem«, samostojnim Kantorjem, se je proslavil G. Pavle Kovič. Sijajen v maski in vsem nastopu je imel morda samo malo, neznamo napako, da je premalo ekonomično izrabljel in razvtrčal svoje sile. Moč Kantorjeve osebnosti ga je gnala preveč v enem tempu v višino. Mimo tega pa je bil ta Kantor njegova velika zmaga in potrditev nad, ki smo jih stali vanj. Drugi močni lik je bila postava župnika g. Maksa Furjana, verna tudi v podrobnostih, le v zadnjem dejanju je dvakrat trikrat nekoliko upadla, ko jo je Cankar neka potisnil v stran in ji Furjan ni vedel priložiti veljave iz svojega. In Nina gđ. Elvire Kraljevič! V »Mayerlingu« smo spoznali, da more biti gđ. Kraljeva tudi naivna ljubimka, ki pa nam je pokazala, da se more sijajno vzvišiti tudi v 14-letno dekletce. G. Vladimir Skrbinešek je bil

pristni cankarjanski Maks, morda od vseh likov najbolj cankarjanski. Ob njem se je postavil tudi g. Rasberger kot njegov oče Krnec. Tu je g. Rasberger našel samega sebe in svoj svet kakor malokdaj tako. Pa verna podoba trpljenja Kantorice Hane v interpretaciji ge. Zakradškove; tihe trpinke Francke, vpodobljene po gđc. Starčevi; reve Lužarice, katero je pa Savinova zadela mnogo bolje v drugi kakor v prvi sceni itd. Bernot g. Tovornika sicer ni bil docela siguren in dognan, ponekod pa je bil le zadet. Ostali: sodnik g. Groma, sodnikova ge. Dragutinovičeva, oskrbnik g. Harastovič, Koprivec g. Medvena, kmetje gg. Gorinška, Blaž in Nakrsta ter celo Pepček in Francelj, vsi so, eden več, drugi manj, doprinesli do celotnega uspeha letošnjega našega »Kralja na Betajnovi«.

Lepo spričevalo si je dalo tudi občinstvo, ki je gledališče pri premijeri napolnilo skoraj do zadnjega prostora. Čutili smo kontakt, le nekat tam gori na galeriji se je bilo utaborilo nekaj nerazumevanja, ki je v drami iskalo komedije.

R. R.

Kir Janja

(Gostovanje beograjskih dramskih igralcev.)

V četrtek je Ljubljana v svojem Narodnem gledališču slavila praznik ene tistih svojih davnih želja, ki se menda nikoli ne bodo mogle izpolniti: da bi bilo namreč treba kulturno življenje Beograda, Zagreba in Ljubljane malo tesneje in iskreneje povezati med seboj — in prav vsa tri Narodna gledališča so morda v prvi vrsti poklicana, da zaozejo v ledino. V grenkem spominu nam je, kako so slovenski dramski umetniki že parkrat v Zagrebu in v Beogradu poizkušali, uresničiti misljo tega kulturnega in nacionalnega zbližanja, in kako so doslej še vsi ti poizkusi ostali čisto zaman. Toda prav to iskreno srečanje z beograjskimi igralci, ki smo ga v četrtek doživeli v naši drami, dasi je bilo malo bolj intimnega, tovariškega kakor pa oficijelnega značaja prav to srečanje, za katero je naše občinstvo pokazalo toliko dostojnega razumevanja in ob katerem je bilo obenem tako lepo in čisto poplačano za svoje pričakovanje, utegne biti eden prvih korakov k iskrenemu, poštenemu sožitju. Da bi tako bilo!

Prinesli so nam klasično komedijo Sterije Popovića Kir Janja, ki je tako bogata zanimivih, pisanih, za nas prav eksotičnih obrazov, da bi se je človek kar ne nagledal. Kir Janja je podoba ambijenta v minulem življenju banatskega srbsva, ambijenta, ki je bil v zgodovinskem razvoju srbskega naroda nemalo težkega pomena in ki je zaradi svoje narodnostne razloženosti že sam od sebe tako pester in razgiban, da ga je bilo treba dejati v komedijo.

Sterija Popović je veren risar življenja; njemu ne gre za to, da bi stisnjenemu, grabežljivemu cincarskemu skopuštvu zoperstavil morda kakšen srbski etični ideal, on riše ljudi in dejanja, kakor so in kakor se gode, in prav ta vernost podajanja človeku približa njegovo dramo, da ima svojo vrednost povsod in za vsakogar, dasi bi jo bilo zelo težko prevesti.

Beograjski igralci so se nam predstavili v vsej svoji oblikovalni moči. Režija g. Plaovića je dala komediji jasne, žive obrise, posamezne scene in srečanja so bile prave mojstrovine. Lovor večera je nosil g. Gosić, čigar Kir Janja je bil tako toplo človeški, pa tako grozotno denaren obenem, da je pretresel in osvojil. Ga. Arsenovičeva mu je bila suverena partnerica. Kir Dima g. Marinkovića je bil kakor sama podoba neznanega, nevidnega življenja. Gg. Nikoličeva, Dušanović in Vasić so z živimi kreacijami močno podkrepili celotni vtis.

Fri.

Ali ste opazili?

Kaj? — Že naprej slišim to vaše vprašanje. Toda, ali res niste že opazili resnosti?

Ljudje in časopisje so že toliko govorili o novi stvarnosti. Toliko smo o tej stvari tudi pri nas že napisali, da že ne vemo kaj in koliko je res.

Da se stvarnost spreminja, to je znano. Drugo je tek spreminjanja, hitrost, s katero se prevarja značaj naše moderne miselnosti in javnosti. Prerokovanja, da bo tehnika — ali kar že — spremenila človekov značaj, gredo v klasje.

Morda danes še niti ne slutimo, koliko se je srednji človek spremenil celo pri nas od svetovne vojne doslej. A zadostoval bi pogled v Ljubljano, da vidimo.

Ni se spremenilo le mesto s svojo zunanostjo. Ta dolga vas si je snela krinko. Gonja podjetnosti in snobizma ji je prav tako kot vsej zapadni Evropi naravna strast. Ni še preteklo pol leta, ko je živila v idili. Kakšna, bo njena prihodnja pomlad? Danes govorimo o njenem centru z besedo City.

Ali je to samo znak snobizma? Bilo bi pretirano Ljubljani podkati malomeščanski megalomanizem. Ali ste že opazili kje toliko osebnosti pretirane kritičnosti, toli cinizma, kakor ga v sebi prikriva in ne prikriva sleherni naš prebivalec? Že davno je pri nas umrla naivnost. Beda, pomanjkanje dejanj kaže, kako nas je ta avtokritičnost in kritičnost sploh izmalila. Z druge strani pa vidimo pri našem človeku nerazumljivo površnost v sodbi in skrajno zanikarnost. Vse naše kulturno življenje, ki je nekoč valovalo v množici, se bo kmalu ali se je že osušilo na leteči dnevniki tisk in na radio. Jesenska sezona, ko vse javno življenje vzkipi, je odprla svoja vrata brez šuma. Res smo imeli volitve in prohibicijo. Res je gospodarska kriza pritisnila s svoje strani. Ampak suša v javnosti in v sorazmerju s tem, tišina pri nas in mir po viharjih, ki so se polegali po poletni sezoni, ki je že davno za nami. Vse preveč je v tem privatnem odidihu resnosti. Preveč, da bi natančen opazovalec mogel slepo iti mimo nje.

O tej resnosti ni, da bi danes govoril več. Prav kakor vsi, živi morda danes v zatišju novi človek naših gospodarskih vasi in naših vaških mest. Ni vse eno, kaj doživlja ta človek v zatišju. Sto in sto naših kulturnih delavcev hili vihteti svojo misel in svoje pero, da bi izzvali tega človeka na evropski mejdan. Ta človek dobiva vrednost.

Ako ni doslej drugega, veselimo se te spremembe. V domači zemlji bo moral intelekt korigirati samega sebe. To pa je pot vsakega naroda. S tega vidika smemo pripisovati sedanjim spremembam domače stvarnosti isti pomen, kakršnega imenujejo tuji upor intelektu. Ali pa se motimo in bo naš samouk razkrinkal nas vse, svoje kulturne delavce, da nismo kos tehniki in organizaciji — baš s svojo razumarsko tehniko.

I. J. G.

Naše revije

Dom in svet izhaja v precej redkih, težko uoklepivih presledkih, zato pa ponavadi toliko bolj presenetli, kadar izide. V svoji 7.—9. številki, ki je izšla pred dnevi, prinaša na uvodnem mestu esej A. Trstenjaka: V borbi za kulturo novega človeka (mislil ob kulturnem preobratu našega človeka), ki se zdi ponoven dokaz, da nobena sfera našega kulturnega življenja trenutno ne izkazuje tako živega in iskrenega napora po duhovnem dojetju današnjega sveta, kakor ga izkazuje ravno krog Doma in Sveta. V esejističnem delu je še Fr. Vodnika študija o Srečku Kosovu, ki utegne nuditi do danes najbolj vestno in temeljito analizo tega mladega poeta — toda Srečko Kosovel je pač ena tistih osebnosti našega sodobnega življenja, katerih pravda še ne bo kar tako do konca rešena in dognana; S. Vurnik nadaljuje svojo razpravo Stil v zgodovini glasbe; M. Jare piše o znamenitem pojavu novejših avstrijske književnosti, o pisatelju Franzu Kafki; B. Orel je prispeval pogumen, v svojevrstnem slogu napisan obračun iz domačega literarnega sveta: Trudni oficir in demonični diletant Franjo Maselj-Podlinski. V književnem delu prinaša ta trojna številka predvsem pester izbor novel, ki priča, da ima revija širok krog zlasti mladih pisateljev v svojem krogu: B. Magajna, Sestra; Fr. Berk, Preden so petlinji v tretje zapeli; S. Škerl, Prazna hiša; M. Kranjec, Logar Matjaž; M. Javornik, Večer na morju. Pesmi sta prispevala M. Jare (iz Spreminjanj) in pa B. Vodušek, ki objavlja obsežen ciklus iz duše sodobnega človeka izkričanih stvari. — Poleg obsežnih poročil o slostvu in likovni umetnosti prinaša DiS tudi vrsto umetniških reprodukcij Fr. Kralja, A. Zupaneč-Sodnikove in B. Jakea.

Zenski svet prinaša v svoji novemberski številki to-le vsebino: na uvodnem mestu prinaša pod poglavjem Obrazi in duše članek M. Kokalj-Zeljeznove članek o Cvijeti Zuzorič, prelepi in duhoviti Dubrovničanki iz šestnajstega stoletja, katere ime je do danes ostalo živo v zgodovini jugoslovanske kulture in duha. Književnosti in umetnosti sta razen uvodnika posvečena še dva članka; M. Boršnikova je napisala Nekaj misli o Grumovi Gogi, ki vsebu-

jejo mnogo intimnih, zadetih opomb o tem zanimivem delu in njega uprizaritvi, dr. St. Vurnik pa poroča o zadnji razstavi Kluba likovnih umetnic. Ostali članki se bavijo s problemi sodobne žene (A. Vodetova), z društvom prijateljic mladih deklet in njega zagrebško podružnico (A. Nikoličeva), z novo teološko vzgojo (M. Slavčeva) itd. Pesmi so v tej številki od M. Samsove, M. Jare, Umropoljske, črtice pa od T. Gasparija, Srečka Kosovele in M. Kokalj-Zeljeznove. Poleg nekaterih prispevkov praktičnega značaja prinaša list še stalna izvestja: po ženskem svetu, higijena, kuhinja, gospodinjstvo, knjiga. Številki so priložene priloge za ročna dela, modo in kroj. Zenski svet je pri nas edino žensko glasilo, ki je znalo v eno strniti resnično poslanstvo duha in pa propagando vsega praktičnega, kar je treba ženi znati in poznati sredi vsakdanjega življenja, in zatorej zasluži vse priznanje in pozornost. (Naslov uprave: Ljubljana, Tavčarjeva ulica 12.)

Gruda, mesečnik za kmetstvo, prosveto, prinaša v svoji 10. številki sledeče literarne prispevke: G. Strniše pesem Jeseni prihaja; J. Lovrenčiča zgodovinsko povest Božja sodba; J. Dolarija pesni Pokošeno klasje in Pesem o mladi Anki; L. Mrzelja Pravljico o tem, zakaj zemlja ne more sijati — in pa članka: Fr. Levstiku ob stoletnici, Ing. I. Zaplotnik, Človek in stroj — ter količke za dekleta, o organizaciji, v novih knjigah itd.

Žar, dijaški leposlovni list na drž. klasični gimnaziji v Ljubljani, na katerega smo že zadnjič obširneje opozorili, prinaša v 2. številki: članek o Francetu Levstiku, pesmi E. Gabrovška, Benjamina (Zvonovi pojo), črtico L. (Moje sanje), Zl. Hribarjeve (prevod iz Turgenjeva), nadaljevanje potopisa J. B. Zabkarja, J. Kasteleca študijo o Rilkeju, Slavke Drobno povest o modrem pajku, E. Stareta Meroslovje v italijanskem slostvu itd. — List vsakomur, kdor se zna zanimati za delo najmlajših, prav toplo priporočamo.

Uspeh, v Ljubljani je začela v založbi in pod uredništvom g. E. Podkrajška izhajati nova revija pod naslovom Uspeh, ki ima namen, biti nekakšna slovenska izdaja po vsem svetu znane angleške trgovske revije Efficiency Magazine, katero je ustanovil znani komercialist in praktični življenjski filozof H. N. Casson. List bo v teh kritičnih časih, ko je umetnost uspeha postala v resnici zelo težavna stvar, gotovo s pridom vršil svojo misljo tudi pri nas.

Zvonček prinaša v svoji 3. številki prispevke Fr. Podrekarja, dr. Fr. Zbavnička, dr. R. Savnika, M. Samse, Ks. Prunkove, M. Grošljeve, V. Albrechtove itd. Med prispevki malih zvončkarjev je zanimiva Marice Oblakove Moja pot iz Amerike v Jugoslavijo.

Novosti državne biblioteke v Ljubljani

Priobčuje dr. Joža Glonar.

(Zvezdica označuje naslove knjig, ki so natisnjene v cirilici.)

Almanah grada Sušaka sa prikazom gornjeg Jadrana. Zagreb, 1931. II 48.814
Armstrong W.: Geschichte der Kunst in Grossbritannien und Irland. Stuttgart, 1909. 48.621
*Borisavićević M.: Arhitektonski problemi iz monumentalne, nadgrobne, cerkvene, javne, privatne i industrijske arhitekture. Beograd, 1931. II 48.784
Encyklopedya Polska. Warszawa, 1914. II 48.786

Godina Dr.: Idealizam. Temeljna načela politične in gospodarske borbe s kapitalizmom. Trst, 1924. II 48.797
Grisar H.: Luther. Freiburg i. Br., 1911—12. II 48.789
Hecht H. & L. L. Schücking: Die englische Literatur im Mittelalter. Potsdam, 1927. II 48.758
Jahrbuch, Pädagogisches. Rundschau auf dem Gebiete des Volksschulwesens. Berlin, 1904. II 48.807

*Jočić VI.: Nacionalizacija Bačke i Banata. Etnopolitička studija. Novi Sad, 1931. II 48.798
Koeh Fr.: Stammeskundliche Literaturgeschichte. Halle, 1930. 42.270—8
Kralj J.: O prosodiji české... Vydal J. Jakubec. V Praze, 1923. II 48.825
Księga pamiątkowa ku czci Oswalda Balzera. We Lwowie, 1925. II 48.808

Leban J.: Andreas Freiherr von Cehovin. Marburg, 1895. 48.704
Monde, Le, Slave. Revue mensuelle. Paris, 1917. II 48.799
Nazor E.: Reklama. Zagreb, 1931. II 48.826
*Popović-Midžina, K.: Veliki srpski kuvar. — Novi Sad, 1930. II 48.764

Radojević N.: Die griechischen Quellen zur Schlacht auf dem Kosovo polje. Bruxelles, 1931. II 48.823
Schröder, Fr. R.: Walther von der Vogelweide. Heidelberg, 1930. II 45.141—18
*Spomenikjuga 10 godina vladavine Njegovog Velicanstva kralja Aleksandra I. 1921—1931. Uredio Niko Bartulović. Beograd, 1931. II 48.767

Stražnički, M.: Tumač zakona o čeku od 19. novembra 1929. Zagreb, 1931. II 48.818
Trebst H.: Studien zu einer analytischen Sachkatalogisierung. Leipzig, 1931. II 48.810
Weisgerber, L.: Neuromantik in der Sprachwissenschaft. Heidelberg, 1930. II 45.141—18

Wijk, N. v.: Geschichte der altkirchenslavischen Sprache. Berlin, 1931. II 48.815
Wollman Fr.: Njegoško deseterec. Praha, 1930. II 48.824
Wölflin H.: Die klassische Kunst. Eine Einführung in die italienische Kunst. München, 1924. II 48.781

Zakon o sudskim taksama i pravilnik o izvršenju zakona o sudskim taksama. Zagreb, 1930. 48.720
Zbornik radova, posvećen Jovanu Cvijicu povodom tridesetpetogodišnjice naučnog rada od prijatelja i saradnika. Beograd, 1924. II 48.768

*Zbornik junačkih epskih narodnih pesama. Zagreb, 1930. II 48.778
Zittel, K. A.: Grundzüge der Paläontologie. München, 1915 — II 48.809
Zontar J.: Kranjska gimnazija v dobi Napoleonove Ilirije. Kranj, 1931. II 48.803

Razveseljiv pojav med jugoslovanskim ženstvom

Dne 5. t. m. se je vršil v Sarajevu značilen sestanek, ki so se ga udeležile vse sarajevske ženske organizacije in sicer: »Klub Jugoslovanski«, »Muslimanska ženska treznost«, »Djevojačka zadruga«, »Ženski Pokret«, »Kolo Srpskih Sestara«, »Muslimanski ženski klub«, »Cvijeta Zuzorić«, zadruga »Bajret«, »La Humanitad«, »Udruženje krojačica i modistkinja« i. dr.

Zborovanje je imelo samo eno točko dnevnega reda: boj proti modi in luksuzu. Zborovanje je otvorila predsednica »Bajreta« ga. Lutvo, pozdravila zborovalke ter prepustila besedo gđ. Vidi Čubrilović, znani organizatorici gospodinjstvih šol v Bosni. Govornica je prepričevalno prikazala veliko škodljivost luksuza in mode za naše gospodarstvo. Pojasnila je natanko, kaj je vse luksuz ter navedla podrobne statistične podatke, koliko se pri nas potroši za nepotrebne predmete, ki se uvažajo iz inozemstva. Te številke segajo zelo visoko v milijonske vsote. Tako se je n. pr. potrošilo lansko leto v naši kraljevini za polsvilene in svilene proizvode 200 milijonov 649.221 Din, za krzno 23.404.053 dinarjev, za čevlje 51.825.424 Din, za kožnate rokavice 4.203.150 Din, za obleke, perilo in šivane modne predmete 27 milijonov 934.350 Din, za dišave, pudre in lepotila 13.610.738 Din, za šipke 5.528.710 dinarjev, za otroške igrače 11.664.030 Din.

Vse te reči se dobavljajo iz inozemstva in to brez dvoma škodi našemu narodnemu gospodarstvu. V teh težkih gospodarskih razmerah moramo napovedati ljubi boji vsakovrstnemu luksuzu, to nam nalaga ljubezen do doma, naroda in države. Gđ. Čubrilović je predlagala ta način borbe proti modi in luksuzu:

1. Da prirejejo vsa ženska društva v Jugoslaviji predavanja o pobišanju mode in luksuza;
2. da vsa ženska društva predpišejo skromne obleke za svoje prireditve, ples, čajanke, posebno da agitirajo proti svilenim nogavicam, čevljem in luksuznim oblekam;
3. da se propagirajo narodne noše za svečanosti in da se nagradijo obleke, izdelane v duhu narodne noše in vezene z narodnimi okraski;

Žene pri 12. zasedanju Društva narodov

Seznam vseh žen, ki so se udeležile 12. zasedanja Društva narodov bodisi kot delegatke ali kot tehnični eksperti, navaja 19 imen. Kanada je poslana eno delegatko, Češkoslovaška, Danska, Velika Britanija, Norveška, Romunija, Litvanska, Španija, Madžarska in Avstralija po eno zastopnico delegata; Nemčija, Nizozemska, Avstrija, Poljska, Švedska in Čile po eno tehnično ekspertko. Med imeni delegat in zastopnic omenjamo go. senatorko Plamfrkovo, Poljakinjo go. Szlagovsko, romunsko princezino Cantacuzeno i. dr.

Romunska ekspertka, princeza Cantacuzena je bila prva žena, ki je govorila v III. komisiji, razorožitveni komisiji in je z dovoljenjem svoje vlade podprla predlog, ki ga je postavil vodja španske delegacije, kateri je priporočal, naj se iščejo sredstva in pota, da se zagotovi delu Društva narodov direktno in uspešno sodelovanje ter moralno podporo ženstvom. Govor princ. Cantacuzene je napravil na komisijo globok vtis. Odbor, kateremu je pripadala govorica, je izdal resolucijo, ki vsebuje: »Prepričani o velikem pomenu ženskega sodelovanja pri delu za mir in za sporazum med narodi, kateremu veljajo najodličnejša stremeljenja Društva narodov, prosimo zborovanje, naj svet prouči, kako bi se, z oblikovanjem čim intenzivnejše sodelovanja žene v okviru Društva narodov, Komisija je resolucijo enoglasno sprejela.

O poteku zasedanja Društva narodov se je princ. Cantacuzena izjavila, da ni bilo še nobene zasedanje od znotraj na zven tako ne-produktivno in že nobeno od zunaj na znotraj tako razgibano kakor to. Ne-produktivno, ker skrajno oprezno stališče zunanjih ministrov raznih držav ni dopuščalo debat v velikem stilu in razgibanju, ker je prinesel vsak dan novih poročil, ki so mogla povzročiti splošno razburjenje, kakor nameravani državni preobrat v Avstriji, nemiri v angleški mornarici, finančni ukrepi, ki jih je povzročila gospodarska kriza na Angleškem — sami znaki zrahljanega evropskega ravnotežja. Ako se ne posreči ublažiti naraščajoče gospodarske krize, nam lahko prinese zima izbruh punitke, kakršnih še nismo doživeli. Na žalost je splošni položaj takšen, da se vidi rešitev samo v razorožitvi. Brez dvoma je vprašanje razorožitve največjega pomena, toda ne moremo dovolj poudariti potrebe moralnega sporazuma, kateremu morajo slediti praktični ukrepi gospodarskega in finančnega značaja, kateri edini morejo zaustaviti vihar. V tej zvezi ne morem dovolj priporočati ženskim organizacijam, da preštudirajo načrt direktorja Mednarodnega urada dela, Alberta Thomasa, kateri obeta z velikimi deli v splošno korist zaposliti milijone nezaposlenih. Po tem načrtu naj bi se pri Mednarodni banki v Baselu založil fond, sestavljen iz posojil, katerim naj bi prispevali Francija, Združene države in Nizozemska. Ta posojila bi imele vr-

4. da se založe znaki »skromnosti«, katere naj nosijo one žene, ki so v organizaciji proti luksuzu. Posebno važni so ti znaki na prireditvah, plesih, čajankah in društvenih sestankih. Doslej je bila največja sramota, priti na ples v obleki, ki ni bila svilena in ukrojena po najzadnji modi, brez svilenih nogavic in čevljev;

5. da se naprosi ministrstvo prosvete in ministrstvo trgovine in industrije, naj prepove šolski mladini nositi svilene obleke in svilene nogavice ter uporabljanje pudra in rdečila;

6. da ženska društva prirejejo predavanja materam o otroški vzgoji s posebnim ozrom na štedenje in skromno oblačenje;

7. da obračajo žene čim večjo pažnjo na štedenje pri hrani, posebno pri raznih družinskih praznikih;

8. da se naprosi časopisje, da podpre to akcijo in da v bodoče ne objavlja opisov ženskih toalet na zabavah;

9. da se naprosi ministrstvo trgovine, da odpre posebne tečaje za igrače. Tečaje bi obiskovali seljaki iz živinorejskih in pasivnih krajev ter bi se na ta način razvila rentabilna vrsta domače industrije;

10. nato naj se ustanove čipkarski tečaji, s čimer bi zaslužile žene;

11. naj se uvede navada, darovati otrokom hranilne knjižice mesto igračk.

Končno da se naprosijo pristojne oblasti, da otvorijo sadjarske, vrtnarske in živinorejske tečaje.

Sledile so živahne razprave, katerih so se udeležila vsa društva. Sklenjeno je bilo, da se bo v Sarajevu že na prvi prireditvi upošteval ta program.

Istodobno je začela s slično akcijo tudi »Dobrotvorna zadruga Srpkinja« v Novem Sadu, katere je sklenila izdati poziv na vse članice in na vse gospodinjice, naj se z ozirom na teško finančno krizo, ki bo še bolj pritiskala, ko nastopi zima, začne intenzivno štediti na vseh poljih. Tudi ta organizacija poudarja posebno, naj se ne troši preko mere v godovnih dneh in pri krstnih slavnostih, pri katerih prilikah srbski narod silno razsijple. Organizacija pozivlja, naj bi se vsaj del pri slavnosti prihranjenega denarja daroval v dobrodelnostne svrhe.

niti v šestdesetih letih države, na katerih teritoriju bi se izvršila nameravana dela. Kot žene in matere občutimo dvojno gorjo, ki ga trpe danes milijoni nedolžnih ljudi; princ. Cantacuzena vidi v Thomasovem načrtu možnost primerne in racionalne rešitve krize, katere učinki leže na nas s tako neznosno težo.

Finska propagatorica delovne terapije

Delovna terapija stoji danes na Finskem na neverjetno visoki stopnji kot zdravilno sredstvo. Pred leti že je neka gđ. Luther v Helsinkforsu spoznala velikansko važnost delovne terapije za bolne otroke, posebno za take, ki so morali, bolni za lupusom, kirurško tuberkulozo itd., dolgo časa ležati v bolnici. Zunanja in duševna izolacija teh otrok ovira vsak naraven razvoj njihovega mišljenja in življenjskega izkustva, pušča nerazvite talente in nagnjenja ter jih obsodi v postopno duševno otopenost. Ako se pozneje vrnejo v družino, ostanejo delanezmožni člani družine in družbe. Sestre nimajo časa, da bi te revčice nečesa naučile, komaj da jim nudijo potrebno telesno pomoč. Tu poseže vmes pouk v bolnici: za dečke raznovrstna ročna dela, mizarstvo, šivanje mrež, pletenje košar itd., za deklice ženska ročna dela, celo tkanje na malih, nalašč za k postelji konstruiranih statvah. O priliki kongresa za zaščito dece, ki se je vršil preteklo leto v Helsinkforsu, so vzbujala ta dela, toliko po kvantiteti, kolikor po kvaliteti, veliko pozornost inozemskih obiskovalcev. Otroci, ki so deloma obsojeni ležati dolga leta v postelji, so bili v idejah in v delu tako produktivni, da je bila korist delovne terapije vsakomur očitna: mali pacienti so rešeni za pozitivno delo. Naj se doma zdravi ali naj so trajni invalidi, ali vendar lahko sami služijo kruh. Neumomnemu delovanju gđ. Luther, katere ima poleg socialnega čustvovanja tudi praktičen smisel in ki globoko pozna otroško dušo, se je zahvaliti, da je gibanje dobilo oficijelno priznanje in podporo. Ona je sama prirejala tečaje s predavanji in praktičnimi vajami za bolniške učitelje.

II. mednarodna konferenca za socialno delo

Prva mednarodna konferenca za socialno delo se je vršila v Parizu l. 1928. z jako dobrim uspehom in ob zelo veliki udeležbi; pokazal se je na tedaj nedostatek: preobširni program. Ta nedostatek želi odpraviti odbor, ki mu predseduje dr. Alisa Masarykova ter pripravlja za II. konferenco, ki se bo vršila prihodnje leto, mnogo manjši program in sicer bo glavna snov konference: družina in zaščita. Snov bo razdeljena v sledeče točke:

1. Družina kot predmet in opora socialnega dela.
2. Propadanje družinskega življenja kot vzrok individualne stiske.

3. Socialna pomoč družini kot naloga zaščite in socialne politike.

V petih komisijah se bo razpravljalo o temah iz teh področij:

1. Slabo zdravje kot vzrok propadanja družinskega življenja.
2. Ekonomske razmere kot vzrok družinske bede.
3. Abnormalna sestava družine in propadanje družine kot vzrok slabega uspeha vzgoje.
4. Zaščita družine s pomočjo socialnega zavarovanja.
5. Zaščita družin tujih državljanov.

Druga konferenca se bo najbrž vršila v Frankfurtu julija meseca prih. leta.

Moda

Nakit iz trstja in stekla

Ze več let se nosi nakit, ki ne ugaja radi dragocenosti materiala, marveč radi pikantne setave barv in oblik. Ta bizarni nakit se bo izdeleval v sedanjih sezonah iz čudovitih reči. Tu imamo na primer ogrlice iz trstja, ki ima v presledkih slonokoščene kroge. Tak nakit, čeprav je primitiven, vendar kaj lepo pristaja posebno k oblekam iz fine bombaževine. Slični nakit posebne kakovosti je tudi zapustnica iz rženega ali rdečega trdega gumija. Pas, ki se nosi s tako ogrlico, je iz enakega materiala, vendar je ta trst prepleten v obliki kače. Take zavite ogrlice in pasovi se ne nosijo le pri sportu, ampak tudi z elegantnimi oblekami. Vsekakor se nosijo le s težkimi tkaninami, medtem ko vzamemo za lahke svilene obleke nežnejši, stekleni nakit. Dobe se ogrlice, pri katerih so vrste pisane steklene kroglice s steklenimi cvetkami in sicer se ponavljajo cvetni ornament obleke. Ogrlice in zapustnice se izgovarjajo tudi iz prožnega jekla in se sploh ne jemlje več v obzir dragocenost materiala nego le svojevrednost delo.

Modni drobiži

Pasovi iz krzna. Pri plaščih, kratkih suknenih jopkah in športnih plaščih se zelo mnogo nosijo pasovi iz kožuhovine; so zelo moderni in originalni in pristojajo lepo — tistim, ki so vitke!

Svetlorožnato z modrim je najnovejša barvna kombinacija. Ogrlice so iz modrih kamenov s svetlo rožnato obleko, ali narobe, ogrlica iz svetlo rožnatih koral na modri obleki učinkuje zelo šik.

Lepa in moderna je kožuhovinasta kravatna, ki je ob strani ali spredaj pretaknjena akzi blago in kaj apartno krasi bodisi plašč ali pa jopo.

Obleke iz črnega krep-satena, ki je okrašena le z vložnimi deli, učinkuje posebno lepo, ako je vsa širokost zadržana ob strani z zapomko, v katero je vdelan monogram. Moderne preproge bi mnogo pridobile na lepoti, ako bi bili vzorci na njih malo diskretnjejši. Te deloma zelo nemirne arabeske, konice, štrikoti in pestre črte na kričnem polju in tudi na črnem, utrudijo sčasoma oko. Potem so že lepše čisto enostavne, enobarvne obloge ali preproge, ki vodijo iz sobe v sobo in učinkujejo mirno in fino, tudi če niso bogve kako dragocene. Vsekakor je bolje izogniti se peščenim barvam, ki je precej navadna, svetlosivi, ki ni tako nevtralna, kakor se zdi, črni, ki je preveč originalna in turobna. Najbolje bo, ako se odločimo za kako lepo, globoko vijolično, kako lepo zeleno ali modro barvo.

Lutke po divanah so odigrale svojo vlogo. Zdaj imamo na divanih samo velike, najraje štiriozgle blazine in kako lepo kožnato odejo. To je udobnejše in lepše.

Uporabljati premočno parfimiran puder ni prav nič fino. Ko kupujemo puder, moramo paziti na to, da ima lep, toda zelo diskreten duh.

Razno

Fizičen razvoj žene

Harvardska univerza v Newyorku je natančno zmerila pideset študentk ter je ugotovila, da v fizičnem pogledu današnja dekleta nadkriljuje ona v pred 20. leti. Povprečno so za palec višja in za 3 kg težja, kar se zdi skoro neverjetno, ako primerjamo današnje vitke postavice z okroglimi postavami iz prejšnjih let. Vpliv, ki ga imajo sport in novi ženski poklici na razvoj ženskega telesa, se da najbolje dokazati na Japonskem Tam je razvidno iz statističnih podatkov, ki jih je zbrala vlada, da so danes dekleta za 1½ palca višja nego dekleta iste starosti l. 1907. Tudi neki nemški antropolog je prišel do sličnih rezultatov ter sklepa, da je šibki spol ostal preko stoletij šibkejši le valed tega, ker je bil vzgojen le za domače delo, ni imel nikakega razmaha, pa se zato tudi ni mogel razviti.

Poročno izpričevalo v Turčiji

Turški parlament je potrdil zakon, po katerem se morajo zdravniško preiskati vsi moški in ženske, ki se nameravajo poročiti. Ta zakon je že v veljavi po vsej Turčiji.

Poroka na določen čas v starem Egiptu

Neki ameriški učenjak iz orientalskega instituta na univerzi v Chicagu se je posvetil študiju zakonskega prava v starem Egiptu ter je na podlagi dalekosežnih raziskovanj o ptolemjski dobi, ki je okoli 2200 let za nami, dosegel, da so tedaj v grško-egiptovski kulturni dobi imeli »poroko na določen čas«. Čeravno je bilo tudi takrat zakonsko razmerje urejeno s podrobno stavljenimi pogodbami, je vendar zadostovalo za veljavnost zakona, da sta se mož in žena smatrala kot poročena in da sta živela

skupaj. Poročna pogodba, ki je predstavljala privaten meščanski dogovor, se je lahko razdrla, kakor danes v Rusiji in je zadostovala v to že sama izjava obeh zakoncev.

Stara lepotilna sredstva

V neki svoji razpravi o ženski lepoti je g. in. Preßlich iz Gracua navedla nova pota na polju kozmetike. Vedno znova se uporabljajo zelišča, ki so bila že v starodavnih časih priznana kot zdravilna sredstva in katerih zdravilne lastnosti je nova veda znova preiskala in potrdila. Posrečilo se je na podlagi študija zdravilnih zelišč najti metodo naravne nege kože z zeliščno paro, kateri pripisujejo veliko ovezujočo moč za kožo, živce in mišice. Krema, prav iz cvetnih praškov, rož, lipe, rožmarina itd. se tudi znova pridobivajo po starih receptih; tako se zopet uveljavljajo dobri stari časi s svojimi lepotili, ki so bila nekdanj skrbno čuvana skrivnost. To je zelo razveseljivo, ker so vsa ta sredstva nedolžna in četudi bi se ne izkazala vedno kot uspešna, niso vsaj škodljiva, kakor so razni pudri in mazila, ki vsebujejo svinec in živo srebro ter so strupena. Toraj tudi v kozmetiki se vrši preobrat, kakor v zdravniški moderni prehrani.

Zdrava ženska emancipacija

Slovenci smo sila »velikopoteznica« in prav radi prezremo gotove »malenkosti«. Vsak dan hodimo n. pr. mimo nekaterih izložb z igračkami, kjer se še vedno šopirijo, sicer v skromni obliki, honvedski huzarji in razni avstrijski vojaki. — Drugod so že zdavno pomeli te ostanke »nekdanje slave«, nas pa prav nič ne ženirajo. Mi smo tisti, ki moramo konsumirati, kar drugod ne prebavljajo več.

Vendar doznavamo razveseljivo vest, da bosta letošnji Miklavž in Božič vendar enkrat malo bolj domača. Za enkrat vemo za dvojce vrste igračk, ki bodo čisto naše in tudi vzgojnega pomena. Obe igri bosta izšli v ženski založbi. Prav je takol Zena najbolje ve, kaj veseli otroka in ima vedno najprej pred očmi idejno stran, potem šele materialni dobiček. Zato smo prepričani, da bosta igri dobri in da bodo mamice pridno segale po njih.

Gospodinjstvo

Gospodinja pri nakupovanju

Ko gledamo izložbe trgovin s kuhinjskim orodjem in posodo, vidimo same lepe reči, vse je moderno in lepo, nešteto je novih iznajd, ki se nam zde na prvi pogled prav praktične, vendar, ko smo jih rabile nekaj časa, šele vidimo, da ni vse tako praktično, kakor smo mislile in bi želele že marsikako izpopolniti, ali bi marsikaj drugače kupile, ako bi kupovale drugič. Posebno se rade zmotijo pri nakupovanju neveste in mlade gospodinjice, ki včasih nehoti bolj gledajo na lepoto nego na praktično stran.

Ko kupujemo namizno posodo za vsakdanjo uporabo, nikar ne kupujemo popoln servis za šest ali dvanaest oseb, tudi če kupujemo n. pr. nevesti v dar. Izberimo raje preprosto posodo, enostavnih oblik, katere lahko kupimo poljubno število posameznih kosov in gospodinja kasneje lahko vedno dokupi, ako se ji kaj razbije. Vsi reliefni (zbočeni) ornamenti pri posodi so odveč, ker se taka posoda težko umiva in briše. Isto velja za kozarce in steklenice. Posoda za kavo naj bo tudi čim enostavnejših oblik. Kanglice za mleko in kavo morajo biti tako oblikovane, da so spredaj široke, ne da imajo ozko dno, ker se rade zvrnejo.

Porcelanasta in lončena kuhinjska posoda naj bo posebno praktična. Dobe se lonci, ki so zgoraj tako ozki, da sploh ne moremo z roko notri. Kako težko je čistiti tak lonec.

Aluminijaste ponice so navadno tako lahke in inajo tako težak ročaj, da se zvrnejo na štediniku, ako niso vsaj do polovice napolnjene. — Električne svetilke imajo včasih tako lahko stojalice, da se jih samo dotaknemo in se zvrnejo, pri čemer se seveda razbije žarnica. — Kakšna muka so nam moderne umivalne skledice brez roba, ko moramo zlivati vodo iz njih, vsak dan je tak skleda v nevarnosti, da se nam izmuzne iz rok. — Ogledimo si malo tiste lepe porcelanaste posode s pokrovom in napisom »Sladkore«, »Zdrobe«, »Riž« itd., nanizene na lični polici, ki visi na zidu in kjer navadno hranimo razne čaje, ali kaj slanelega in moramo vzeti v roke vsako posebej, predno dohimo, kar iščemo, ker nikomur ne pade na um, da bi v tistih malih posodicah res hranili riž, sladkor, zdrob itd. Koliko lepše in praktičneje je, ako imamo v shrambi na polici nanizene kozarce s steklenimi zamaški, da v njih hranimo začimbe, čaje in vsa suha živila. Tu vidimo takoj, kaj je v kozarcu, kdaj nam kakšne stvari zmanjka, kozarci so tesno zaprti in se prav lahko perejo. — Za milo ne smemo kupiti navadne posode, ker se milo topi v vodi, ki teče od njega po uporabi; za milo so nalašč napravljene posode z dvojnimi dnom, gorenje je luknjasto, da odteka voda.

Jedilno orodje je najboljše tisto, ki je narejeno iz enega samega komada, da nima nalepljenega ročaja, ker vsak kit se raztopi v topli vodi.

Nešteto reči producira industrija, ki so brez vsakega praktičnega smisla in brez sistema. Gospodinja mora toraj vedno dobro premisliti in preudariti, predno kaj kupi in paziti na to, da dotični predmet popolnoma odgovarja svojem namenu, da se da dobro uporabljati in lahko in hitro očistiti.

Mladi Jugoslovan

Radivoj Rehar:

Jesenski večer na Krasu

V nizkih borovcih vetrovi ječijo, trudno k tlom spuščajo megle se sive, sanjajo v gmajni topole vse gole, grčave, ranjene, stare in krive.

Daleč v nebesih so Bog in svetniki, tu pa je črna tema po vsem Krasu, belo v njej kamenje, puste ograde, tožba pritajena v slehernem glasu...

Radislav Rudan:

Severni jelen in beli medved

Dogodilo se je, da so za družino belega medveda Gura napočili hudi časi. Več dni sta se Gur in njegova družica Ruga zaman potepala po morskih očinah med ledenimi gorami. Nobene ribe in nobene druge živali nista ujela. Vsa utrujena, obnemogla in lačna se je Ruga praznega gobca vrnila k svojim mladim, Gur pa je zbral še poslednje moči in se je napotil po ledenem, le tu in tam z bomo travo poraslem otoku.

Zalostno in potrto je prestavljal mršave noge in najrajši bi legel na tla in počakal bele smrti. Tako malo mu je bilo več od tistega pasjega življenja. Pa se je zgodilo naposled, da je v daljavi zagledal rejenega severnega jelena. Dolge slane so se mu pocedile iz velikega gobca, in že se je hotel pognati za njim, ko je nenadoma doumel o svoji trdi sestrskosti glavi: »Zaman bi bilo. Ne ujame ga«.

Počutil je tedaj za ledeno skalo, da bi premislil in prevdral, in ko je že dolgo čepel tako ves v premišljevanje zatopljen, se mu je nenadoma posvetilo. Previdno je pokukal izza ledu po otoku in je videl, da jo jelen ubira prav

proti njemu. Počakal je tedaj, da se mu je rogatega približal le na nekaj korakov, skril se je še bolj za led in zaklical:

»Brat moj severni, jelen rogati, pomagaj nesrečnej v hudi nesreči!«

Jelen se je prestrašil, obstal in naposled vprašal:

»Kdo si in kje si, ki želiš pomoči?«

»Jaz sem, tvoj dodanašnji smrtni sovražnik beli medved. Za ledom ležim in strašansko trpim. Utrujen sem in žalosten, ker ne morem k svoji družici Rugi, ki je na smrt bolna. Če me, naglih nog, kakršnih si, odneseš k njej, ti svečano obljubim in prisežem, da te ne bom nikoli več zasledoval...«

Jelen je pomislil, in ker je bil mehkega srca, a omejene pameti, je pristal. Stopil je bliže k belemu medvedu, počepnil in počakal, da mu je kosmatinec splezal na pleča. Potem je odrzel z njim proti domovanju medvedke Ruge.

Ves truden in upehan od dolge poti in težkega tovora je jelen prinesel medvedu Gura do doma. Medvedka Ruga je kaj zazijala od začudenja, ko je zagledala ta nenavadni prizor, a medvedič, ki so bili še otročji in neumni, so se naglas zakrohotali. Toda medvedka Ruga je kmalu spoznala, kako in kaj, in se je s pogledom sporazumela s svojim možem, ki se je počasi in previdno skobacal upehanemu jelenu s hrbta. Tedaj je kakor bi trenil naglo skočila jelenu za vrat in mu zasadila bele zobe v rdeče meso.

»Medved Gura, je zatulil v smrtni grozi ranjeni jelen, »ali mi nisi obljubil, da me za plačilo za uslugo, ki sem ti jo storil, nikoli več ne boš napadel! Kje je sedaj tvoja obljuba in prisega?«

Medved Gur pa se je zlohotno zakrohotal: »Mar sem ti kaj žalega storil? Hvaležen sem ti in zvest sem svoji obljubi, toda ne pozabi, da ti moja žena ničesar ni obljubila. Z njo se pomeni!«

Tedaj pa je jelen spoznal, da ima medved Gur popolnoma prav in da je sam zakrivil svojo nesrečo. Toda do konca ni mogel domisliti vsega — medvedka mu je prenaplo prigriznila vrat.

Andrej Šavli:

Prepir na polju

Kmet je hodil v jeseni med njivami in pre-sojal pridelek. Pa se je oglasil krompir iz prve njive in tožil bučo:

»Buča, ki se je vsilila k meni, se je tako nestramno odebečila in raztegnila, da me hoče izpodrinuti. Nobene olike in hvaležnosti ne pozna ta svinjska hrana!«

»Saj sem bila tudi med koruzo,« je rekla buča, »pa mi še soluca ni privoščila, da sem morala pobegniti iz njive na travnike. Koruza je hitela tožiti fižol:«

»Fižol se me oprijemlje, da oi ga nosila. Osla naj si kupi, da sede nanj, če ne more sam stati.«

»Prosim,« se je oglasil fižol, »jaz ne bom več na isti njivi z jelcem, ki smrdi in ne pozna nobene snage. Vsaka glava je polna gosonic kakor ciganka uši. Meni se stuje.«

Zelje se je pritoževalo: »Ne strpim več na tem mestu radi ajde, ki je na njivi tu poleg. Nikdar ni miru. Od jutra do večera brenčijo čebele, da me glava boli in so moji živci že čisto zanič.«

»Ali ne porijete še repe, ki raste na moji desni?« se je oglasila ajda. »Jaz sem upoštevana celo na najvišjih mestih, zato nočem biti v sosedščini z njo, ki se postavi lahko le v svinjskem koritu.«

Tako so se pritoževali pridelki in se obdoleževali med seboj. »Kaj bi podpiral ošabnost in nadutost,« si je dejal kmet, »pokopal bom krompir, pobral buče, potrgal koruzo in fižol, porezal zelje, pokosil ajdo in poril repo, pa bo mir.«

Tako je tudi storil in vse zvozil s polja domov.

Radivoj Rehar:

Volk in srnjak

Srečala na poti v gozdni sta samoti se srnjak rogati in pa volk kosmati.

»Hej, predragi boter, le stopite noter v našo šumo skritole rekel volk je zvito.«

»Rad bi se pomenil — ker sem se oženil — z vami o vrtnarstvu in o gospodarstvu...«

»Rajši ne, prijatelj, nisem predavatelj ne o gospodarstvu in ne o vrtnarstvu,« je srnjak odvrnil, naglo se obrnil, zbežal volku s poti, da se ga ne loti...«

Volk ostal je lačen, pa je sklep drugačen brž napravil v glavi. Kakšen je — ne pravi.

Danilo Gorinšek:

Storija o jančku Mevžku

V ovčji družini so imeli drobnega, belega jančka. Komaj dva mesca je bil star in pohleven tako, da so ga vsi radi imeli. Bil je silno boječ in jo je ob vsaki priliki odpihal, če ga je kdo hotel pobožati. Radi te njegove boječnosti so ga klicali za »Mevžka«. Ali Mevžek ni maral za to, da so ga tako krsili. Slej ko prej je ostal pohleven in jo je odkuril, če ga je kdo hotel pobožati.

Ali dete ni večno dete in janček ne večno janček. Iz jančka je zrasel čez nekoliko časa prav čeden bacek, ki pa ni hotel biti kar nič več pohleven in boječ. Morda je bilo tudi pri Mevžku tako, kot prečesto pri mladih ljudeh: Čutil se je silno močnega, važnega in na ime »Mevžek« kar ni več slišal. Ali na skrivaj ga je grizlo, in najrajši bi se bil zagnal v človeka, ki ga je imenoval še »Mevžka«. Često se je zlovoljno ogledoval v bistri vodi potočka, ki je

mejil na hlev njegove družine. Telo se mu je videlo predobno za silno moč in važno žival, kakršno se je čutil. Oči so bile motne, namesto da bi žarele v mladeniškem zanosu. Dolgo je premišljeval, kako bi si predrugačil zunanost, da ne bi bil več droben janček in da bi trepetali pred njim vsi tisti ostudneži, ki so ga klicali tako poniževalno: »Mevžek!«

Končno, ko mu je bilo vsega dovolj, je istaknil v sobi svojih gospodarjev — levo kožo.

Oči so se mu zaiskrile: »To bo maševanje! Pokazal vam bom, kdo sem!« Odel se je v levo kožo in jo je mahnil med ovce. Te so se hipoma razbežale pred njim! Kar muzal se je pod tujo kožo. Udaril jo je mimo dvorišča čez polje prav do gozda. Kar verjeti ni več mogel, da je bil še malo prej Mevžek. Bil je že pravi pravcati lev. Junaško jo je mahal skozi gozd, kar je zaslišal iz gozda — volkovo tulenje. Po bliskovo je obstal, tedaj pa jo je že pridrl iz gozdne puščave volk in lev ni bil več lev, — pod levo kožo je Mevžka obila kurja polt, — proč je mahoma bila vsa silna moč in vsa važnost in Mevžek je z levo kožo vred zbežal. Volk, ki ga je bil namišljeni lev sprva prese-netil, se je začudil, naposled pa je pohitel za njim. Ko je Mevžek spotoma še izgubil svojo levo kožo in je volk videl, s kom ima opraviti, je še pospešil dir na Mevžka. V par skokih ga je dohitel in bi ga bil zagrabil, da ni v tem hipu ustrelil lovec in se je volk zleknil mrtev na tla.

Janček Mevžek pa je zahvalil Boga, da mu je rešil življenje in je bil v bodoče vesel in zadovoljen, da je le — janček Mevžek.

Uganka

V hiši bodeči čepijo, sicer pa gladki so vsi, starim in mladim dišijo — kdo so — ugani pa ti!

Rešitev prejšnje uganke: krizanteme. Pravilnih rešitev smo prejeli 30, žreb pa je določil nagrado Antoniji Bastičevi, učenki IV. razreda v Hrastniku. Mali Eriki Zeilhoferjevi, učenki IV. razreda v Poljčanah, ki je v dobri veri menila, da so to vijolice in jih je rešitvi tudi priložila, smo pa priznal nagrado sam. Rešitve današnje uganke bo sprejemalo uredništvo »Mladega Jugoslovana« v Mariboru, Aleksandrova c. 24, do srede 25. t. m. opoldne.

Naročajte in čitajte knjigo: Radivoj Rehar: »Potovanje po zvezdi Večernici!«

Martin Napuhak

Pravljica igra za mladino v petih slikah.

Spisal J. Špicar.

(Nadaljevanje.)

MARTIN: Krono, pravim! (Dvorjan, ki nosi na blazini krono na glavo.) Tako hočem in sedaj žezlo. (Dru-gi dvorjan mu izroči žezlo.) Tako hočem! Zdaj pa meč! (Tretji dvorjan mu izroči meč.) Pazite, podložniki! Z žezlom bom vladal in meč mi bo pomagal krotiti vaše uporne sile. Krona bo ščitila moje delo in mi dajala lastnost nedotakljivosti in sijaj vladarja. Kdor mi ne bo znal čitati želja z obraza, bo v nemilosti.

TINE: Mi čitamo, presvetli knez! (Se pokloni.)

BINE: Natančno čitamo! (Se pokloni.)

7. PRIZOR.

Prejšnji, Tomažek.

TOMAŽEK (priteče v sredino, gleda okrog sebe, kakor da koga išče, opazi Martina): O, Martinek, Martinek! Vendar sem te našel. Iskali smo te povsodi in tudi tvoja mati te išče. — Veš, tvoje ovce in moje krave sem izročil sv. Izidorju v varstvo, pa sem te šel iskat. — To sem srečen, da sem te našel. — Pa tako lepo je tu! (Se čudi in ogleduje.) Mmmm!

MARTIN: Kdo je ta predrznež, ki upa nepovabljen sem pred knežji prestol?

TOMAŽEK: Martinek!

MARTINEK: Kdo je, vprašam!

TOMAŽEK: Martinek, ali me ne poznaš?

MARTIN: Knez nikogar ne pozna, kdor ni obdan s častmi in obdarovan z zakladi!

TOMAŽEK: Martinek, jaz sem, Tomažek! Živino sva

pasla skupaj, na ovce sem ti pazil in butare sem nosil tvoji materi domov. — Martinek, ali me nočeš poznati?

MARTIN: Ven z njim!

TINE in BINE (tirata Tomažka skozi vrata.)

TOMAŽEK (med tem): Martinek, ali sem to zaslužil. Tvoj prijatelj sem bil! Iskat sem te šel... (sta ga zrinila skozi vrata.)

8. PRIZOR.

Prejšnji brez Tomažka.

TINE: Prav imaš, presvetli knez! Ven s takimi potepini! (Se pokloni.)

MARTIN: Brzdaj jezik, služabnik. Te kdo kaj vpraša? Jaz sem tu gospod in nihče naj ne skuša mi kaj svetovati.

9. PRIZOR.

Prejšnji, Martinova mati, potem kraljica rojenic.

MATI (hodi ob palici, revno opravljena, stopi skozi vrata): Ne zamerite, gospoda slavna in visoka. Za kresnicami sem šla od doma. Iščem sinčka, ki me je zapustil. Sami mi ni več prestajati doma. Skrb in žalost me je gnala v svet za njim — za njim!

TINE: Kaj nam to mar. Poišči ga, če se je zgubil.

BINE: Da, poišči ga!

MATI: Saj ga iščem in kresnice so me pripeljale sem. Tu nad vhodom pa so obsedele in to mi pravi, da je sinček tu. Tu mora biti. O, gospoda, če veste, kaj je materino srce, povejte mi, kje ga najdem.

BINE: Mi ne vemo. Sicer pa, ven! Tu ni mesta za berače!

MATI: Res, uboga sem, sedaj še bolj, ko nimam sina. A to še ni sramota — ni sramota. (Gleda okrog sebe in zagleda Martina. Kakor omamljena, leze nazaj — ne more verjeti — potem s steznjenima rokama):

Martinek! Moj Martinek! (Se zgrudi pred prestol.)

TINE: Presvetli knez, dovoli, kdo je ta beračica?

MARTIN: Ne poznam je!

(Močan tresk, oder zatemni. V bajni svetlobi se prikaže kraljica rojenic.)

KRALJICA: Zlobnež! Mater si zatajil! Imej svoje bogastvo, moč in slavo, najdražji zaklad — zdravje — pa ti vzamem, dokler se ne spokoriš za greh nad rodno materjo! (Zgine.)

MARTIN (se zgrudi v prestolu, kakor mrtev).

Zastor.

PETA SLIKA.

Ista dvorana brez prestola. Tam, kjer je bil prestol, je vdolbina, v kateri stoji Martinova postelja. Tudi stopnic ni več. Vdolbina je zastrta z zastorjem.

1. PRIZOR.

Zlata, služabnik.

ZLATA (sedi na stolu ob strani): Kako je z njim?

SLUŽABNIK (je prišel iz za zastora, tiho): Slabo je knezu, presvetla princeza, vsak dan slabše.

ZLATA: Pozovi sem zdravnika, da mi poroča.

SLUŽABNIK (odide).

ZLATA (sama): Hudo ga je kraljica kaznovala, ali tudi greh je bil neizmeren: Matere ga je bilo sram. Zatajil jo je!

2. PRIZOR.

Zlata, zdravnik.

ZDRAVNIK (vstopi in se pokloni): Pozvali ste me, milostna princeza.

ZLATA: Da poveš, kako je s knezom.

ZDRAVNIK: Slabo, milostna princeza. Moja umetnost in modrost sta v kraju. Če pride od drugod pomoč — mogoče —, drugače pa je izgubljen. Ta bolezen ne izvira od naravnih sil in tiči bolj v duši, kakor v telesu.

Al Jennings:

Pesnik in bandit

Luiza je bil oficijelni kuhar »kluba puščavnikov«, znal je variti takšne mesne jedi in pečenke, da bi lahko ob njih vsak bogataš medel od zavisti. Svoje začimbe je pretehtaval do grama natančno ter je do črke vestno sledil predpisom nekih debelih kuharskih bukev.

Če bi se bila naša kaznilnica mogla na mah izpremeniti v paradiz, bi ta paradiz skoraj ne mogel biti večje čudo, kakor so bili dogodki in stvari v naši improvizirani banketni dvoranci. Mizica pogrnjena se, opremljena z divjimi rožami, pogrnjena za šest oseb, je stala pripravljena za nas, obložena z vsemi sladkostmi tega sveta, z olivami, redkvicami, sladkorjem, smetano, belim kruhom, solato in paradizniki.

Na stolu je sedel mali, kroglasto okrogli bankir iz New Orleansa, ki me je bil takrat nagovoril, ko sem se dal prestaviti v »red bankirjev«. Bil je tako malenkosten, važen in brezpomemben, da ga Porter od vsega početka ni maral. Billy Raidler je stoloval v enako udobni vzvišenosti. Ta dva sta bila oproščena vsakega dela — Billy, ker ni mogel sam hoditi, Carnot, pa zaradi tega, ker je bil star in občutljiv kakor kakšen zalit, razvajen otrok.

Ikey je po prstih hodil od stene do stene in prisluškoval, ali se morda ne bliža kakšen paznik. Klub

in njegov razkošni obed — oboje je bilo v ostrem navzkrižju s predpisi jetniškega življenja. Če bi bilo treba, bi lahko na svarilno znamenje ves plinski štedilnik z vsemi pritliklinami v trenutku izginil, kajti Luiza je bil tudi odlični arhitekt in risar.

Postavili so bili nekakšno špansko steno, za katero se je skrivala kuhinja z vsem, kar je bilo potrebno, kakor nekakšna telefonova govorilnica. Bilo je tam spravljeno srebrno jedilno orodje, servijete, začimbe, moka in sploh vse, česar tak-le majhen hotelski obrat ne more pogrešati. Vse smo po malem nakradili ali pa nakupili od predstojnikov drugih oddelkov, knjigovodij in od glavnega šefa kuhinje.

Luiza se je pojavil ob vratih z veliko brisačo, ovito okrog ledij.

— Kosilo je pripravljeno, gospoda moja. Prosim, nikar se nič ne ženirajte.

Natakarska služba je tokrat padla na Porterja. Z žarečo ljubeznivostjo nam je na to gala-nedeljo nosil govejo pečenko na mizo. Bila je podoba, kakor da Raidlerju in meni streže še s prav posebnim veseljem.

Kuhar Luiza je rezal meso. Tega obeda ne bom nikoli pozabil. Prvikrat, odkar sem bil tedaj že tri leta v ječi, sem prišel tedaj do spodobnega kosila.

Imeli smo paradiznikovo juho, ki je Luizovi umetnosti delala vso čast. Hodil je okrog in se šopiril z nožev konico sode, ki jo je stresel v mleko, da se ne usiri. Potem je bila kuruza in grah ter pečen

krompir, mesni narastek in mrzel kruhov puding z rozinami in korintami.

Ta Luizov recept sem pozneje predložil vsaki ženski, na katero sem naletel. Toda nobena ni znala stvari tako imenitno prirediti kakor kuhar našega puščavniškega kluba.

Porter nam je napisal pravila za klub in vsakdo je prejel od njega po en prepis z majhno veselo risbo vseh nas. Pod figuro vsakega posebej so stali majhni komični verzji. Vsako nedeljo smo dobili novo jedilno karto.

Porterjeva šaljivost ni poznala mej. Midva z Raidlerjem sva bila edina, ki sva se očitno priznavala krivim, vsi drugi, Luiza, Porter, Ikey in stari Carnot, so se zmirom razlagali kot žrtve razmer. Vsi so bili strašno občutljivi glede svoje preteklosti. Zato jih je naš risar podajal kot anjele, menihe in čiste lilije, na katerih belih časih so se blestele rosne kapljice.

Nobeden teh mož — in vsi so bili Porterju vsaj po družabnem položaju enaki — se ni drznil, da bi zase zahteval kakršnokoli prednost pred njim. Zdi se mi, kakor da so se ga vsi nekako bali. Njegov plemeniti ponos ni dal nikomur do sebe. Stari Carnot si je mnogo prizadeval, da bi dosegel prav toliko spoštovanje kakor on, pa ni mogel uspeti. Billy Raidler se ni nikoli naveličal napadati in v nič devati njegovo širokoustno precejanje samega sebe. Toda Billy bi bil najbrž rajši umrl, kakor da bi užalil Porterja.

Službene objave

E 665/31.

3245

Dražbeni oklic.

Dne 11. decembra 1931 dopoldne ob devetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 5 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga k. o. Zgornji Motnik, vl. št. 33.

Cenilna vrednost: 14.268'75 Din; najmanjši ponudek: 10.313'— Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je prigrasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo dražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče Vransko, dne 10. novembra 1931.

*

E 967/31—4.

8250

Dražbeni oklic.

Dne 12. januarja 1932 dopoldne ob desetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 1 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Javorje, zračna koča na parc. št. 952/1.

Cenilna vrednost: 140.000 Din; vrednost pritlikline: 7121'— Din; varščine: 14.712'— Din; najmanjši ponudek: 98.080'— Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je prigrasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo dražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče Prevalje, dne 18. novembra 1931.

*

E Va 3202/31—7.

3251

Dražbeni oklic in poziv k napovedi.

Na predlog zahtevajoče stranke Vzemne posojilnice bo dne 22. decembra 1931 ob devetih pri tem sodišču, v sobi št. 16, na podstavu s tem odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin: zemljiška knjiga k. o. Vič vl. št. 946; označba nepremičnin: par. št. 1163/33, travnik, sedaj deloma vrt, deloma stavbena parcela, stanovanjska baraka; cenilna vrednost Din 33.000'—; najmanjši ponudek Din 22.600'.

K nepremičnini zemljiška knjiga k. o. Vič vl. št. 946 spadajo sledeče pritlikline: baraka, drvarnica v cenilni vrednosti Din 16.400'—, drvarnica Din 500'—.

Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

Okrajno sodišče v Ljubljani odd. V., dne 12. novembra 1931.

*

E 303/31—10.

3244

Sklep.

S tusodnim sklepom E 303/31—2 dovoljena prisilna dražba nepremičnin v št. 3 k. o. Dovško se v smislu § 200 št. 3 izvršilnega reda ustavlja.

Pred potekom pol leta po ustavitvi se radi iste terjatve ne sme predlagati novo dražbeno postopanje.

Okrajno sodišče v Sevnici, odd. II., dne 12. novembra 1931.

Vpisi v trgovinski register.

Vpisale so se izpremembe in dodatki pri nastopnih firmah:

1277. Sedež: Maribor.

Dan vpisa: 5. novembra 1931.

Besedilo: Zadruga Gospodarska banka, d. d. v Ljubljani, podružnica v Mariboru.

Vsled sklepa rednega občnega zbora z dne 23. marca 1931 so se izpremenili §§ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 14, 23, 30, 31, 37, 38, 41, 44, 45 in 46 družbenih pravil. Ta izprememba pravil je bila odobrena z odlokom kr. banke uprave Dravske banovine z dne 18. maja 1931, VIII št. 2394/1.

Delokrog banke odslej tudi:

6. podeljevati odprte in menične kredite, diskontirati kakršnekoli terjatve in vsakere indosable papirje oziroma dokumente, dajati posojila na vrednostne papirje, blago, surovine in na druge premičnine in nepremičnine zastave ali na zadolžnice, vse to za lasten ali za tuj račun, inkasirati in izplačevati obresti in dividende ter opravljati vnovčenje vsakovrstnih dobroimetij za tuj račun;

11. ustanavljati, pridobivati ali upravljati, v zakup jemati ali dajati, ali, če bi bilo potrebno, voditi za svoj račun kmetijska, trgovska, industrijska, prometna in sploh povzdigi narodnega gospodarstva službeča podjetja in naprave kakoršnekoli vrste in družabne oblike, jih prenosovati in pretvarjati ali se pri njih udeleževati, dalje voditi njih posle in oskrbovati za nje izdajati in prodajati delnice, zadolžnice in zadrugnih deležev.

Tvrdka se pravnoveljavno podpisuje tako, da pod pisano, tiskano ali s štampiljo odtisnjeno besedilo tvrdke v latinici ali cirilici, v slovenskem, hrvaškem, francoskem, angleškem, italijanskem, nemškem ali madjarskem jeziku podpišeta svoje ime ali

1. dva člana upravnega sveta, 2. en član upravnega sveta in generalni ravnatelj oziroma eden izmed ravnateljev, podravnateljev ali pa prokuristov, 3. generalni ravnatelj in eden izmed ravnateljev, podravnateljev ali pa prokuristov,

4. po dva ravnatelja, 5. en ravnatelj oziroma podravnatelj in en prokurist, 6. po dva podravnatelja, vsi kolektivno, prokuristi vselej s pristavkom pp. (per procura).

Za podružnico podpisuje pravnoveljavno pod sodno registrirano tvrdko razen predhodno po § 31 upravičenih oseb še kolektivno:

1. voditelj oziroma eden izmed njegovih namestnikov in ena izmed oseb, upravičenih za podpisovanje po § 31 družbenih pravil,

2. voditelj ozir. eden izmed njegovih namestnikov in eden izmed članov cenzorskega odbora,

3. voditelj in eden izmed njegovih namestnikov oz. eden izmed prokuristov podružnice,

4. po dva namestnika voditelja, 5. en namestnik in en prokurist podružnice, prokuristi vselej s pristavkom pp. (per procura).

Pri posameznih podružnicah sme upravni svet imenovati cenzorske odbore ter podeliti posameznim cenzorjem pravico sodelovanja za dotično podružnico.

Službene objave družbe: predpisani družbini razglasi se objavljajo pravno-

ljavno v Službenih novinah v Beogradu in v Službenem listu v Ljubljani.

Okrajno kot trgovsko sodišče v Mariboru, dne 5. novembra 1931.

Firm 954/31 — Rg B I 14/28.

*

1278. Sedež: Metković.

Dan vpisa: 6. novembra 1931.

Besedilo: Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Metkoviću.

Vsled demisije se izbriše član predstojništva dr. Ivo Jelavić, Metković.

Kr. okrajno kot trgovsko sodišče v Splitu, odd. IV., dne 6. novembra 1931.

(Firma 1306/31 — Reg. B. II. 6.)

Izbrisala se je nastopna firma:

1279. Sedež: Gornja Radgona.

Dan izbriše: 12. novembra 1931.

Besedilo: Juliana Schmid.

Obratni predmet: trgovina z mešanim blagom.

Izbrisala se je vsled opustitve trgovine.

Okrajno kot trgovsko sodišče v Mariboru, odd. III., dne 12. novembra 1931.

Firm 874/31 — Reg. A I 209/3.

Vpisi v zadrugni register.

Vpisale so se nastopne zadruge:

1280. Sedež: Barje — Ljubljana.

Dan vpisa: 17. avgusta 1931.

Besedilo: Pašniška in gozdna zadruga na Barju — Ljubljana, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Namen zadruge je:

1. Združevati kmete v pravno osebo, kateri naj bodo kot agrarnemu subjektu dodeljeni od veleposestnikov na podlagi zakona o likvidaciji agrarne reforme na veleposestvih z dne 19. junija 1931 ekspropriirani pašniki in gozdovi;

2. upravljati dodeljene pašnike in gozdove v smislu § 24. zakona o likvidaciji agrarne reforme z dne 26. junija 1931. t. j. preskrbovati svoje člane s potrebno pašnjo, potrebnim kurivom, potrebnim gradbenim lesom, lesom za hišno industrijo in obrt, s potrebno steljjo itd. in voditi na teh zemljiščih gospodarstvo sploh;

3. skrbeti za izboljšanje dodeljenih pašnikov in gozdov, oskrbovati te pašnike s pitno vodo, z vodo za namakanje, s hlevi itd.;

4. preskrbovati članom krmila, umetna gnojila, orodje in sploh vse, kar pospešuje travništvo, živinorejo in gozdarstvo;

5. prirejati za svoje člane strokovna predavanja, zborovanja, razstave, tečaje in izkoriščati vsa druga sredstva za povzdigo strokovne izobrazbe članstva.

Zadruga pogodba z dne 23. julija 1931. Vsak zadrugnik jamči s svojimi opravičnimi deleži in pa z njih petkratnim zneskom.

Oznanila se izvršujejo po enkratnem oklicu pred cerkvijo, po potrebi tudi s pismenimi obvestili.

Načelstvo obstoji iz načelnika, podnačelnika in 3 odbornikov.

Člani načelstva so:

Verbinc Ivan, posestnik, Hovica št. 19, načelnik;

Skraba Anton, pos., Črnavas št. 48, podnačelnik;

Čepin Karol, posestnik, Hovica št. 21; Vokal Anton, pos., Hautmanca št. 12;

Melik Franc, posestnik, Črnavas št. 11.

Zadruga zastopa in njeno tvrdko podpisuje načelstvo na ta način, da se pod zadrugno tvrdko podpišeta dva člana načelstva.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., 1. avgusta 1931.

Firm. 704 — Zadr. X 98/1.

1281. Sedež: Dolenja vas pri Cerknici.

Dan vpisa: 18. avgusta 1931.

Besedilo: Pašniška in gozdna zadruga v Dolenji vasi, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Namen zadruge je:

1. Združevati kmete v pravno osebo, kateri naj bodo kot agrarnemu subjektu dodeljeni od veleposestnikov na podlagi zakona o likvidaciji agrarne reforme na veleposestvih z dne 19. junija 1931 ekspropriirani pašniki in gozdovi;

2. upravljati dodeljene pašnike in gozdove v smislu § 24. zakona o likvidaciji agrarne reforme z dne 26. junija 1931, t. j. preskrbovati svoje člane s potrebno pašnjo, potrebnim kurivom, potrebnim gradbenim lesom, lesom za hišno industrijo in obrt, s potrebno steljjo itd. in voditi na teh zemljiščih gospodarstvo sploh;

3. skrbeti za izboljšanje dodeljenih pašnikov in gozdov, oskrbovati te pašnike s pitno vodo, z vodo za namakanje, s hlevi itd.;

4. preskrbovati članom krmila, umetna gnojila, orodje in sploh vse, kar pospešuje travništvo, živinorejo in gospodarstvo;

5. prirejati za svoje člane strokovna predavanja, zborovanja, razstave, tečaje in izkoriščati vsa zadrugina sredstva za povzdigo strokovne izobrazbe članstva.

Zadruga pogodba z dne 14. julija 1931. Zadruga pogodba z dne 12. julija 1931.

Vsak zadrugnik jamči s svojimi opravičnimi deleži in pa z njih petkratnim zneskom.

Oznanila se izvršujejo z enkratnim oklicem pred cerkvijo, po potrebi tudi s pismenimi obvestili.

Načelstvo obstoji iz: načelnika, podnačelnika in 3 odbornikov.

Člani načelstva so:

Škof Janez, posestnik v Dolenji vasi št. 87;

Štražisar Jožef, posestnik v Dolenji vasi št. 102;

Drenik Andrej, posestnik v Dolenji vasi št. 45;

Obreza Anton, posestnik v Dolenji vasi št. 120;

Svet Franc, posestnik v Podskrajniku št. 6.

Načelstvo zastopa zadrugo in podpisuje za njo na ta način, da se pod zadrugno tvrdko podpišeta dva člana načelstva.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 1. avgusta 1931.

Firm 706 — Zadr. X 103/1.

*

1282. Sedež: Koroška Bela.

Dan vpisa: 18. avgusta 1931.

Besedilo: Pašniška in gozdna zadruga na Koroški Beli, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Namen zadruge je:

1. Združevati kmete v pravno osebo, kateri naj bodo kot agrarnemu subjektu dodeljeni od veleposestnikov na podlagi zakona o likvidaciji agrarne reforme na veleposestvih z dne 19. junija 1931 ekspropriirani pašniki in gozdovi;

2. upravljati dodeljene pašnike in gozdove v smislu § 24. zakona o likvidaciji agrarne reforme z dne 26. junija 1931. t. j. preskrbovati svoje člane s potrebno pašnjo, potrebnim kurivom, potrebnim gradbenim lesom, lesom za hišno industrijo in obrt, s potrebno steljjo itd. in voditi na teh zemljiščih gospodarstvo sploh;

3. skrbeti za izboljšanje dodeljenih pašnikov in gozdov, oskrbovati te pašnike s pitno vodo, z vodo za namakanje, s hlevi itd.;

4. preskrbovati članom krmila, umetna gnojila, orodje in sploh vse, kar pospešuje travništvo, živinorejo in gozdarstvo;

5. prirejati za svoje člane strokovna

predavanja, zborovanja, razstave, tečaje in izkoriščati vsa druga sredstva za povzdigo strokovne izobrazbe članstva.

Zadružna pogodba z dne 12. julija 1931. Vsak zadružnik jamči s svojimi opravljenimi deleži in pa s petkratnim zneskom istih.

Oznanila se izvršujejo po enkratnem oklicu pred cerkvijo, po potrebi tudi s pismenimi obvestili.

Načelstvo obstoji iz načelnika, podnačelnika in 3 odbornikov.

Člani načelstva so:
Lipovec Anton, posestnik na Koroški Beli št. 65;

Mulej Jožef, posestnik na Potokih št. 14;
Noč Franc, pos. na Javorniku št. 22;
Svetina Matevž, posestnik na Koroški Beli št. 36;

Noč Albin, posestnice mož v Javornikem Rovtu št. 3.

Zadružno zastopa in njeno tvrdko podpisuje načelstvo na ta način, da se pod zadružno tvrdko podpišeta dva člana načelstva.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
odd. III., dne 1. avgusta 1931.
Firm. 710/31 — Zadr. X 107/1.

*

1282. Sedež: Ljubno.

Dan vpisa: 14. avgusta 1931.
Besedilo: Pašniška in gozdna zadruga v Ljubnem, registrirana zadruga z omejenim zavezo.

Namen zadruge je:

1. Združevati kmete v pravno osebo, kateri naj bodo kot agrarnemu subjektu dodeljeni od veleposestnikov na podlagi zakona o likvidaciji agrarne reforme na veleposestvih z dne 19. junija 1931 ekspropriirani pašniki in gozdovi;

2. upravljati dodeljene pašnike in gozdove v smislu § 24. zakona o likvidaciji agrarne reforme z dne 26. junija 1931. t. j. preskrbovati svoje člane s potrebno pašnjo, potrebnim kurivom, potrebnim gradbenim lesom, lesom za hišno industrijo in obrt, s potrebno steljo itd. in voditi na teh zemljiščih gospodarstvo sploh;

3. skrbeti za izboljšanje dodeljenih pašnikov in gozdov, oskrbovati te pašnike s pitno vodo, z vodo za namakanje, s hlevi itd.;

4. preskrbovati članom krmila, umetna gnojila, orodje in sploh vse, kar pospešuje travništvo, živinorejo in gozdarstvo;

5. prirejati za svoje člane strokovna predavanja, zborovanja, razstave, tečaje in izkoriščati vsa druga sredstva za povzdigo strokovne izobrazbe članstva.

Zadružna pogodba z dne 17. julija 1931. Vsak zadružnik jamči s svojimi opravljenimi deleži in pa z njih petkratnim zneskom.

Oznanila se izvršujejo po enkratnem oklicu pred cerkvijo, po potrebi tudi s pismenimi obvestili.

Načelstvo obstoji iz načelnika, podnačelnika in 3 odbornikov.

Člani načelstva so:
Markelj Valentin, pos. v Ljubnem št. 35;
Praprotnik Janez, pos. v Ljubnem št. 11;
Štular Mihael, pos. v Ljubnem št. 45;
Kapus Ivan, pos. na Posavcu št. 1;
Skumovec Ivan, pos. v Ljubnem št. 55.

Zadružno zastopa in njeno tvrdko podpisuje načelstvo na ta način, da se pod zadružno tvrdko podpišeta dva člana načelstva.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
odd. III., 1. avgusta 1931.
Firm. 699 — Zadr. X 92/1

*

1283. Sedež: Lom.

Dan vpisa: 18. avgusta 1931.
Besedilo: Pašniška in gozdna zadruga v Lomu nad Tržičem, registrirana zadruga z omejenim zavezo.

Namen zadruge je:

1. Združevati kmete v pravno osebo, kateri naj bodo kot agrarnemu subjektu dodeljeni od veleposestnikov na podlagi zakona o likvidaciji agrarne reforme na veleposestvih z dne 19. junija 1931 ekspropriirani pašniki in gozdovi;

2. upravljati dodeljene pašnike in gozdove v smislu § 24. zakona o likvidaciji agrarne reforme z dne 26. junija 1931. t. j. preskrbovati svoje člane s potrebno pašnjo, potrebnim kurivom, potrebnim gradbenim lesom, lesom za hišno industrijo in obrt, s potrebno steljo itd. in voditi na teh zemljiščih gospodarstvo sploh;

3. skrbeti za izboljšanje dodeljenih pašnikov in gozdov, oskrbovati te pašnike s pitno vodo, z vodo za namakanje, s hlevi itd.;

4. preskrbovati članom krmila, umetna gnojila, orodje in sploh vse, kar pospešuje travništvo, živinorejo in gospodarstvo;

5. prirejati za svoje člane strokovna predavanja, zborovanja, razstave, tečaje in izkoriščati vsa druga sredstva za povzdigo strokovne izobrazbe članstva.

Zadružna pogodba z dne 19. julija 1931. Vsak zadružnik jamči s svojimi opravljenimi deleži in pa z njih petkratnim zneskom.

Oznanila se izvršujejo po enkratnem oklicu pred cerkvijo, po potrebi tudi s pismenimi obvestili.

Načelstvo obstoji iz: načelnika, podnačelnika in 3 odbornikov.

Člani načelstva so:
Godnov Franc, posestnik, Lom št. 6;
Meglič Andrej, posestnik, Lom št. 64;
Meglič Franc, posestnik, Lom št. 69;
Soklič Jože, posestnik, Lom št. 27;
Slapar Stefan, posestnik, Lom št. 65.

Načelstvo zastopa zadrugo in podpisuje za njo na ta način, da se pod zadružno tvrdko podpišeta dva člana načelstva.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
odd. III., dne 1. avgusta 1931.
Firm. 707 — Zadr. X 105/1.

*

1284. Sedež: Ribno.

Dan vpisa: 18. avgusta 1931.

Besedilo: Pašniška in gozdna zadruga v Ribnem, registrirana zadruga z omejenim zavezo.

Namen zadruge je:

1. Združevati kmete v pravno osebo, kateri naj bodo kot agrarnemu subjektu dodeljeni od veleposestnikov na podlagi zakona o likvidaciji agrarne reforme na veleposestvih z dne 19. junija 1931 ekspropriirani pašniki in gozdovi;

2. upravljati dodeljene pašnike in gozdove v smislu § 24. zakona o likvidaciji agrarne reforme z dne 26. junija 1931. t. j. preskrbovati svoje člane s potrebno pašnjo, potrebnim kurivom, potrebnim gradbenim lesom, lesom za hišno industrijo in obrt, s potrebno steljo itd. in voditi na teh zemljiščih gospodarstvo sploh;

3. skrbeti za izboljšanje dodeljenih pašnikov in gozdov, oskrbovati te pašnike s pitno vodo, z vodo za namakanje, s hlevi itd.;

4. preskrbovati članom krmila, umetna gnojila, orodje in sploh vse, kar pospešuje travništvo, živinorejo in gozdarstvo;

5. prirejati za svoje člane strokovna predavanja, zborovanja, razstave, tečaje in izkoriščati vsa druga sredstva za povzdigo strokovne izobrazbe članstva.

Zadružna pogodba z dne 16. julija 1931. Vsak zadružnik jamči s svojimi opravljenimi deleži in pa z njih petkratnim zneskom.

Oznanila se izvršujejo po enkratnem oklicu pred cerkvijo, po potrebi tudi s pismenimi obvestili.

Načelstvo obstoji iz načelnika, podnačelnika in 3 odbornikov.

Člani načelstva so:
Valentin Kumerdaj, posestnik, Ribno 14, načelnik;

Janez Gracelj, posestnik, Ribno št. 30, podnačelnik;

Janez Zupančič, posestnik, Ribno št. 10;
Janez Valant, posestnik, Ribno št. 15;
Miha Pangerc, posestnik, Ribno št. 13.

Zadružno zastopa in njeno tvrdko podpisuje načelstvo na ta način, da se pod zadružno tvrdko podpišeta dva člana načelstva.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
odd. III., 1. avgusta 1931.
Firm. 717 — Zadr. X 109/1.

*

1285. Sedež: Senčur pri Kranju.

Dan vpisa: 18. avgusta 1931.

Besedilo: Mlekarska zadruga v Senčurju pri Kranju, registrirana zadruga z omejenim zavezo.

Obrat in predmet:

Namen zadruge je, da v občinah Senčur, Voglje, Hrastje, Velesovo in Smlednik pospešuje živinorejstvo in mlekarstvo.

V ta namen zadruge:

1. gradi potrebne zadružne prostore in nabavlja stroje za izdelovanje mlečnih izdelkov;

2. prevzema od svojih zadružnikov mleko, izdeluje mlečne izdelke ter vse to razpečava;

3. nabavlja in prodaja za svoje člane kmetijske potrebščine v povzdigo živinorejstva in mlekarstva.

Zadružna pogodba (statut) z dne 19. julija 1931.

Vsak zadružnik jamči s svojimi opravljenimi deleži in pa z njih dvakratnim zneskom.

Oznanila se izvršujejo z razglasi na zadružni deski v mlekarini.

Načelstvo obstoji iz 7 do 10 odbornikov.

Člani načelstva so:
Kristanc Janko, pos., Srednja vas št. 16,
Golorej Franc, pos., Voklo 63,
Brodar Ivan, Hrastje 4,
Čebašek Alojzij, Trboje 49,
Molj Franc, Voglje 10,
Piher Ivan, župnik, Senčur 18,
Ajdovec Franc, pos., Senčur 128,
Zarnik Franc, pos., Senčur 91.

Načelstvo zastopa zadrugo in podpisuje za njo na ta način, da se pod zadružno tvrdko podpišeta dva člana načelstva.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
odd. III., dne 8. avgusta 1931.

*

1286. Sedež: Smartno pri Litiji.

Dan vpisa: 14. avgusta 1931.

Besedilo: Pašniška in gozdna zadruga v Smartnem pri Litiji, registrirana zadruga z omejenim zavezo.

Namen zadruge je:

1. Združevati kmete v pravno osebo, kateri naj bodo kot agrarnemu subjektu

dodeljeni od veleposestnikov na podlagi zakona o likvidaciji agrarne reforme na veleposestvih z dne 19. junija 1931 ekspropriirani pašniki in gozdovi;

2. upravljati dodeljene pašnike in gozdove v smislu § 24. zakona o likvidaciji agrarne reforme z dne 26. junija 1931. t. j. preskrbovati svoje člane s potrebno pašnjo, potrebnim kurivom, potrebnim gradbenim lesom, lesom za hišno industrijo in obrt, s potrebno steljo itd. in voditi na teh zemljiščih gospodarstvo sploh;

3. skrbeti za izboljšanje dodeljenih pašnikov in gozdov, oskrbovati te pašnike s pitno vodo, z vodo za namakanje, s hlevi itd.;

4. preskrbovati članom krmila, umetna gnojila, orodje in sploh vse, kar pospešuje travništvo, živinorejo in gospodarstvo;

5. prirejati za svoje člane strokovna predavanja, zborovanja, razstave, tečaje in izkoriščati vsa druga sredstva za povzdigo strokovne izobrazbe članstva.

Zadružna pogodba z dne 12. julija 1931. Vsak zadružnik jamči s svojimi opravljenimi deleži in pa z njih petkratnim zneskom.

Oznanila se izvršujejo po enkratnem oklicu pred cerkvijo.

Načelstvo obstoji iz: načelnika, podnačelnika in 3 odbornikov.

Člani načelstva so:
Strman Anton, posestnik, Mala Kostrevnica št. 14, načelnik;

Hauptman Janez, posestnik, Mala Kostrevnica št. 15, podnačelnik;

Bizjak Franc, posestnik, Dobrova 32;

Knez Franc, posestnik, Dobrova 34;

Hribar Ivan, posestnik, Jagodnik 25.

Načelstvo zastopa zadrugo in podpisuje za njo na ta način, da se pod zadružno tvrdko podpišeta dva člana načelstva.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
odd. III., dne 8. avgusta 1931.
Firm. 698/31 — Zadr. X 90/1.

*

1287. Sedež: Stražišče.

Dan vpisa: 18. avgusta 1931.

Besedilo: Vodovodna zadruga v Stražišču, registrirana zadruga z omejenim zav.

Zadruga ima namen, preskrbovati svojim članom za gospodarstvo in gospodinjstvo potrebno vodo ter zgraditi in vzdrževati v to svrhu potrebne naprave, predvsem vodovod.

Zadružna pogodba z dne 18. julija 1931.

Vsak zadružnik jamči s svojimi opravljenimi deleži in pa z njih enkratnim zneskom. Oznanila se izvršujejo potom okrožnice, po potrebi tudi v časopisih ali s pismenimi obvestili.

Načelstvo obstoji iz: načelnika, podnačelnika in treh odbornikov ter dveh namestnikov.

Člani načelstva so:

1. Križnar Anton, trg. v Stražišču 53, načelnik;

2. Benedik Franc, trg. v Stražišču 105, podnačelnik;

3. Schriffner Ciril, tovarnar v Stražišču št. 90;

4. Rozman Pavel, posestnik in gostilničar, Stražišče 74;

5. Konjedic Lovro, posestnik na Smarjetni gori 19.

Zadružno zastopata in njeno tvrdko podpisuje načelstvo na ta način, da se podpišeta dva člana načelstva pod zadružno tvrdko.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
odd. III., dne 1. avgusta 1931.

Firm. 705/31 — Zadr. X 100/1.

*

1288. Sedež: Tomišelj.

Dan vpisa: 17. avgusta 1931.

Besedilo: Pašniška in gozdna zadruga v Tomišlju, registrirana zadruga z omejenim zavezo.

Namen zadruge je:

1. Združevati kmete v pravno osebo, kateri naj bodo kot agrarnemu subjektu dodeljeni od veleposestnikov na podlagi zakona o likvidaciji agrarne reforme na veleposestvih z dne 19. junija 1931 ekspropriirani pašniki in gozdovi;

2. upravljati dodeljene pašnike in gozdove v smislu § 24. zakona o likvidaciji agrarne reforme z dne 26. junija 1931. t. j. preskrbovati svoje člane s potrebno pašnjo, potrebnim kurivom, potrebnim gradbenim lesom, lesom za hišno industrijo in obrt, s potrebno steljo itd. in voditi na teh zemljiščih gospodarstvo sploh;

3. skrbeti za izboljšanje dodeljenih pašnikov in gozdov, oskrbovati te pašnike s pitno vodo, z vodo za namakanje, s hlevi itd.;

4. preskrbovati članom krmila, umetna gnojila, orodje in sploh vse, kar pospešuje travništvo, živinorejo in gozdarstvo;

5. prirejati za svoje člane strokovna predavanja, zborovanja, razstave, tečaje in izkoriščati vsa druga sredstva za povzdigo strokovne izobrazbe članstva.

Zadružna pogodba z dne 21. julija 1931. Vsak zadružnik jamči s svojimi opravljenimi deleži in pa z njih petkratnim zneskom.

nimi deleži in pa z njih petkratnim zneskom.

Oznanila se izvršujejo po enkratnem oklicu pred cerkvijo, po potrebi tudi s pismenimi obvestili.

Načelstvo obstoji iz načelnika, podnačelnika in 3 odbornikov.

Člani načelstva so:
Prek Jože, pos., Brest št. 53, načelnik;

Sterle Pavel, posestnik, Brest št. 40, podnačelnik;

Tehovnik Ivan, posestnik, Lipe št. 20;
Tavželj Miha, Brest št. 38, in
Grum Ivan, Tomišelj št. 39.

Zadružno zastopa in njeno tvrdko podpisuje načelstvo na ta način, da se pod zadružno tvrdko podpišeta dva člana načelstva.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
odd. III., 1. avgusta 1931.

Firm. 701 — Zadr. X 96/1.

*

1289. Sedež: Videm p. Krka.

Dan vpisa: 14. novembra 1931.

Besedilo: Živinorejska selekcijska zadruga na Krki pri Stični, r. z. z. o. z.

Obrat in predmet:

Namen zadruge je, pospeševati gospodarstvo svojih članov s tem, da skuša povzdigniti živinorejo z izboljšanjem domačih in udomačenih pasem vseh vrst živine z ozirom na določen rejski cilj in izboljšati prodajne razmere glede živine.

Kot rejški cilj si postavlja zadruga vzrejo živine, ki se odlikuje po čim večji hasnovitosti, posebno glede mlečnosti, nadalje glede mesnosti in uporabe za vprego.

V doseg tega namena zadruge:

1. preskrbuje dobre plemenjake one pasme, ki je v njenem okolišu določena, oziroma daje podpore za njih nakup ali vzdrževanje;

2. skrbi, da rodovna komisija redno odreja izbrane plemenjake za oploditev poedinih ženskih plemenskih živali zadružnikov;

3. skrbi, da rodovna komisija redno vsako leto klasificira celokupni zarod zadružne živine z ocenami o njeni plemenski vrednosti in s pripombami o njenih dobrih in nepovoljnih lastnostih;

4. vodi rodovno (matično) knjigo;

5. označuje živino z vidnimi znaki;

6. skrbi za umno vzrejo telet, ki izvirajo od živali, vpisanih v rodovno knjigo;

7. varuje živino kužnih boleznih in v ta namen kar najstrožje uporablja predpise o odvratanju in zatiranju živalskih kužnih boleznih; skrbi, da se živina cepi zoper nalezljive bolezni in oskrbuje zdravljenje živine;

8. skrbi za umno travništvo, za skupne pašnike za plemensko živino in po možnosti za zavarovanje živine, kar se uredi s posebnim pravilnikom;

9. dobavlja članom potrebščine za plemensko živino, toda le proti takojšnjemu plačilu;

10. posreduje pri prodaji in nakupu plemenske živine s tem, da objavlja od časa do časa podatke iz rodovne knjige in vodi seznam živali, ki so na prodaj; dalje posreduje pri prodaji žive ali zaklane živine;

11. širi pouk o umni živinoreji s posebnim ozirom na dobro pokolenje in vzrejo živine;

12. se udeležuje živinorejskih razstav in prireja krajevne ogledne onih plemenskih živali, ki so vpisane v rodovno knjigo.

Opravični delež znaša 50 Din in se mora plačati takoj ob pristupu ali pa v obrokih, ki jih določi načelstvo. Vsak zadružnik jamči s svojim opravljenim deležem in pa z njega štirikratnim zneskom.

Oznanila se izvršujejo po razglasu na objavnih deskah zadruge.

Načelstvo obstoji iz 5 zadružnikov, člani načelstva so: Zabukovec Anton, posestnik na Vidmu 16; Gačnik Jože, pos. sin ondi 11; Seme Franc, pos. ondi 4; Bregar Franc, pos. v Znojilah št. 10, in Podražaj Janez, pos. v Gradičku št. 5.

Pravico zastopati zadrugo ima načelstvo. Besedilo firme podpisujeta skupno po dva člana načelstva.

Okrožno sodišče Novo mesto, odd. II.,
dne 14. novembra 1931.
Firm. 350/31 — Zadr. IV 46/1.

*

1290. Sedež: Zabreznica.

Dan vpisa: 14. avgusta 1931.

Besedilo: Pašniška in gozdna zadruga v Zabreznici, registrirana zadruga z omejenim zavezo.

Namen zadruge je:

1. Združevati kmete v pravno osebo, kateri naj bodo kot agrarnemu subjektu dodeljeni od veleposestnikov na podlagi zakona o likvidaciji agrarne reforme na veleposestvih z dne 19. junija 1931 ekspropriirani pašniki in gozdovi;

2. upravljati dodeljene pašnike in gozdove v smislu § 24. zakona o likvidaciji agrarne reforme z dne 26. junija 1931. t. j. preskrbovati svoje člane s potrebno pašnjo, potrebnim kurivom, potrebnim gradbenim lesom, lesom za hišno industrijo in obrt, s potrebno steljo itd. in voditi na teh zemljiščih gospodarstvo sploh;

3. skrbeti za izboljšanje dodeljenih pašnikov in gozdov, oskrbovati te pašnike s pitno vodo, z vodo za namakanje, s hlevi itd.;

Kam naj grem, kje naj kupim... da bom dobro postrežen...?

Nov poklic

za gospe in gospode z vpeljavo strojne pletilnice na domu.

Zagotovljen mesečni zaslužek približno 1500 Din ker odvajamo izdelane pletenine, plačamo pletilne mezde in dobavljamo prejo v obdelovanje. — Pišite še danes naj vam pošljemo brezplačne prospekte na Jugoslovensko Rudolf Mosse d. d. Zagreb 29, Jelačićev trg 5. 2390

Ure popravila,

renovira — večletno jamstvo — Fran Korošec, urar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 55/I, vhod Vidovdanska c. št. 1 (skozi dvorišče). 1736

Kislo

zelje, repa

vsaka množina v sodčih 25, 50 in 100 kg, izvrstne kakovosti, nizka cena, dobavljiva Gustav Erkljavec Ljubljana - Kodeljevo Povšetova ul. 10

Ustanovljeno leta 1855

Makso Ferjan

Ljubljana Zvonarska ulica št. 7. Izdelovatelj tehnične in blagajniške ključavnice — strokovno popravila tehnične vse vrste po najnižjih cenah 1475

AUTO GARAŽE

MOTOR

benzin, olje, pneumatika

IVAN KOPAC

mehanična delavnica

Ljubljana

Bleivsisova 52

Telefon 2775

1826

Kleparstvo

Franc Košnik

Ljubljana VII.

Celovška cesta 42

se priporoča

p. n. avtomobilistom

za popravila

vlaknikov in hladilnikov.

Prevzema vsa v kloparsko stroko spadajoča dela.

1782

Stavbeno, galanterijsko in umetno kleparstvo

VINKO MALENEŠEK

LJUBLJANA

Kolodvorska ul. 18

Podnkanje in pocinjenje vsakovrstnih železnih izdelkov

Točna postrežba

Cene solidne 1641

1782

1782

1782

1782

1782

1782

1782

1782

1782

1782

1782

1782

1782

1782

Mizarstvo

za vsa pohištvena izlošena dela in vsakovrstne predalnice, pisarniške in razne druge opreme.

Solidno delo, nizke cene!

Proračuni in načrti brezplačno

Goljar Ivan

LJUBLJANA

Linhartova ul. št. 31

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

1750

ANTON KOZINA

matematična

mehanična

delavnica

LJUBLJANA

Šmartinska cesta 8

(Martinova c.)

SPECIJALIST

za popravo

GEODETSKIH FOTO-

APARATOV

in precizno mehaniko

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

1290

Skornje

damske in moške

čevlje

vsakovrstne, najmo-

dernejše mode

gojzerce

za turiste in sportiste

Vsa popravila po naj-

nižjih cenah 1708

A. JUNTES

Ljubljana, Dunajska 15

(na dvorišču)

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

1708

